2025/1235

25.6.2025

KOMISJONI OTSUS (EL) 2025/1235,

24. märts 2025,

Hispaania riigiabimeetme SA.54155 (2021/NN) kohta – Antini kasuks tehtud vahekohtuotsus

(teatavaks tehtud numbri C(2025) 1781 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ([1]) ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõikele 3 teatas Hispaania 17. aprillil 2019 elektroonilise teatega komisjonile vahekohtuotsusest, mille Rahvusvahelise Investeeringuvaidluste Lahendamise Keskuse (ICSID) egiidi all moodustatud vahekohus (edaspidi „vahekohus“) oli 15. juunil 2018 teinud vahekohtumenetluses, mille osalised olid ühelt poolt *Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V.* (edaspidi ühiselt „Antin“) ning teiselt poolt *Hispaania* ([2]). Kõnealuse menetluse tulemusel tehtud otsusega, mida 29. jaanuaril 2019 muudeti vahekohtu parandusotsusega, ([3]) mõisteti Antini kasuks välja 101 miljoni euro suurune hüvitis koos sellelt summalt arvestatud intressidega ja osaga vahekohtumenetluse kuludest, mille Hispaania peab tasuma energiaharta lepingu ([4]) rikkumise tõttu (edaspidi „vahekohtuotsus“).

(2) Vahekohtuotsusest teatades tegutses Hispaania kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tuleneva kohustusega, millele on viidatud ka komisjoni 10. novembri 2017. aasta otsuses riigiabi SA.40348 kohta ([5]) (edaspidi „komisjoni 2017. aasta otsus“).

(3) Komisjon teatas 19. juuli 2021. aasta kirjaga Hispaaniale, et on otsustanud algatada vahekohtuotsuse suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse (edaspidi „menetluse algatamise otsus“).

([1]) ELT C 450, 5.11.2021, lk 5.
([2]) ICSIDi kohtuasi nr ARB/13/31. Täpsem teave: https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB/13/31.
([3]) Vt joonealune märkus 2.
([4]) Energiaharta leping on energeetikasektori suhtes kohaldatav rahvusvaheline leping. Lepingule kirjutasid 1994. aasta detsembris muu hulgas alla Euroopa Liit (edaspidi „liit“) ning Hispaania, Madalmaad ja Luksemburg ning see jõustus 1998. aasta aprillis; vt nõukogu ja komisjoni 23. septembri 1997. aasta otsus 98/181/EÜ/ESTÜ/Euratom (EÜT L 69, 9.3.1998, lk 1). Energiaharta lepingu sätted hõlmavad investeeringute kaitset, energiamaterjalide ja -toodetega kauplemist, transiiti ning vaidluste lahendamist. Liit taganes energiaharta lepingust 2024. aasta juunis; vt nõukogu 30. mai 2024. aasta otsus (EL) 2024/1638. Hispaania taganes energiaharta lepingust 2024. aasta aprillis.
([5]) Komisjoni 10. novembri 2017. aasta otsus (C(2017) 7384 final) riigiabi SA.40348 (2015/NN) kohta – Hispaania – toetus elektrienergia tootmiseks taastuvatest energiaallikatest, soojus- ja elektrienergia koostootmisest ning jäätmetest (ELT 2017/C 442/01), põhjendus 165.

(4) Menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ([6]). Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama oma märkusi menetluse algatamise otsuse kohta.

(5) Komisjon sai märkusi 23-lt huvitatud isikult, sealhulgas Antinilt. Hispaania ei esitanud menetluse algatamise otsuse kohta märkusi. Komisjon edastas saadud märkused 1. veebruari 2022. aasta ja 25. novembri 2022. aasta kirjadega Hispaaniale, kellele anti võimalus vastata. Hispaania saatis oma märkused 20. aprilli 2022. aasta, 3. jaanuari 2023. aasta, 27. novembri 2023. aasta ja 29. jaanuari 2024. aasta kirjadega.

(6) Hispaania esitas lisateavet 6. märtsil 2025.

(7) Hispaania ametiasutused nõustusid 4. märtsil 2025 erandkorras loobuma oma õigustest, mis tulenevad ELi toimimise lepingu artiklist 342 koostoimes nõukogu määruse nr 1/1958 ([7]) artikliga 3, ning olid nõus sellega, et käesolev otsus võetakse vastu ja sellest teavitatakse inglise keeles.

2. TAUSTTEAVE SEOSES ELi-SISESE VAHEKOHTUMENETLUSEGA ([8])

(8) Nagu komisjon ([9]) ja Euroopa Kohus ([10]) on järjepidevalt sedastanud, on kahepoolsetest investeerimislepingutest ja energiaharta lepingust tulenevad ELi-sisesed investori ja riigi vahelised vahekohtumehhanismid vastuolus liidu õigusega, eelkõige Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 19 lõikega 1, ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344 ning liidu õiguskorra autonoomia põhimõttega.

(9) Euroopa Kohus otsustas 6. märtsil 2018 kohtuotsuses *Achmea*, et investori ja riigi vahelist vahekohtumenetlust puudutavad klauslid ELi-sisestes kahepoolsetes investeerimislepingutes on vastuolus ELi aluslepingutega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344, kuna sellised klauslid kahjustavad liidu õiguse autonoomiat ([11]).

(10) Kohtuotsuses *Achmea* esitatud põhjendused kehtivad ka energiaharta lepingu ELi-sisese kohaldamise suhtes, nagu märkis Euroopa Kohus kohtuotsuses *Komstroy* ([12]). Selles otsuses sedastas Euroopa Kohus, et energiaharta lepingu artikli 26 taoliste sätete eesmärk on tegelikult reguleerida energiaharta lepingu kahe osalise vahelisi kahepoolseid suhteid analoogselt kahepoolse investeerimislepingu sättega, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus *Achmea* ([13]). Euroopa Kohus lisas, et energiaharta lepingu artikli 26 kohaselt ELi-sisese vahekohtumenetluse algatamisel eemaldatakse vaidlused, mis võivad puudutada liidu õiguse kohaldamist või tõlgendamist, liikmesriikide kohtute pädevusest ja seega kohtuliku kontrolli süsteemist, mille liikmesriigid ELi lepingu artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt on kohustatud liidu õigusega hõlmatud valdkondades kehtestama ([14]). Euroopa Kohtu otsuse kohaselt tuleb energiaharta lepingu artikli 26 lõike 2 punkti c tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav liikmesriigi ja teises liikmesriigis asuva investori vahelise vaidluse suhtes, mis puudutab viimase poolt esimeses liikmesriigis tehtud investeeringut ([15]).

([6]) ELT C 450, 5.11.2021, lk 5.
([7]) Nõukogu määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385).
([8]) Vt ka komisjoni 2017. aasta otsuse jagu 3.5.3.
([9]) Vt näiteks komisjoni 2017. aasta otsuse jagu 3.5.3 ja menetluse algatamise otsuse põhjendus 160.
([10]) Vt selle kohta Euroopa Kohtu (suurkoda) kohtuotsused 6. märts 2018, Slovaki Vabariik *vs.* Achmea BV, C-284/16, ECLI:EU:C:2018:158 (edaspidi „kohtuotsus *Achmea*“), ja 2. september 2021, Moldova Vabariik *vs.* Komstroy LLC, C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655 (edaspidi „kohtuotsus *Komstroy*“).
([11]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punktid 58–60.
([12]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punktid 65 ja 66.
([13]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 64.
([14]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 59.
([15]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 66.

(11) Lisaks leidis Euroopa Kohus kohtumääruses *Romatsa*, et rahvusvahelises lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel liikmesriigi ja teises liikmesriigis asuva investori vahelises vaidluses tehtud vahekohtuotsus on vastuolus liidu õigusega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344, ning seega ei saa sellel olla mingit mõju ja seda ei saa täita ([16]). Sellisel vahekohtuotsusel ei saa niisiis olla mingeid tagajärgi, mistõttu seda ei saa otsusega välja mõistetud hüvitise maksmiseks täitmisele pöörata. Sellisel juhul ei või liikmesriigi kohus mingil juhul sellist vahekohtuotsust täitmisele pöörata, et võimaldada isikutel, kelle kasuks see on tehtud, saada neile selle otsusega välja mõistetud kahjuhüvitist ([17]).

(12) Komisjon ja liikmesriigid võtsid Euroopa Kohtu otsuste rakendamiseks või muul viisil nende mõju tagamiseks mitu meedet.

(13) 15. jaanuaril 2019 allkirjastasid liikmesriigid deklaratsiooni Euroopa Kohtu kohtuotsuse *Achmea* tagajärgede ja investeeringute kaitse kohta Euroopa Liidus ([18]).

(14) 5. mail 2020 allkirjastasid 23 liikmesriiki ELi-siseste kahepoolsete investeerimislepingute lõpetamise lepingu, mis jõustus 29. augustil 2020 ([19]). Ülejäänud liikmesriigid lõpetasid oma ELi-sisesed kahepoolsed investeerimislepingud kahepoolselt, nii et kõik ELi-sisesed kahepoolsed investeerimislepingud on õiguskorrast ametlikult eemaldatud ([20]).

(15) 26. juunil 2024 allkirjastasid EL ja liikmesriigid deklaratsiooni, mis käsitleb *Komstroy* kohtuasjas Euroopa Kohtu tehtud otsusest tulenevaid õiguslikke tagajärgi ja ühist arusaama energiaharta lepingu artikli 26 kohaldamatusest ELi-siseste vahekohtumenetluste alusena. Samuti viisid nad lõpule läbirääkimised omavahelise ametliku rahvusvahelise kokkuleppe üle, mille eesmärk on lõpetada liidu õigusega vastuolus olevate ELi-siseste vahekohtumenetluste läbiviimine ([21]). Eelkõige selgitatakse deklaratsioonis ja kokkuleppes kohtute ja vahekohtute jaoks, et energiaharta lepingus sätestatud vahekohtuklausel ei ole kohaldatav ega ole kunagi olnud kohaldatav ELi investori ja teise liikmesriigi vaheliste suhete suhtes.

(16) Täielikkuse huvides märgib komisjon, et 27. juunil 2024 teatasid liit ja Euratom energiaharta lepingu hoiulevõtjale energiaharta lepingust taganemisest, ([22]) leides, et kuna lepingut ei ole oluliselt uuendatud, ei ole see enam kooskõlas Pariisi kokkuleppe põhimõtetega, kestliku arengu nõuetega ja kliimamuutuste vastase võitlusega ega ka investeeringute kaitse tänapäevaste standarditega. Lisaks, nagu on selgitatud taganemisotsuse ettepaneku seletuskirjas, on energiaharta leping vastuolus liidu õiguse autonoomia põhimõttega, kuna see ei sisalda mõningaid

([16]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punktid 42–44.

([17]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punkt 44. Vt ka 14. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Euroopa Komisjon *vs.* Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, C-516/22, ECLI:EU:C:2024:231, punktid 85–87.

([18]) Vt https://finance.ec.europa.eu/system/files/2019-01/190117-bilateral-investment-treaties_en.pdf.

([19]) Euroopa Liidu liikmesriikide vaheliste kahepoolsete investeerimislepingute lõpetamise leping (ELT L 169, 29.5.2020, lk 1–41).

([20]) 2024. aasta detsembris esitas komisjon Ühendkuningriigi peale hagi Euroopa Kohtule, kuna Ühendkuningriik ei olnud lõpetanud oma ELi-siseseid kahepoolseid investeerimislepinguid kuue ELi liikmesriigiga (ELT C/2025/1222, 3. märts 2025).

([21]) Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide vaheline kokkulepe energiaharta lepingu tõlgendamise ja kohaldamise kohta (COM(2024) 257 final).

([22]) Vt selle kohta nõukogu 30. mai 2024. aasta otsus (EL) 2024/1638, milles käsitletakse liidu taganemist energiaharta lepingust (ELT L, 2024/1638, 5.6.2024), ja nõukogu 30. mai 2024. aasta otsus (EL) 2024/1677, millega kiidetakse heaks Euroopa Aatomienergiaühenduse taganemine energiaharta lepingust (ELT L, 2024/1677, 13.6.2024). Liidu ja Euratomi kõrval on mõned liikmesriigid energiaharta lepingust juba taganenud või kavatsevad sellest taganeda. Itaalia taganes lepingust ühepoolselt 2015. aastal. Prantsusmaa taganemine energiaharta lepingust jõustus 8. detsembril 2023, Saksamaa taganemine jõustus 20. detsembril 2023, Poola taganemine jõustus 29. detsembril 2023, Luksemburgi taganemine jõustus 17. juunil 2024, Hispaania taganemine jõustus 16. aprillil 2024, Sloveenia taganemine jõustus 14. oktoobril 2024, Portugali taganemine jõustus 2. veebruaril 2025, Iirimaa taganemine jõustub 27. aprillil 2025, Madalmaade taganemine jõustub 28. juunil 2025 ja Taani taganemine jõustub 4. septembril 2025.

kaitsemeetmeid, mille Euroopa Kohus on määranud kindlaks CETA kohta esitatud arvamuses ([23]) ja mis võimaldaksid järeldada, et vahekohtuotsused ei takistaks „liidu institutsioonide toimimist kooskõlas liidu konstitutsioonilise raamistikuga“ ([24]). Hispaania teatas energiaharta lepingust taganemisest 2024. aasta aprillis. Taganemine jõustub ühe aasta möödumisel hoiulevõtjale taganemisest teatamise kuupäevast.

3. TAUSTTEAVE HISPAANIA TAASTUVENERGIA TOETAMISE MEETMETE KOHTA

(17) Käesolevas jaos esitab komisjon taustteabena lühikirjelduse Hispaania taastuvenergiakavade kohta, mis viisid vahekohtumenetluseni ja lõpuks vahekohtuotsuseni.

(18) Selleks et võtta üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/77/EÜ, ([25]) mis oli liidu esimene taastuvenergia direktiiv, kehtestas Hispaania 2007. aastal toetuskava, mille eesmärk oli edendada elektri tootmist taastuvatest energiaallikatest ning mida reguleeriti kuninglike dekreetidega 661/2007 ja 1578/2008 ning kuningliku dekreetseadusega 6/2009 (edaspidi „2007. aasta kava“). Hispaania ei teavitanud komisjoni sellest kavast vaatamata kõnealuse direktiivi põhjenduses 12 esitatud sõnaselgele meeldetuletusele, et toetuskavade suhtes, mille liikmesriigid kehtestavad direktiivi ülevõtmiseks, kohaldatakse EÜ asutamislepingu artikleid 87 ja 88 (nüüd ELi toimimise lepingu artiklid 107 ja 108). Seetõttu ei ole komisjon 2007. aasta kava riigiabi eeskirjade alusel kunagi heaks kiitnud.

(19) 2012. ja 2013. aastal muutis Hispaania 2007. aasta kava liidu teise taastuvenergia direktiivi – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ ([26]) – raames. Kõnealuse direktiivi artikli 3 lõikes 3 tuletati meelde kohustust teatada toetuskavadest kui riigiabimeetmetest. Esiteks kaotati seadusega 15/2012 maagaasist toodetud elektrienergia eest makstav tasu. 2013. aastal võttis Hispaania vastu täiendavad muudatused. 2013. aastal muudetud kava reguleerivad kuninglik dekreetseadus 9/2013, seadus 24/2013, kuninglik dekreet 413/2014 ning määrused IET/1045/2014 ja IET/1459/2014 (edaspidi „2013. aasta kava“). 2013. aasta kavas säilitati 2007. aasta kava põhielemendid, kuid taastuvenergiarajatiste puhul makstava tasu arvutamisel kohaldatakse 2007. aasta kavaga võrreldes teistsugust metoodikat. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklist 108 tulenevatele kohustustele teatas Hispaania komisjonile 2013. aasta kavast 22. detsembril 2014, ehkki hilinemisega. Komisjon tegi oma 2017. aasta otsuses järelduse, et 2013. aasta kava on kooskõlas keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega aastateks 2014–2020 ([27]) ning on seega siseturuga kokkusobiv. Selles otsuses hinnati ka 2007. aasta kava alusel tehtud makseid rajatiste jaoks, mis said jätkuvalt toetust 2013. aasta kava alusel.

3.1. 2007. aasta kava

(20) 2007. aasta kava kehtestati kuninglike dekreetidega 661/2007 ja 1578/2008 ning kuningliku dekreetseadusega 6/2009, mille Hispaania võttis vastu vastavalt 2007., 2008. ja 2009. aastal. Taastuvenergiatootjad võisid 2007. aasta kava raames toetuse saamiseks valida kahe variandi vahel. Esimene variant seisnes võimaluses saada toodetud energia kilovatt-tunni eest kindlaksmääratud tariifi, mida ajakohastati igal aastal tarbijahinnaindeksi alusel (sisendtariifi variant). Teine variant seisnes võimaluses müüa elektrienergiat turul ja saada turuhinnale lisanduvat lisatasu iga müüdud elektrienergia kilovatt-tunni kohta (lisatasu variant).

([23]) Euroopa Kohtu 30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17 ELi ja Kanada vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) kohta.

([24]) COM(2023) 447 final, milles viidatakse arvamusele 1/17 (CETA), punktid 152–161.

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. septembri 2001. aasta direktiiv 2001/77/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamise kohta elektrienergia siseturul (EÜT L 283, 27.10.2001, lk 33).

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16–62).

([27]) Komisjoni teatis „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020“ (ELT C 200, 28.6.2014, lk 1–55).

(21) Sisendtariifi variandi kohased tariifid ja lisatasu variandi kohased lisatasud arvutati standardsete taastuvenergia-rajatiste tüüpiliste kulude ja tulude alusel. Algsete investeerimiskulude, standardrajatiste tegevus- ja hoolduskulude ning turuhinna hinnangulise väärtuse määrasid kindlaks Hispaania ametiasutused.

(22) Päikese-soojuselektrijaamade kasumlikkuseks määrati tariifivariandi valinud rajatiste puhul 8 % ning hulgiturul osalevate ja lisatasu saavate rajatiste puhul 7–11 % ([28]).

(23) Lisaks oli kontsentreeritud päikeseenergia rajatiste puhul õigus saada 2007. aasta kava alusel tariifi/lisatasu ka elektrienergia eest, mis toodeti fossiilkütusest/maagaasist, kui seda kasutati koos taastuvate energiaallikatega, et tagada stabiilne tootmine ja varustuskindlus, tingimusel et sellise elektri osakaal kogu toodetud elektris ei ületa tariifivariandi puhul 12 % ja lisatasu variandi puhul 15 % ([29]).

(24) 2007. aasta kava raames toetuse saamiseks pidid potentsiaalsed toetusesaajad esitama taotluse Hispaania energiapoliitika ja kaevandamise peadirektoraadile.

(25) Kava rahastati elektritarbijatele ja võrgukasutajatele elektrisektori seadusega 54/1997 (muudetud 2013. aastal seadusega 24/2013) ja kuningliku dekreediga 2017/1997 kehtestatud võrgutasudest. Hispaania ametiasutuste sõnul oli võrgutasude maksmine tarbijate ja võrgukasutajate puhul kohustuslik. Samuti kinnitavad nad, et 2007. aasta kava kujutas endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ja viitavad eelkõige komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendusele 158.

(26) Nimelt nähti elektrisektori seaduse 54/1997 artikli 17 lõigetega 1 ja 3 ette, et Hispaania valitsus võtab vastu võrgutasude süsteemi rakendamiseks vajalikud õigusnormid. Tasude kindlaksmääramisel lähtutakse süsteemiga reguleeritava tegevuse kuludest. Need hõlmavad elektrisüsteemi püsikulusid ning mitmekesistamise ja varustuskindluse tagamise kulusid. Hispaania valitsusel tuli kehtestada tasude arvutamise metoodika. Kuningliku dekreedi 2017/1997 artikli 4 punkti g alapunkti 1 kohaselt hõlmasid mitmekesistamise ja varustuskindluse tagamise kulud 2007. aasta kavast tulenevaid kulusid.

(27) Kuningliku dekreediga 2017/1997 tehti riiklikule energiakomisjonile (Comisión Nacional de Energía), mis on riikliku turu- ja konkurentsikomisjoni (edaspidi „CNMC“) koosseisus tegutsev riiklik asutus, ülesandeks kanda edaspidiste arvelduste kaudu asjaomastele toetusesaajatele üle rahalised vahendid, mis on kogutud elektrisüsteemi püsikulude ning mitmekesistamise ja varustuskindluse tagamise kulude katmiseks. Dekreedi lisades sätestati ka toetusesaajad, kohaldatavad matemaatilised valemid ja arvelduskord, lähtudes eelnevalt kindlaks määratud objektiivsetest parameetritest.

(28) 2007. aasta kava rahastamismehhanismi õigusraamistik on sama, mida Euroopa Kohus hindas *Elcogás*'i kohtuasjas ([30]).

3.2. **2013. aasta kava**

(29) Nagu mainiti põhjenduses 19, võttis Hispaania alates 2012. aastast vastu mitu õigusakti, millega muudeti 2007. aasta kava.

([28]) Vahekohtuotsuse punkt 91.
([29]) Vt kuningliku dekreedi 661/2007 artikli 2 lõige 1.
([30]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 22. oktoober 2014, Elcogás SA *vs.* Administración del Estado ja Iberdrola SA, C-275/13, ECLI:EU:C:2014:2314. Kohtumääruse punktis 23 leidis Euroopa Kohus, et vaidlusalune hüvitamismehhanism on omistatav riigile, kuna see loodi ja seda reguleeriti seadusega 54/1997 ja kuningliku dekreediga 2017/1997. Tuginedes samale õiguslikule alusele, järeldas Euroopa Kohus ka, et lisakulude hüvitamise mehhanismi rahastati riigi ressurssidest. Euroopa Kohus nentis, et võrgutasude suurus määrati igal aastal kindlaks ministri dekreediga ning võrgutasud kehtestati kõigile riigisisestele lõpptarbijatele ja võrgukasutajatele. Lisaks haldas kogutud rahalisi vahendeid riiklik energiakomisjon, mis on riigiasutus, ilma et tal oleks seejuures olnud mingit kaalutlusõigust. 2007. aasta kava rahastamismehhanism on sisuliselt sama, mida analüüsis Euroopa Kohus.

(30) 1. veebruari 2013. aasta kuningliku dekreetseadusega 2/2013 tühistati mehhanism, mille kohaselt ajakohastati sisendtariife vastavalt tarbijahinnaindeksile, asendades selle madalama indeksiga.

(31) Seejärel võttis Hispaania vastu järgmised õigusaktid, millega kehtestati 2013. aasta kava ([31]): 12. juuli 2013. aasta kuninglik dekreetseadus 9/2013, 26. detsembri 2013. aasta seadus 24/2013 elektrisektori kohta, 6. juuni 2014. aasta kuninglik dekreet 413/2014 ning määrused IET/1045/2014 ja IET/1459/2014.

(32) 2013. aasta kava rakendamine jaguneb kuueaastasteks reguleerimisperioodideks. Esimene reguleerimisperiood kestis 14. juulist 2013 kuni 31. detsembrini 2019. Teine reguleerimisperiood algas 1. jaanuaril 2020.

(33) 2013. aasta kavaga nähti ette toetus i) koostootmisrajatistele, ii) taastuvenergiarajatistele ja iii) muudele rajatistele, kus kasutatakse energiaallikatena vähemalt 70 % ulatuses jäätmeid ja musta leelist ([32]).

(34) 2013. aasta kava raames on toetusõiguslikud järgmised kaks liiki rajatisi:

a) rajatised, mis saavad selle kava alusel toetust pärast kuningliku dekreedi 413/2014 jõustumist 11. juunil 2014 („uued toetatavad rajatised“);

b) rajatised, millel oli juba õigus saada toetust või mis said juba toetust 2007. aasta kava alusel kuningliku dekreetseaduse 9/2013 jõustumise ajal 14. juulil 2013 („varem toetatud rajatised“).

(35) 2013. aasta kava kohast toetust antakse turult saadavale tulule lisanduva lisatasuna. Selle eesmärk on aidata toetataval tehnoloogial konkureerida teiste turul olevate tehnoloogiliste lahendustega võrdsetel alustel, lähtudes mõistlikust tulumäärast, mis varem toetatud rajatiste puhul määrati kindlaks tasemel 7,398 % ([33]) ja uute toetatavate rajatiste puhul tasemel 7,503 %. Lisatasu koosneb kahest komponendist: investeeringukulude hüvitamine ja kohaldatavuse korral tegevuskulude hüvitamine.

(36) Makstava toetuse suuruse kindlaksmääramiseks liigitatakse iga rajatis selle individuaalsete omaduste alusel ühte erinevatest standardrajatiste tüüpidest. Iga standardrajatise puhul kohaldatavad hüvitamisparameetrid kehtestatakse ministri määrusega ja need hõlmavad järgmist: tehnoloogia liik, elektritootmisvõimsus, käitamise alguskuupäev, kasutusiga, rajatise elektrisüsteem/asukoht, elektriturul müügist saadavad tüüpilised tulud, tegevuseks vajalikud tüüpilised tegevuskulud ja töötunnid (miinimum- ja maksimumväärtus). Hüvitis, mida iga rajatise puhul on õigus saada, arvutatakse standardrajatise hüvitamisparameetrite ja konkreetse rajatise omaduste (nt tegelik töötundide arv) alusel.

(37) 2013. aasta kava rahastatakse osaliselt riigieelarvest ning osaliselt elektritarbijatele kehtestatud võrgutariifidest ja -tasudest, mida nimetatakse ka elektrisüsteemi tuludeks. See rahastamismehhanism kehtestati seadustega 15/2012, 17/2012 ja 24/2013.

(38) Peamised erinevused 2007. aasta kava ja 2013. aasta kava vahel võib kokku võtta järgmiselt:

a) 2013. aasta kava kohaselt on taastuvenergia tootjatel õigus saada lisatasu, mis lisandub nende toodetud elektrienergia turuhinnale, kuid nad ei saa valida sisendtariifi ja lisatasu vahel, nagu 2007. aasta kava puhul;

b) 2013. aasta kavaga kaotati alates 1. jaanuarist 2013 toetus fossiilkütustest/maagaasist toodetud elektrienergiale ([34]);

([31]) 2013. aasta kava õiguslike aluste ammendav loetelu on esitatud komisjoni 2017. aasta otsuse jaos 2.1.
([32]) Üksikasjalik teave toetusõigusliku tehnoloogia kohta on esitatud komisjoni 2017. aasta otsuse põhjenduses 14.
([33]) Seda määra kohaldati esimesel reguleerimisperioodil (2014–2019). Alates teisest reguleerimisperioodist on see määr 7,09 %, kui eelmise perioodi kasumlikkuse säilitamiseks ei kasutata kuningliku dekreetseaduse 17/2019 teist lisasätet.
([34]) Vahekohtuotsuse punktid 139 ja 140.

c) 2013. aasta kava hõlmab suuremat hulka standardrajatisi kui 2007. aasta kava. Kuninglikus dekreedis 661/2007 (st 2007. aasta kavas) määratleti ainult üks standardrajatis (Caso Tipo, CT), samas kui kuninglikus dekreedis 413/2014 (st 2013. aasta kavas) määrati kindlaks 20 standardrajatist (Instalaciones Tipo, IT). Erinevalt 2007. aasta kavast võetakse 2013. aasta kavas arvesse erinevusi eri tehnoloogiliste lahenduste vahel ning käitamise alustamise aastat, nagu on märgitud põhjenduses 36;

d) 2013. aasta kava rakendamisel võib iga kuue aasta järel (st iga reguleerimisperioodi järel) vaadata läbi kõik põhjenduses 36 nimetatud hüvitamisparameetrid, sealhulgas standardrajatiste järelejäänud kasutusea jooksul saadava mõistliku tulu, samas kui 2007. aasta kava kohaselt jäid hüvitamisparameetrid samaks, kui arvata välja hüvitamise seos tarbijahinnaindeksiga;

e) nii 2007. aasta kui ka 2013. aasta kava kohaselt on toetus proportsionaalne toodetud elektri kogusega. Kui aga 2007. aasta kava kohaselt oli toetus otseselt ja eranditult proportsionaalne toodetud elektrienergia kogusega, siis 2013. aasta kava kohaselt määratakse vastavalt rajatise võimsusele kindlaks asjakohane töötundide arv. Tasu makstakse ainult nende tundide eest.

3.3. **Komisjoni 2017. aasta otsus**

(39) Nagu on märgitud põhjenduses 19, tunnistati komisjoni 2017. aasta otsuses 2013. aasta kava siseturuga kokkusobivaks.

(40) Kõik 2007. aasta kava raames algselt toetust saanud rajatised võisid automaatselt saada toetust 2013. aasta kava alusel. Hinnates oma 2017. aasta otsuses 2013. aasta kava kokkusobivust siseturuga, võttis komisjon arvesse 2007. aasta kava alusel varem toetatud rajatistele ja 2013. aasta kava alusel toetatavatele rajatistele tehtud maksete summat, et kontrollida, ega tegemist ei ole ülemäärase hüvitamisega ([35]).

(41) Täpsemalt hindas komisjon varem toetatud rajatistele antud abi proportsionaalsust keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 131 alapunkti a alusel, tuginedes 21 standardrajatise puhul arvutatud rahavoogudele, mis on 2013. aasta kava raames toetatavate eri tehnoloogiliste lahenduste ja rajatiste tüüpide puhul tüüpilised (vt komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendus 120). Need hõlmavad varasemat müügitulu (sh varem toetatud rajatiste puhul 2007. aasta kavast saadud tulu), eeldatavat tulevast müügitulu, algseid investeerimiskulusid, tegevuskulusid ja igale rajatisele nii tegevuse kui ka investeeringute eest makstavat hüvitist. Kõigi esitatud näidete puhul kontrollis komisjon, ega abi ei ületa algsete investeerimiskulude ja asjaomaste tegevuskulude katmiseks vajalikku summat, millele lisandub mõistlik tulumäär, mis põhineb varasematel ja hinnangulistel kuludel ja turuhindadel (uute toetatavate rajatiste puhul maksueelne tulumäär 7,503 % ja varem toetatud rajatiste puhul 7,398 %). Komisjon leidis oma 2017. aasta otsuses, et need tulumäärad näivad olevat kooskõlas komisjoni poolt varem heaks kiidetud sarnaste meetmete (taastuvenergia- ja tõhusa koostootmise projektid) puhul kohaldatud määradega ega too kaasa ülemäärast hüvitamist. Komisjon jõudis samale järeldusele seoses hüvitamisparameetrite edaspidise läbivaatamisega, kuna edaspidised maksed arvutatakse nii, et investeeringu nüüdispuhasväärtus oleks null ([36]).

4. **ANTINI INVESTEERING**

4.1. **Andasoli jaamad**

(42) Jaamad Andasol-1 ja Andasol-2 on kaks Lõuna-Hispaanias Granadas asuvat kontsentreeritud päikeseenergia tootmisrajatist, kumbki võimsusega 49,9 MW (edaspidi ühiselt „Andasoli jaamad“). Neid omavad ja käitavad Andasol-1 Central Termosolar UNO S.L. ja Andasol-2 Central Termosolar DOS (edaspidi ühiselt „Andasoli äriühingud“).

([35]) Vt komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendused 4 ja 156.
([36]) Vt komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendus 120.

(43) Andasoli jaamad valmisid 2008. ja 2009. aastal. Jaama Andasol-1 lõplik kasutusluba anti välja 25. novembril 2008 ja jaam kanti elektritootmisrajatiste haldusregistrisse 24. aprillil 2009; jaama Andasol-2 kasutusluba anti välja 5. juunil 2009 ja jaam kanti haldusregistrisse 22. detsembril 2009 ([37]).

(44) Andasoli jaamad said 2007. aasta kava raames toetust. Hispaania esitatud andmete kohaselt said Andasoli jaamad lisatasu vormis toetust alates nende käivitamisest kuni 2010. aasta lõpuni ja taas 2012. aastal, samas kui 2011. ja 2013. aastal said nad toetust soodustariifi vormis.

(45) Andasoli jaamad olid varustatud ka kolme kütteseadme ja veeldatud maagaasi mahutiga, mis võimaldasid kasutada elektritootmises maagaasi ning seeläbi suurendada päikeseenergia elektriks muundamise tõhusust ja tootmise usaldusväärsust ([38]). Seega oli nende jaamade puhul 2007. aasta kava alusel õigus saada sisendtariifi/lisatasu ka maagaasist toodetud elektrienergia eest.

(46) Hispaania esitatud teabe kohaselt on Andasoli jaamad jätkanud elektrienergia tootmist ja saanud toetust ka 2013. aasta kava alusel. Andasoli jaamad registreeriti varem toetatud rajatistena 2013. aasta kava alusel automaatselt – sarnaselt kõigile rajatistele, mis said toetust 2007. aasta kava alusel. 2013. aasta kava raames Andasoli jaamadele antud toetus põhines Andasol-1 puhul standardrajatisel IT-00606 ja Andasol-2 puhul standardrajatisel IT-00607-l.

(47) Hispaania esitas arvutuse brutotulude kohta, mida Andasoli jaamad oleksid toetusena saanud 2007. aasta kava alusel, kui see kava oleks jäänud muutumatuna kehtima, ja võrdles seda toetusega, mida need jaamad said 2014.–2020. aastal 2013. aasta kava alusel. Tabelis 1 on esitatud 2007. aasta kava ja 2013. aasta kava korral turutulule lisanduva tulu erinevused. Positiivsed väärtused kajastavad kuningliku dekreedi 413/2014 (st 2013. aasta kava) alusel saadavat suuremat tulu võrreldes tuluga, mida oleks saadud kuningliku dekreedi 661/2007 (st 2007. aasta kava) alusel.

Tabel 1

2007. aasta kava ja 2013. aasta kava korral turutulule lisanduva tulu erinevused

	Turutulule lisanduva tulu erinevused (eurodes)						
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Andasol-1 (IT-00606)	- 1 897 689	5 912 667	34 684	- 225 050	4 697 699	- 489 111	7 748 070
Andasol-2 (IT-00607)	- 5 373 068	2 679 859	- 3 420 095	- 4 243 563	355 343	284 299	- 1 769 847

Allikas: Hispaania ametiasutused.

(48) Tabelist 1 nähtub, et aastatel 2014–2020 sai jaam Andasol-1 ligikaudu 15 miljonit eurot rohkem, kui ta oleks saanud 2007. aasta kava alusel, samas kui jaam Andasol-2 sai 11 miljonit eurot vähem, kui ta oleks saanud 2007. aasta kava alusel.

(49) Arvutused põhinevad Andasoli jaamade 2014.–2020. aasta tegelikul toodangul vastavalt CNMC andmetele.

(50) Hispaania teatel vastab Andasoli jaamade energiamaht nende tootmisvõimsusele. Tabelis 2 on kajastatud Hispaania esitatud andmed kummagi elektrijaama energiatootmise kohta ajavahemikul 1. novembrist 2009 kuni 31. detsembrini 2020.

([37]) Vahekohtuotsuse punkt 110.
([38]) Vahekohtuotsuse punktid 70 ja 72.

Tabel 2

Jaamade Andasol-1 ja Andasol-2 aastane energiatoodang

	Andasol-1 (GWh)	Andasol-2 (GWh)
2009 ([1])	9,6	7,8
2010	127,3	123,4
2011	155,6	157,9
2012	141,3	160,7
2013	134,1	132,1
2014	150,5	146,5
2015	118,6	113,7
2016	138,9	135,0
2017	147,7	146,2
2018	123,7	124,1
2019	148,3	124,0
2020	103,6 ([2])	128,8

([1]) Andmed on kättesaadavad ainult 2009. aasta novembri ja detsembri kohta ning esitatud energiasisend vastab ainult sellele perioodile.

([2]) Hispaania selgitas, et selle vähenemise põhjuseks oli väiksem tootmismaht 2020. aasta märtsist juunini seoses COVID-19 kriisist tingitud liikumispiirangutega ning et 2020. aasta kolmandas ja neljandas kvartalis naasis tootmine tavapärasele tasemele ja isegi ületas eelmise aasta taset.

Allikas: Hispaania ametiasutused CNMC andmete põhjal.

4.2. **Antini investeering Andasoli jaamadesse**

(51) Antin on hageja vahekohtumenetluses Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. *vs.* Hispaania. Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. asutati 22. märtsil 2011 Luksemburgis. Antin Energia Termosolar B.V. asutati 27. juunil 2011 Madalmaades ja kuulub täielikult äriühingule Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. Mõlemad äriühingud on Prantsusmaal asutatud riskikapitalifondi Antin Infrastructure Partners majandusüksused, mida kasutati investeeringute tegemiseks Hispaanias ([39]). Käesoleva otsuse koostamise ajal on Antin Infrastructure Partnersi veebisaidil märgitud, et äriühing haldab seitset fondi, mis investeerivad taristusse Euroopas ja Põhja-Ameerikas, ning keskendub investeeringute tegemisel energeetika-, keskkonna-, digi-, transpordi- ja sotsiaalvaldkonnale, et teenida investoritele atraktiivset riskiga korrigeeritud tulu ([40]). Antin Infrastructure Partners leiab, et „aktiivne lähenemisviis majandusliku väärtuse loomisele on parim viis taristuinvesteeringute haldamiseks“, ning märgib, et „portfelli kuuluvate äriühingute tegevuse, finantstulemuste, teenuste kvaliteedi ning tervishoiu- ja ohutustingimuste parandamiseks [teeb ta] tihedat koostööd [oma] juhtimismeeskondadega“ ([41]).

([39]) Vahekohtuotsuse punktid 2 ja 249.
([40]) Vt https://www.antin-ip.com/who-we-are, viimati vaadatud 3. märtsil 2025.
([41]) Vt https://www.antin-ip.com/who-we-are, viimati vaadatud 3. märtsil 2025.

(52) 2011. aastal investeeris Antin Andasoli äriühingutes 45 % osaluse omandamisse. Täpsemalt kuulus sel ajal äriühingule Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. 100 % äriühingu Antin Energia Termosolar B.V. aktsiatest ja viimasele omakorda kuulus 45 % mõlema Andasoli äriühingu aktsiatest. Ülejäänud osalused Andasoli äriühingutes (vastavalt 45 % ja 10 %) kuulusid äriühingule RREEF Pan-European Infrastructure Two Lux S.à.r.l. (edaspidi „RREEF“) ja Hispaania konglomeraadile Actividades de Construcción y Servicios, S.A. (edaspidi „ACS“) ([42]).

(53) Antin väitis vahekohtumenetluses, et ligikaudu 139,5 miljoni euro investeerimisel lähtus ta eeldusest, et Andasoli jaamad teenivad korrapärast ja jätkusuutlikku tulu, mis võimaldab Antinil teenindada oma võlgu ja teenida investeeringult tulu ([43]). Antini investeeringu tegemise ajal said Andasoli jaamad 2007. aasta kava alusel toetust.

(54) 2017. aasta augustis müüs Antin Andasoli jaamadesse tehtud investeeringu, võõrandades varad äriühingule Cubico Sustainable Investments Limited ligikaudu 75,2 miljoni euro eest ([44]).

5. MEETME KIRJELDUS

5.1. Vahekohtumenetluse algatamine

(55) Hispaania teatatud vahekohtuotsuse tegi vahekohus pärast seda, kui Antin oli 2013. aasta novembris algatanud Hispaania vastu vahekohtumenetluse.

(56) Energiaharta lepingu alusel menetlust algatades väitis Antin, et muudatused Hispaania õigusraamistikus, mida kohaldatakse Andasoli jaamade suhtes, millesse Antin oli investeerinud, põhjustasid tema investeeringutele tõsist ja olulist kahju ning olid vastuolus energiaharta lepingust tulenevate Hispaania kohustustega, eelkõige kõnealuse lepingu artikli 10 lõikes 1 sätestatud õiglase ja võrdse kohtlemise põhimõttega. Antin väitis, et Andasoli jaamadesse investeerimisel tugines ta 2007. aasta kavale ([45]).

(57) Vahekohtumenetluses viitas Hispaania asjaolule, et vahekohtul puudub pädevus lahendada sellist vaidlust nagu kõnealune liidu liikmesriigi investori ja teise liikmesriigi vaheline vaidlus ([46]).

(58) Komisjon esitas 14. novembril 2014 vaidluses mitteosaleva poolena vahekohtumenetlusse astumise avalduse, mille vahekohus jättis 14. detsembril 2014 rahuldamata põhjusel, et see avaldus oli enneaegne. Komisjon esitas teise menetlusse astumise avalduse 9. detsembril 2015. 2016. aastal otsustas vahekohus anda komisjonile loa esitada kirjalik seisukoht tingimusel, et komisjon võtab kirjalikult endale kohustuse täita kohtu mis tahes otsust kohtukulude kohta. Komisjon teatas vahekohtule, et tal ei ole võimalik sellist kuludega seotud kohustust võtta ja et seetõttu ta kirjalikku seisukohta ei esita ([47]).

(59) Samuti lükkas vahekohus tagasi Hispaania taotlused esitada vahekohtumenetluses i) kohtuotsus *Achmea* ja ii) komisjoni 2017. aasta otsus ([48]).

([42]) Vahekohtuotsuse punkt 261.
([43]) Vahekohtuotsuse punkt 359.
([44]) Vahekohtuotsuse punkt 46.
([45]) Vahekohtuotsuse punktid 509–510.
([46]) Vahekohtuotsuse punkt 171.
([47]) Vahekohtuotsuse punktid 59–68.
([48]) Vahekohtuotsuse punktid 51–53 ja 56–58.

5.2. **Vahekohtu järeldused vahekohtumenetluses**

(60) Vahekohus jõudis järeldusele, et Hispaania on rikkunud energiaharta lepingu artikli 10 lõiget 1, kuna ei kohelnud Antini investeeringuid õiglaselt ja erapooletult ([49]). See järeldus põhineb taastuvenergiarajatiste toetamise kava regulatiivsetel muudatustel, mis tehti Hispaanias alates 2013. aasta juulist vastu võetud õigusaktidega, st kuningliku dekreetseadusega 9/2013, seadusega 24/2013, kuningliku dekreediga 413/2014 ja määrusega IET 1045/2014, võrreldes Antini investeeringu tegemise ajal kehtinud kavaga, st seadusega 54/1997 ja kuningliku dekreediga 661/2007 ([50]).

(61) Vahekohus mõistis Hispaanialt Antini kasuks välja hüvitise summas 112 miljonit eurot. 24. juulil 2018 esitas Hispaania ICSIDi peasekretärile taotluse vahekohtuotsuse parandamiseks. Seejärel tegi vahekohus 29. jaanuaril 2019 uue otsuse, millega vähendas välja mõistetud hüvitise summat 112 miljonilt eurolt 101 miljonile eurole.

(62) Vahekohus otsustas ka, et Hispaania peab maksma sellelt hüvitiselt alates 20. juunist 2014 kuni vahekohtuotsuse tegemise kuupäevani (st 15. juunini 2018) igakuiselt arvestatavat liitintressi määraga 2,07 % ning alates vahekohtuotsuse kuupäevast kuni maksekuupäevani igakuiselt arvestatavat liitintressi määraga 2,07 %. Peale selle otsustas vahekohus, et Hispaania peab maksma Antinile 563 256,17 eurot (635 431,70 USA dollarit) osana Antini kohtukuludest ja 2 840 661,41 eurot (2 447 008,61 Inglise naela) osana Antini õigusabikuludest ([51]).

(63) Hüvitise arvutamisel nõustus vahekohus ainult Antini nõude selle osaga, mis puudutas kahju hüvitamist tulevaste (st pärast 2014. aasta juunit) rahavoogude kaotuse eest ([52]). Vahekohus pidas Antini ja tema ekspertide kasutatud diskonteeritud rahavoogude meetodit asjakohaseks. Andasoli jaamade kasutusea osas leidis vahekohus, et kahjuhüvitise arvutamisel tuleb Andasoli jaamade kasulikuks tööeaks lugeda 25 aastat. Seetõttu arvas vahekohus 137 miljoni euro suurusest kahjunõudest maha 36 miljonit eurot, mis vastab Antini väidetud kasutusea (35–40 aastat) ja vahekohtu poolt vastuvõetavaks peetud kasutusea (25 aastat) vahele, ning järeldas, et järele jääv summa 101 miljonit eurot on õiglane hüvitis ([53]).

5.3. **Abisaaja**

(64) Hispaania sõnul on teatatud meetme puhul abisaajaks Antin, kes oli hageja menetluses, mille tulemusel tehti vahekohtuotsus, ja kellel on seega õigus saada vahekohtuotsuses osutatud hüvitist ([54]). Kuigi vahekohtuotsuses ([55]) on märgitud, et Antin müüs Andasoli äriühingutesse tehtud investeeringu äriühingule Cubico Sustainable Investments Limited, ei olnud viimane vahekohtumenetluse osaline ning vahekohtuotsuse kohaselt on õigus hüvitisele üksnes Antinil, mitte äriühingul Cubico Sustainable Investments Limited.

5.4. **Meetme õiguslik alus**

(65) Hispaania märkis, et teatatud meetme õiguslik alus on vahekohtuotsus, energiaharta leping ja ICSIDi konventsioon, samuti *17. detsembril 1994 Lissabonis koostatud energiaharta lepingu ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokolli ratifitseerimiskiri*, mis avaldati 17. märtsi 1998. aasta ametlikus väljaandes ([56]).

([49]) Vahekohtuotsuse punkt 748 ja VIII jao punkt c.
([50]) Vahekohtuotsuse VIII jao punkt c ning punktid 572 ja 573.
([51]) Vahekohtuotsuse punkt 748.
([52]) Vahekohtuotsuse punktid 691, 714 ja 725 (mida kirjavea tõttu parandati vahekohtu 29. jaanuari 2019. aasta parandusotsusega).
([53]) Vahekohtuotsuse punkt 725 (mida kirjavea tõttu parandati vahekohtu 29. jaanuari 2019. aasta parandusotsusega).
([54]) Vahekohtuotsuse punkt 2. Vt ka vahekohtuotsuse punkt 748 „Määratletud mõisted".
([55]) Vahekohtuotsuse punkt 46.
([56]) Hispaania allkirjastas energiaharta lepingu 17. detsembril 1994 ja ratifitseeris selle 11. detsembril 1997 ning leping jõustus Hispaania suhtes 16. aprillil 1998. Hispaania selgituse kohaselt on Hispaania põhiseaduse artikli 96 lõikes 1 sätestatud, et „pärast Hispaanias ametlikku avaldamist moodustavad seaduslikult sõlmitud rahvusvahelised lepingud Hispaania õiguskorra osa".

5.5. **Meetme eesmärk**

(66) Hispaania sõnul on teatatud meetme eesmärk hüvitada Antinile Hispaania poolt taastuvenergiarajatiste toetamise kavas tehtud regulatiivsed muudatused, mis tulenesid Hispaania poolt vastu võetud õigusaktidest, millega muudeti 2007. aasta kava ja kehtestati 2013. aasta kava (vt põhjendus 60). Hispaania ametiasutuste väitel puudub teatatud meetmel ergutav mõju.

5.6. **Toetuse vorm ning meetme eelarve ja rahastamine**

(67) Toetus seisneb vahekohtu poolt vahekohtuotsuses arvutatud hüvitissumma ning vahekohtuotsusele eelnevate intresside ja vahekohtuotsusele järgnevate ja tegeliku maksepäeva alusel ümber arvutatavate intresside maksmises (vt põhjendused 61 ja 62).

(68) Meetmest teatamise ajal hindas Hispaania kogusummaks 114 900 983 eurot, sh vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitis 101 000 000 eurot, vahekohtuotsusele eelnevad intressid (ajavahemiku 20. juuni 2014 – 15. juuni 2018 eest) summas 8 686 086 eurot, vahekohtuotsusele järgnevad intressid (ajavahemiku 15. juuni 2018 – 31. märts 2019 eest) summas 1 810 978 eurot, Antini kohtukulud summas 563 256 eurot ja Antini õigusabikulud summas 2 840 661 eurot.

(69) Hispaania ametiasutused selgitasid, et makset rahastataks Hispaania riigi üldeelarvest. Makset ei kanta otse elektrisüsteemi kuludesse ja seetõttu ei jää see elektriarvete kaudu otseselt elektri lõpptarbijate kanda.

5.7. **Kumuleerimine**

(70) Hispaania teatas, et Andasoli jaamad saavad 2013. aasta kava alusel jätkuvalt toetust. Hispaania arvutas tabelis 3 esitatud parameetrite alusel välja vahekohtuotsuse võimaliku mõju Antini poolt Andasoli jaamadesse tehtud investeeringu kasumlikkusele, mis on esitatud tabelis 4.

Tabel 3

Simulatsiooniparameetrid, mille suhtes kohaldatakse Antini 45 % osalust

	Koguinvesteering	**Antini investeering (45 %)**	**Kasutusiga**	**Tulud 2009/10 – 2020**	**Tulud 2021–2037**	**Kulud 2009/10 – 2037**
	EUR	EUR	Aastad	EUR	EUR	EUR
Andasol-1	318 126 771	143 157 047	25	Tegelik (*)	IT- 0 606/20 606	IT- 0 606/20 606
Andasol-2	318 126 771	143 157 047	25	Tegelik	IT- 0 607/20 607	IT- 0 607/20 607

Allikas: Hispaania ametiasutused.
(*) CNMC teabel põhinevad tegelikud andmed.

Tabel 4

Vahekohtuotsuse mõju 45 % osalusele Andasoli jaamades

Sisemine tulumäär	**Antini investeering (45 %)**	**Vahekohtuotsuseta**	**Vahekohtuotsusega, intressideta**	**Vahekohtuotsusega, intressidega**
	EUR	Sisemine tulumäär	Sisemine tulumäär	Sisemine tulumäär
Andasol-1	143 157 047	7,44 %	8,84 %	9,03 %
Andasol-2	143 157 047	7,27 %	8,96 %	9,18 %

Allikas: Hispaania ametiasutused.

(71) Hispaania selgitas, et mõlema jaama puhul tegelike tulude väärtuste kasutamine selgitab, miks sisemine tulumäär erineb 7,398 % tulumäärast, mida peeti komisjoni 2017. aasta otsuses mõistlikuks varem toetatud rajatiste puhul.

5.8. **Antini katsed pöörata vahekohtuotsus täitmisele ja Hispaania vastuseis**

(72) Antin on püüdnud vahekohtuotsust täitmisele pöörata Ameerika Ühendriikides, Austraalias ja Ühendkuningriigis.

(73) 27. juulil 2018 algatas Antin menetluse Ameerika Ühendriikides, taotledes vahekohtuotsuse tunnustamist ja täitmisele pööramist Ameerika Ühendriikide Columbia ringkonnakohtus (tsiviilhagi nr 1:18-cv-1753 (EGS)). See menetlus peatati nimetatud kohtu 28. augusti 2019. aasta määrusega kuni Hispaania poolt ICSIDi tühistamiskomitees algatatud vahekohtuotsuse tühistamise menetluse tulemuse selgumiseni. 22. märtsil 2019 sai Euroopa Komisjon loa astuda liidu nimel Ameerika Ühendriikides toimuvasse menetlusse kui *amicus curiae*. Komisjon rõhutas oma seisukohavõtus vahekohtu pädevuse puudumist ning asjaolu, et riigiabi eeskirjade kohaselt ei saa vahekohtuotsuse alusel ühtegi makset teha enne, kui komisjon on selle siseturuga kokkusobivaks tunnistanud. Täpsemalt selgitas komisjon oma esimese väite kohta, et energiaharta leping ei ole kohaldatav ELi-siseste vaidluste suhtes, mistõttu vahekohtumenetluses, mille tulemusel vahekohtuotsus tehti, puudus oluline eeltingimus, st kehtiv vahekohtukokkulepe, sest Hispaania ei ole kunagi teinud ühtegi ettepanekut Madalmaade või Luksemburgi investoritega (nagu antud juhul hagejad) vahekohtus vaidlemiseks. Teisisõnu puudus menetlusel õiguslik alus ja vahekohus ei olnud pädev kõnealust vaidlust lahendama. Komisjon väitis ka, et asja arutav ringkonnakohus peaks võimalikult suurel määral võtma arvesse Euroopa Kohtu otsust *Komstroy*, milles käsitleti energiaharta lepingu ja ELi aluslepingute tõlgendamist. Oma teise väite puhul juhtis komisjon ringkonnakohtu tähelepanu käesoleva menetluse algatamise otsuse laadile ja sisule, sealhulgas kohustusele mitte maksta vahekohtuotsuses osutatud hüvitist enne komisjoni lõplikku otsust, ning asjaolule, et see kohustus kehtib olenemata ICSIDi konventsiooni artiklitest 53–55. Menetlus jätkus 2025. aasta jaanuaris. 18. veebruaril 2025 esitas komisjon täiendava *amicus curiae* seisukohavõtu, et võtta arvesse Columbia ringkonna apellatsioonikohtu otsust, mis tehti 16. augustil 2024 paralleelses menetluses, ning liidu ja liikmesriikide 26. juuni 2024. aasta deklaratsiooni, mis käsitleb *Komstroy* kohtuasjas Euroopa Kohtu tehtud otsusest tulenevaid õiguslikke tagajärgi ja ühist arusaama energiaharta lepingu artikli 26 kohaldamatusest ELi-siseste vahekohtumenetluste alusena ([57]). Oma seisukohavõtus kasutas komisjon ka võimalust selgitada, et aluslepingute tõlgendamise aluspõhimõtted sunnivad tegema sama järeldust, millele jõudis Euroopa Kohus kohtuasjas *Komstroy*: artikli 26 kohane Hispaania valmisolek osaleda vahekohtumenetluses ei laiene ELi investoritele. Käesoleva otsuse tegemise ajal on menetlus Ameerika Ühendriikide Columbia ringkonnakohtus pooleli.

(74) Antin algatas vahekohtuotsuse täitmisele pööramiseks menetluse ka Austraalias. 25. juunil 2021 tunnistas Austraalia föderaalkohus vahekohtuotsuse Hispaaniale siduvaks. See kohus jättis rahuldamata komisjoni taotluse astuda liidu nimel menetlusse kui *amicus curiae*. Hispaania esitas apellatsioonkaebuse Austraalia kõrgeimale kohtule. Austraalia kõrgeim kohus tegi 12. aprillil 2023 otsuse, millega jättis Hispaania apellatsioonkaebuse rahuldamata ja kinnitas vahekohtuotsuse tunnustamist Austraalias. Samuti jäeti selles menetluses rahuldamata komisjoni taotlus esitada liidu nimel *amicus curiae* seisukohavõtt. Vahekohtuotsuse ametlikule tunnustamisele tuginedes osaleb Antin nüüd vahekohtuotsuse täitmisele pööramise järgmises etapis Austraalia pädevas kohtus. See menetlus on käesoleva otsuse tegemise ajal pooleli.

([57]) Vt https://energy.ec.europa.eu/document/download/740e62fc-a0d1-4a5b-9d00-01357802c307_en?filename=Inter%20se%20Declaration%20-%20all%20languages%20-%20260624.pdf (viimati vaadatud 3. märtsil 2025).

(75) Antin esitas avalduse vahekohtuotsuse registreerimiseks ka Ühendkuningriigi kohtutele ja vahekohtuotsus on registreeritud. 24. mail 2023 jättis kõrge kohus (Inglismaa ja Wales) rahuldamata Hispaania esitatud taotluse registreerimismääruse tühistamiseks. Hispaania esitas selle lahendi peale apellatsioonkaebuse apellatsioonikohtule, kes jättis 22. oktoobril 2024 kaebuse rahuldamata. 31. jaanuaril 2025 andis Ühendkuningriigi kõrgeim kohus Hispaaniale loa apellatsioonikohtu otsus edasi kaevata. Käesoleva otsuse tegemise ajaks ei ole Hispaaniale edasikaebuse esitamiseks antud tähtaeg veel möödunud.

(76) Vastuseks Antini katsetele pöörata vahekohtuotsus täitmisele Austraalias, Ameerika Ühendriikides ja Ühendkuningriigis algatas Hispaania Antini vastu menetluse Luksemburgi kohtutes, kuna Antin on asutatud selles liikmesriigis. Täpsemalt on Hispaania taotlenud, et Luxembourgi ringkonnakohus (*Tribunal d'arrondissement de et à Luxembourg*) kohustaks Antinit lõpetama igasuguse tegevuse, mille eesmärk on saavutada vahekohtuotsuse tunnustamine või täitmine, eelkõige kolmandates riikides, sest selline tunnustamine või täitmine rikuks ilmselgelt avaliku korra norme. Samuti palus Hispaania Luksemburgi kohtul määrata Antinile trahvi, kui viimane ei täida korraldust selline tegevus lõpetada. Komisjon astus sellesse menetlusse nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([58]) artikli 29 alusel. See menetlus on käesoleva otsuse tegemise ajal pooleli.

6. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

(77) Komisjon võttis 19. juulil 2021 vastu menetluse algatamise otsuse, milles esitas oma esialgse hinnangu, et vahekohtuotsuse näol on tegemist riigiabiga menetluse algatamise otsuse jaos 4.1 kokkuvõtlikult esitatud põhjustel ja eelkõige seetõttu, et sellega hüvitatakse ebaseadusliku riigiabi tühistamine ([59]). Menetluse algatamise otsuses kahtles komisjon meetme kokkusobivuses siseturuga kahel eraldiseisval põhjusel: esimene kahtlus puudutas meetme võimalikku vastuolu liidu õigusega, ja teine kahtlus oli seotud asjaoluga, et teatatud meede ei pruugi vastata taastuvenergia tootmiseks antava tegevusabi suhtes kohaldatavates riigiabisuunistes osutatud kokkusobivuskriteeriumidele ([60]).

(78) Esiteks, mis puudutab liidu õiguse rikkumise kahtlusi, siis komisjon tuletas menetluse algatamise otsuses (vt põhjendus 94) meelde Euroopa Kohtu otsust, mille kohaselt „riigiabi, mis rikub liidu õiguse sätteid või üldpõhimõtteid, ei saa tunnistada siseturuga kokkusobivaks" ([61]). Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon esialgu, et käesoleval juhul võib vahekohtuotsus olla vastuolus ELi aluslepingute sätetega ([62]). Nimelt asus komisjon esialgu seisukohale, et kuna ELi-sisene vahekohtuotsus tehti energiaharta lepingu artikli 26 kohases investori ja riigi vahelises vahekohtumenetluses, võib vahekohtuotsus olla vastuolus ELi lepingu artikli 19 lõikega 1, ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344 ning liidu õiguse üldpõhimõtetega, milleks on vastastikune usaldus ja autonoomia ([63]). Samuti märkis komisjon esialgu, et Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses *Achmea* ([64]) esitatud õiguslikud põhjendused kehtivad ka energiaharta lepingu kohta ning seega on liikmesriikide kohtutel kohustus tühistada kõik energiaharta lepingu alusel tehtud vahekohtuotsused ja keelduda nende täitmisele pööramisest ([65]).

([58]) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).
([59]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 88.
([60]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 95.
([61]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Austria *vs.* komisjon (Hinkley Point C), C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, punkt 44.
([62]) Menetluse algatamise otsuse jagu 4.3.1.
([63]) Menetluse algatamise otsuse põhjendus 99.
([64]) Vt kohtuotsus *Achmea*.
([65]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 98.

(79) Lisaks kahtles komisjon vahekohtuotsuse kokkusobivuses siseturuga, kuivõrd see võib põhjustada 2007. aasta kava investorite kodakondsusel põhinevat diskrimineerimist selle alusel, kas neil investoritel on juurdepääs rahvusvahelisele vahekohtule või mitte ([66]). Komisjon leidis esialgu, et selline kodakondsuse alusel diskrimineerimine ei ole kooskõlas liidu õigusega, eelkõige ELi toimimise lepingu artikliga 18 ([67]).

(80) Teiseks, mis puudutab kahtlusi seoses meetme kokkusobivusega võimalike asjakohaste riigiabisuunistega, siis viitas komisjon 2008. aasta suunistele keskkonnaalase riigiabi kohta ([68]) (edaspidi „2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suunised“) ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistele ([69]).

(81) Esiteks kahtles komisjon, kas meede vastab 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste tingimustele. Komisjon pidas küsitavaks, kas kaotatud tulevaste rahavoogude ja neilt summadelt arvestatud intresside tagasiulatuvat hüvitamist (st vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitist) saab pidada majandustegevuse arendamiseks või ergutava mõjuga meetmeks 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste tähenduses ([70]). Lisaks leidis komisjon, et abi ei pruugi olla proportsionaalne ja võib põhjendamatult moonutada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust ([71]).

(82) Teiseks kahtles komisjon samamoodi selles, kas meede vastab keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste tingimustele. Komisjon seadis kahtluse alla, kas abi on proportsionaalne ja arendab majandustegevust, kas sellel on ergutav mõju ja kas see on vajalik taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise kui majandustegevuse arendamiseks, ning leidis, et abi võib põhjendamatult moonutada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust ([72]).

7. KOLMANDATE ISIKUTE (V.A ANTIN) MÄRKUSED

(83) Olles vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2 teinud üleskutse märkuste esitamiseks, sai komisjon märkusi 23 vastajalt. Nende 23 vastaja hulgas olid ELi-sisesed ja kolmandate riikide investorid (edaspidi „investorid“), üks liikmesriik ja üks valitsusväline organisatsioon.

(84) Kolmandate isikute esitatud märkused, niivõrd kui need on riigiabi hindamise seisukohast olulised, on kokkuvõtlikult esitatud allpool (teemade kaupa). Neid märkusi käsitletakse hindamise asjakohastes osades (vt 10. jagu).

7.1. Märkused abi olemasolu kohta

7.1.1. *Märkused, mille kohaselt ei kujuta vahekohtuotsus endast riigiabi*

(85) *Esiteks* väidavad mitu kolmandat isikut (peamiselt investorid), et vahekohtuotsus ei kujuta endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, sest sellega korvatakse meede, mis ei ole riigiabi.

(86) Täpsemalt väidavad need kolmandad isikud, et 1) riigisisese õiguse kohaselt määratud kahjuhüvitis võib kujutada endast riigiabi ainult juhul, kui sellega korvatakse ebaseadusliku või siseturuga kokkusobimatu riigiabi andmine, ([73]) ning 2) vahekohtuotsus võib kujutada endast riigiabi ainult siis, kui aluseks olev kava, mida vahekohtuotsusega korvatakse, kujutab endast kas ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi.

([66]) *Ibid.*, põhjendused 101–102.
([67]) *Ibid.*, põhjendused 101–102.
([68]) Keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suunised (ELT C 82, 1.4.2008, lk 1).
([69]) Vt joonealune märkus 27.
([70]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 108–118.
([71]) *Ibid.*, põhjendused 119–131.
([72]) *Ibid.*, põhjendused 132–153.
([73]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. september 1988, Asteris *vs.* Kreeka, 106–120/87, ECLI:EU:C:1988:457, punktid 23 ja 24; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. detsember 2016, komisjon *vs.* Aer Lingus, C-164/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, punkt 72; kohtuotsus, Üldkohus, 1. juuli 2010, ThyssenKrupp Acciai Special Terni *vs.* komisjon, T-62/08, ECLI:EU:T:2010:268, punktid 59 ja 60; kohtuotsus, Üldkohus, 1. juuli 2010, Itaalia *vs.* komisjon, T-53/08, ECLI:EU:T:2010:267, punktid 51 ja 52.

(87) Sellega seoses väidavad need kolmandad isikud, et vahekohtuotsusega taastatakse Antini investeeringu tegemise ajal kehtinud tasustamiskava, st seadus 54/1997 (1997.–2007. aasta kavasid, sealhulgas 2007. aasta kava, nimetatakse edaspidi ühiselt „varasemateks kavadeks“ ([74])), ja seda tuleks hinnata üksnes selle kava osana, mitte eraldi meetmena. Sellest tulenevalt leiavad need kolmandad isikud, et kuna varasemad kavad ei kujuta endast riigiabi, ei kujuta ka vahekohtuotsus endast abi.

(88) Need kolmandad isikud on seisukohal, et varasemad kavad ei hõlmanud riigi ressursside eraldamist, kuna meetme kvalifitseerimisel riigiabiks tuleb lähtuda abi andmise ajal kehtinud kohtupraktikast. Nad väidavad, et varasemate kavade kehtestamise ajal kehtinud kohtupraktika kohaselt ei hõlmanud varasemate kavade alusel toetuse andmise mehhanism riigi ressursse. Need kolmandad isikud leiavad, et varasemate kavade rahastamismehhanism, mis nende arvates kehtestati 1997. aastal ja igal juhul hiljemalt 2007. aastal, ei hõlmanud nende kavade rakendamise ajal ja kuni 2014. aastani kehtinud kohtupraktika kohaselt riigi ressursse ([75]). Nende kolmandate isikute arvates ei ole 2014. aastal kehtinud kohtupraktika ([76]) varasemate kavade hindamisel asjakohane, sest need kavad ei olnud 2014. aastal enam jõus.

(89) *Teiseks* väidavad kolmandad isikud, et isegi kui vahekohtuotsust tuleb hinnata varasematest kavadest eraldi, ei tulene sellest riigiabi, sest vahekohtuotsuse tegemise ainus põhjus on kahju, mida Antinile põhjustas energiaharta lepingu rikkumine Hispaania poolt, ja selle kahju hüvitamine ei anna Antinile eelist. Sellega seoses väidavad kolmandad isikud veel, et hüvitise määramine rahvusvaheliste õigusnormide (energiaharta leping) ja mitte riigisiseste õigusnormide alusel ei muuda selle olemust ning et igal juhul on vahekohtuotsus kooskõlas kahju hüvitamist käsitlevate asjakohaste riigisiseste õigusnormidega. Mõned kolmandad isikud väidavad ka, et energiaharta leping on osa riigisisesest õigusest, sest energiaharta lepingu ratifitseerimisel ühines iga liikmesriik energiaharta lepinguga eraldi ja seega muutus see leping iga sellise liikmesriigi õiguse osaks.

(90) *Kolmandaks* on mõned kolmandad isikud seisukohal, et kui Antini 45 % osalust kummaski Andasoli äriühingus käsitatakse puhtalt finantsinvesteeringuna, sest Antin ei juhi Andasoli äriühinguid, siis ei ole Antin ettevõtja ja seega ei kuulu Antini kasuks tehtud vahekohtuotsus riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse ([77]).

7.1.2. *Märkused rakendamiskeelu kohta*

(91) Mitu kolmandat isikut väidavad, et kuna vahekohtuotsus ei hõlma riigiabi, ei ole ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud rakendamiskeeld kohaldatav. Samad kolmandad isikud leiavad, et isegi kui asuda seisukohale, et vahekohtuotsus hõlmab riigiabi, ei saa rakendamiskeeldu kohaldada ka seetõttu, et vahekohus ei olnud kohustatud oma menetlust peatama.

7.1.3. *Märkused, mille kohaselt juhul, kui varasemad kavad hõlmavad riigiabi, kujutavad nad endast olemasolevat abi*

(92) *Esiteks* väidavad mitu kolmandat isikut, et isegi kui varasemad kavad kujutasid endast riigiabi, oleks tegemist olemasoleva abiga (kuna 10-aastane aegumistähtaeg on möödunud), mis tähendab nende arvates seda, et vahekohtuotsusega ei korvata ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi, mistõttu see ei kujuta endast riigiabi.

([74]) Kolmandate isikute ja Antini märkustes mõeldakse „varasema kava“ all toetuskava, mis kehtestati 27. novembri 1997. aasta seadusega 54/1997 elektrisektori kohta ja 23. detsembri 1998. aasta kuningliku dekreediga 2818/1998 ning mida muudeti 2004. ja 2007. aastal ning mis kehtis kuni selle kehtetuks tunnistamiseni 2013. aastal.

([75]) Kolmandad isikud viitavad eelkõige Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsusele kohtuasjas PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160.

([76]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 22. oktoober 2014, Elcogás SA *vs.* Administración del Estado ja Iberdrola SA, C-275/13, ECLI:EU:C:2014:2314.

([77]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze *vs.* Cassa di Risparmio di Firenze SpA , Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato ja Cassa di Risparmio di San Miniato SpA, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 111.

(93) Eelkõige väidavad mõned kolmandad isikud, et kui arvestada aegumistähtaega alates kuupäevast, mil Antin sai varasemate kavade alusel üksiktoetust (mis nende arvates oli 24. aprill või 22. detsember 2009), möödus see hiljemalt 24. aprillil või 22. detsembril 2019. Selle põhjal väidavad need kolmandad isikud, et isegi kui varasemad kavad hõlmasid abi, kujutavad Antini üksiktoetused endast olemasolevat abi. Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et kuna kahju hüvitamine kujutab endast riigiabi ainult juhul, kui sellega korvatakse ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut abi, ([78]) siis asjaolu, et varasemate kavade alusel Antinile antud toetuste näol on tegemist olemasoleva abiga, tähendab seda, et vahekohtuotsus ei kujuta endast riigiabi.

(94) *Teiseks* väidavad need kolmandad isikud, et isegi kui asuda seisukohale, et vahekohtuotsus kujutab endast riigiabi, siis asjaolu, et varasemad kavad (nimelt varasemate kavade alusel Antinile antud üksiktoetused) kujutavad endast olemasolevat abi, tähendab seda, et ka vahekohtuotsus kujutab endast olemasolevat abi. Nende arvates on see nii seetõttu, et vastasel juhul ei kuuluks sama hüvitis tagastamisele, kui see määrataks varasemate kavade alusel, kuid kuuluks tagastamisele, kui see määrataks vahekohtuotsuse alusel. Peale selle leiavad need kolmandad isikud, et kuna varasemate kavade alusel antud abi kujutab endast olemasolevat abi, siis on vahekohtuotsusega seotud abi samuti olemasolev abi, mida vastavalt nende tõlgendusele nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([79]) artikli 17 kohta ei saa tagasi nõuda.

(95) *Kolmandaks* väidavad mõned kolmandad isikud, et vahekohtuotsus on lahutamatult seotud varasemate kavadega ja seega tuleb asuda seisukohale, et abi anti 1997. aastal, mil need kavad esimest korda kehtestati, või hiljemalt 1998. aastal, mil neid kuningliku dekreediga 2818/1998 esimest korda rakendati. Nende kolmandate isikute arvates möödus aegumistähtaeg 2008. aastal ning varasemates kavades 2004. ja 2007. aastal tehtud muudatused ei ole sisulised muudatused, mis mõjutaksid kokkusobivuse hindamist, ja nende tõttu ei saa olemasolevat abi kvalifitseerida uueks abiks.

7.1.4. *Märkused, mille kohaselt anti abi siis, kui Antin sai varasemate kavade alusel toetust, mitte vahekohtuotsuse tegemise ajal*

(96) Mitu kolmandat isikut väidavad, et *Asterise* kohtupraktika ([80]) kohaselt on kahju hüvitamine lahutamatult seotud aluseks oleva meetmega, mida vahekohtuotsusega korvatakse.

(97) Eelkõige väidavad need kolmandad isikud, et vahekohtuotsus ja selle aluseks olev meede on omavahel lahutamatult seotud ning et vahekohtuotsusega kaasnev abi anti siis, kui Antin sai toetusi varasemate kavade alusel. Sellest tulenevalt väidavad need kolmandad isikud, et vahekohtuotsusega üksnes kinnitatakse varasemate kavade alusel abi saamise õiguse taastamist. Nad leiavad, et kuna vahekohtuotsus tehti varasematest kavadest tulenevate õiguste taastamiseks, ei ole õige asuda seisukohale, et abi anti vahekohtuotsuse tegemisel.

(98) Mõned kolmandad isikud väidavad, et vahekohtuotsust, millega nõutakse ühelt poolelt juba võlgnetavate, kuid veel maksmata summade tasumist, ei tuleks käsitada uue riigiabi andmise otsusena.

7.1.5. *Märkused, mille kohaselt ei ole vahekohtuotsus omistatav Hispaaniale*

(99) Mitu kolmandat isikut väidavad, et vahekohtuotsuse omistatavus ei saa põhineda Hispaania ühinemisel ICSIDi konventsiooniga või energiaharta lepinguga, sest nende sõnul ei viidata menetluse algatamise otsuses sellele, et aluseks olev kava on ICSIDi konventsioon või energiaharta leping, vaid selleks on üksnes vahekohtuotsus.

(100) Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et võttes arvesse Hispaaniale rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, ei saa Hispaania otsustada vahekohtuotsuse alusel makset mitte teha. Täpsemalt väidavad nad, et juriidiliste kohustuste olemasolu korral ei saa asuda seisukohale, et nende täitmiseks on nõutav „otsus“.

([78]) Kohtuotsus, Üldkohus, 28. juuni 2019, European Food jt *vs.* komisjon, T-624/15, T-694/15 ja T-704/15, ECLI:EU:T:2019:423, punkt 103.
([79]) Vt joonealune märkus 60.
([80]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. september 1988, Asteris AE jt *vs.* Kreeka Vabariik ja Euroopa Majandusühendus, liidetud kohtuasjad 106–120/87, ECLI:EU:C:1988:457.

7.1.6. *Märkused, mille kohaselt on vahekohtuotsus omistatav Hispaaniale*

(101) Üks kolmas isik kordab komisjoni poolt menetluse algatamise otsuse põhjenduses 82 esitatud hinnangut, et vahekohtuotsuse alusel makse tegemine on omistatav Hispaaniale, sest Hispaania nõustus vabatahtlikult ühinema ICSIDi konventsiooniga ja energiaharta lepinguga. See kolmas isik leiab ka, et Euroopa Kohtu praktika ([81]) kohaselt ei tuleneks Hispaania poolt vahekohtuotsuse alusel makse tegemine kehtivast vahekohtukokkuleppest ega kehtivast vahekohtuotsuse täitmise kohustusest vastavalt Hispaania tavapärastele kohustustele ning see oleks seega täielikult omistatav Hispaaniale.

7.1.7. *Märkused, mille kohaselt ei moonuta vahekohtuotsus konkurentsi*

(102) Mitu kolmandat isikut väidavad, et vahekohtuotsusega antud abi ei moonuta konkurentsi ega mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust, sest Antin müüs oma jaamad 2017. aasta augustis ega ole sellest ajast alates taastuvenergiataristusse investeerinud.

7.1.8. *Märkused, mille kohaselt kujutab vahekohtuotsuse alusel makse tegemine endast riigiabi*

(103) Üks kolmas isik väidab, et vahekohtuotsuse alusel makse tegemine kujutaks endast riigiabi, sest seeläbi hüvitatakse komisjoni 2017. aasta otsuses hinnatud ebaseadusliku abikava tühistamisega tekitatud kahju. Lisaks väidab see kolmas isik, et vahekohtuotsuse alusel makse tegemine vastaks kõigile ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimustele, kuna hüvitisest tulenev eelis oleks kättesaadav ainult Antinile ja seda rahastatakse riigi ressurssidest, st Hispaania eelarvest. Tema arvates võib vahekohtuotsus moonutada ka konkurentsi siseturul, kuna Antini kontserni äriühingud investeerivad taastuvenergiasektorisse, mis on liidu tasandil liberaliseeritud. Üks kolmas isik väidab, et vahekohtuotsus, millega taastatakse ebaseaduslik abimeede valitud ettevõtjate kasuks, on riigiabi.

7.2. **Märkused abi kokkusobivuse kohta siseturuga**

7.2.1. *Märkused, milles kohaselt tuleks abi tunnistada siseturuga kokkusobimatuks, sest see ei ole kooskõlas ELi aluslepingutega*

(104) Üks kolmas isik väidab, et vahekohtuotsus võib olla vastuolus ELi aluslepingute sätetega, nimelt ELi toimimise lepingu artikliga 18, millega keelatakse igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel, kuna teistel Hispaania investoritel, kes on Antiniga samas olukorras, ja teistest liikmesriikidest pärit investoritel ei ole võimalik kasutada energiaharta lepingu artiklis 26 sätestatud vahekohtumehhanismi. Lisaks väidab see kolmas isik, et kohtuotsuse *Komstroy* kohaselt tuleb energiaharta lepingu artiklit 26 tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav ühelt poolt liikmesriigi ja teiselt poolt teise liikmesriigi investori vaheliste vaidluste suhtes, mis puudutavad selle investori poolt esimeses liikmesriigis tehtud investeeringut.

(105) Veel üks kolmas isik väidab, et kui komisjon tuvastab liidu teiseste õigusaktide rikkumise, on ta kohustatud tunnistama abi siseturuga kokkusobimatuks ilma täiendava hindamiseta ([82]). Tema arvates tehti vahekohtuotsus ebaseaduslikul alusel, kui pidada silmas kohtupraktikat, ([83]) mille kohaselt on liikmesriigid kohustatud vaidlustama ELi-siseste investeerimisvaidluste lahendamiseks vahekohtute moodustamise ja vahekohtumenetluse tulemusel tehtud otsuste õiguspärasuse. Sellise vahekohtuotsuse alusel antavat abi ei saa seega pidada siseturuga kokkusobivaks ning puudub vajadus uurida abi kokkusobivust ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c või riigiabisuuniste alusel.

([81]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 2. september 2021, Moldova Vabariik *vs.* Komstroy LLC, C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655, ja kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 26. oktoober 2021, Poola Vabariik *vs.* PL Holdings Sàrl, C-109/20, ECLI:EU:C:2021:875.

([82]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Austria *vs.* komisjon (Hinkley Point C), C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, punkt 100.

([83]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 2. september 2021, Moldova Vabariik *vs.* Komstroy LLC, C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655, ja kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 26. oktoober 2021, Poola Vabariik *vs.* PL Holdings Sàrl, C-109/20, ECLI:EU:C:2021:875.

7.2.2. *Märkused, mille kohaselt isegi juhul, kui kohtuotsus Komstroy on energiaharta lepingu suhtes kohaldatav, ei tähenda see, et vahekohtuotsusest tuleneb siseturuga kokkusobimatu riigiabi, mis kuulub tagastamisele*

(106) Mitu kolmandat isikut väidavad, et isegi kui kohtuotsus *Komstroy* ega *arvamus 1/20* ([84]) ei õigusta ega kinnita *Achmea* põhimõtte kohaldamist energiaharta lepingu alusel tehtavate vahekohtuotsuste suhtes, ei tähenda see automaatselt seda, et sellistest vahekohtuotsustest tuleneb siseturuga kokkusobimatu riigiabi, mis kuulub tagastamisele.

(107) Nimelt väidavad mitu kolmandat isikut, et kui kohtuotsuses *Komstroy* märgiti, et *Achmea* põhimõte on kohaldatav ka energiaharta lepingu suhtes, oli tegemist *obiter dictum*'iga, millel puudub õigusjõud, ning see väide põhines teoreetilisel juhtumil, mis ei kuulu kunagi liidu õiguse kohaldamisalasse.

(108) Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et Euroopa Kohus keeldus oma *arvamuses 1/20* võtmast seisukohta küsimuses, kas ajakohastatud energiaharta lepingu eelnõu on kooskõlas liidu õigusega, ega teinud seega otsust selle kohta, kas võimalik energiaharta lepingu kohaselt makstav hüvitis võib kujutada endast riigiabi.

(109) Mõned kolmandad isikud väidavad ka, et isegi kui *Achmea* põhimõte on kohaldatav, ei tähenda see automaatselt, et vahekohtuotsust tuleb pidada siseturuga kokkusobimatuks riigiabiks, sest kui madalama astme liidu õigus (käesoleval juhul energiaharta leping) on vastuolus liidu esmase õigusega (käesoleval juhul *Achmea* põhimõte koos riigiabi eeskirjadega), tuleb vastuolulised sätted omavahel ühitada, selle asemel et eeldada, et liidu esmane õigus on automaatselt ülimuslik liidu muu õiguse suhtes, mis põhineb energiaharta lepingul.

7.2.3. *Märkused, mille kohaselt ei kaasne vahekohtuotsusega kodakondsuse alusel diskrimineerimist*

(110) Mitu kolmandat isikut väidavad, et kuna vahekohtuotsust tuleks pidada varasemate kavade osaks, ei kaasne sellega diskrimineerimist, sest kõik investorid, kes vastavad kavas sätestatud tingimustele, võivad sellest kasu saada. Komisjoni väide, et eri investorite (eriti Hispaania investorite) diskrimineerimine seisneb selles, et kõigil investoritel, kes said varasemate kavade raames toetust, ei pruugi olla energiaharta lepingust tulenevat juurdepääsu rahvusvahelisele vahekohtule, põhineb nende kolmandate isikute arvates vääral eeldusel, et energiaharta leping moodustab varasemate kavade osa või et energiaharta lepingut võib iseenesest pidada riigiabikavaks. Nende kolmandate isikute sõnul ei ole ka välistatud, et Hispaania investorid võivad kahju hüvitamise taotlemiseks tugineda liikmesriigi õigusele või mis tahes muule vaidluste lahendamise mehhanismile, millega nad võivad olla nõustunud.

(111) Peale selle väidavad need kolmandad isikud, et isegi kui pidada energiaharta lepingut varasemate kavade osaks, tuleks komisjoni argumenti kodakondsuse alusel diskrimineerimise kohta mõista nii, et selle all mõeldakse diskrimineerimist investori asukoha alusel. Nende arvates ei riku selline diskrimineerimine ühtegi liidu aluslepingute sätet ja riigiabi on selles mõttes juba olemuslikult diskrimineeriv, kuna seda antakse abi andvas liikmesriigis asuvatele abisaajatele.

(112) Lõpuks väidavad need kolmandad isikud, et kui vahekohtuotsust tuleb käsitleda sihtotstarbelise üksikabina, eraldiseisvalt varasematest kavadest, siis ei ole tegemist diskrimineerimisega, sest seda ei saa võrrelda mõne teise toetusega.

7.2.4. *Märkus, mille kohaselt ei pruugi vahekohtuotsused kahjustada liidu õiguse esimust*

(113) Mõned kolmandad isikud väidavad oma kirjalikes seisukohtades, et tavapärane riigiabist teatamise kord tagab vahekohtuotsuste õiguspärasuse liidu õiguse alusel (nimelt tagab see kord nende kolmandate isikute sõnul liidu õiguse autonoomia, liidu õiguse tõlgendamise järjepidevuse ja ühetaolisuse, isikute õigused, Euroopa Kohtu järelevalve ja liidu õiguse mõjususe), sest kui liikmesriik järgib teatamise korda, on võimalik säilitada Euroopa Kohtu pädevus kontrollida vahekohtuotsuse kooskõla liidu õigusega.

([84]) Euroopa Kohtu 16. juuni 2022. aasta arvamus 1/20 – ELTL artikli 218 lõike 11 alusel antud arvamus (ajakohastatud energiaharta leping), ECLI:EU:C:2022:485.

(114) Nende arvates oleks Euroopa Kohus pidanud kohtuotsuses *Achmea* arvestama, et kuna liikmesriigid peavad täitma ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, toob teatamine juhtumi liidu õiguse reguleerimisalasse ja seega liidu kohtute pädevusse.

7.2.5. *Märkused, mille kohaselt on meetmel ergutav mõju*

(115) Mitu kolmandat isikut väidavad, et Antin juhtis aktiivselt Andasoli äriühinguid ja seega teostas nende üle piisavat kontrolli, mistõttu Antin ja Andasoli äriühingud moodustavad ühtse majandusüksuse, mis nende isikute arvates omakorda tähendab, et Antin tegeles taastuvelektri tootmisega. Sellega seoses väidavad need kolmandad isikud, et vahekohtuotsusest tulenevat abi tuleks ühtlasi käsitada Andasoli äriühingute taastuvenergiaalasele tegevusele antava abina ning et kuna abi taotlemisel ja varasemate kavade alusel registreerimise ajal vastasid need äriühingud ergutava mõju kriteeriumile, siis see tähendab, et ka Antin vastab ergutava mõju kriteeriumile. Need kolmandad isikud osutavad asjaolule, et kuna varasemate kavade alusel toetust saanud rajatisi loeti nende loomise ajal tingimustele vastavaks, siis loetakse neid tingimustele vastavaks rajatise kogu kasutusea vältel, seega ka 2013. ja 2018. aastal, sõltuvalt vahekohtuotsuse tegemise hetkest.

(116) Mõned kolmandad isikud väidavad, et Andasoli äriühingud on eriotstarbelised majandusüksused ja seega on liikmesriigi poolt abi andmise lubamine olemuslikult seotud nende asutamisega. Lisaks, kui Antinit ja Andasoli äriühinguid tuleb käsitada ühtse majandusüksusena, siis ei oma tähtsust asjaolu, et Antin, kes ostis Andasoli äriühingud 2011. aastal, müüs need 2017. aastal maha.

(117) Lisaks väidavad mitu kolmandat isikut, et ergutavat mõju ei tuleks hinnata keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste jao 3.2.4.2 alusel, nagu komisjon osutas menetluse algatamise otsuses, sest vahekohtuotsus on osa varasematest kavadest, mitte eraldi teatamisele kuuluv abi, ning Andasoli jaamade võimsus ei ületa 250 MW, nagu on nõutud keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktis 20.

(118) Mõned kolmandad isikud väidavad, et vahekohtuotsusel ei pruugi ergutav mõju puududa põhjusel, et see tehakse pärast investeeringu tegemist: nende arvates moodustab see osa abist, mida algselt lubati ja mis tekitas õiguspärase ootuse, millest lähtudes määrati kindlaks investeeringu majanduslik elujõulisus.

7.2.6. *Märkused, mille kohaselt abi on 2001. ja 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste kohaselt siseturuga kokkusobiv*

(119) Mitu kolmandat isikut väidavad, et kui käsitada vahekohtuotsust varasemate kavade osana, siis vastupidiselt komisjoni hinnangule võib seda hinnata 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste alusel. Nende kolmandate isikute arvates võib asuda seisukohale, et Antin viib ellu Andasoli äriühingute tegevust, st tegeleb taastuvenergia tootmisega, ja moodustab seega Andasoli äriühingutega „ühe ettevõtja“. Andasoli äriühingutes 45 % osaluse omandamise tulemusel teostab Antin koos äriühingutega RREEF Infrastructure (G.P.) Limited ja RREEF Pan-European Infrastructure Two Lux S.à.r.l. ühist juhtimiskontrolli Andasoli äriühingute üle.

(120) Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et on kunstlik väita, et investor osaleb taastuvenergia tootmises siis, kui ta moodustab koos elektrijaamaga ühe majandusüksuse või haldab elektrijaama, kuna jaama käitav äriühing on vaid vahend toetuse saamiseks, samas kui investor on see, kes võtab enda kanda kõik riskid ja teeb elektrijaama käitamiseks olulisi otsuseid. Seega, kui komisjon lubab anda abi taastuvelektrijaama käitavale äriühingule, tuleb seda abi pidada taastuvenergia tootmist soodustavaks, olenemata sellest, kas tulud lähevad jaama käitavale äriühingule või otse aktsionärile. Nende kolmandate isikute sõnul näib igal juhul, et komisjoni otsustuspraktikas ei pruukinud paljudel abisaajatel olla osalust elektrijaamades või juhtimiskontrolli nende üle ning teatava minimaalse osaluse omamine elektrijaamas ei ole kunagi olnud taastuvenergia valdkonnas abi andmise tingimuseks. Lõpuks rõhutavad need kolmandad isikud, et asjaolu, et teatav toetus on tehniliselt suunatud elektrienergia tootmisele maagaasist, ei mõjuta hinnangut siseturuga kokkusobivusele, sest maagaasi kasutamine on ajaliselt piiratud ja seotud tõhususe kaalutlustega ning see on paljudel juhtudel komisjoni otsustega heaks kiidetud.

(121) Mõned kolmandad isikud väidavad, et varasemate kavadega kõrvaldati turutõrge, kuna toetuse puudumisel investeeritaks taastuvenergia-tehnoloogiasse ebapiisavalt. Nende arvates oli see kooskõlas 2001. aasta suunistega keskkonnaalase riigiabi kohta ([85]) (edaspidi „2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suunised“). Need isikud väidavad üldiselt, et Hispaania ja komisjon tunnistasid varasemad kavad asjakohasteks poliitikavahenditeks, mis võimaldavad tõhusalt ja tulemuslikult suurendada taastuvenergia tootmisvõimsust.

(122) Täpsemalt väidavad need isikud, et varasemate kavade alusel hüvitati üksnes taastuvenergia tootmiskulude ja turuhinna vahe elektrijaama kasutusea jooksul, sest varasemate kavade raames taastuvenergiarajatiste puhul kavandatud keskmiselt 7–9,5 % maksujärgne tulumäär oli kooskõlas 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suunistega, kuna see ei oleks toonud kaasa ülemäärast hüvitamist ([86]). Sellest tulenevalt väidavad need isikud, et Hispaania poolt varasemate kavade raames kavandatud tulumäär oli kooskõlas tulumääraga, mille komisjon on muude taastuvenergia toetuskavade puhul 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste alusel tavapäraselt heaks kiitnud.

(123) Lisaks oleksid varasemad kavad samade isikute sõnul olnud kooskõlas 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suunistega ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega. Nimelt väidavad need isikud, et varasematel kavadel oli ergutav mõju, mis ajendas tegema Hispaanias taastuvatesse energiaallikatesse märkimisväärseid investeeringuid, mis olid vajalikud selleks, et Hispaania suudaks saavutada pikaajalised taastuvenergia-eesmärgid.

(124) Mõned kolmandad isikud väidavad, et vahekohtuotsusest tulenev abi on 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste kohaselt proportsionaalne, kuna Hispaania poolt aastateks 2008–2013 kavandatud tulumäär oli 7–10 %, jäädes allapoole 10–13 % tulumäära, mille komisjon on samal ajavahemikul muude taastuvenergia toetuskavade puhul heaks kiitnud.

(125) Kui hindamisel lähtutakse keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistest, väidavad kõnealused kolmandad isikud, et kuigi abi ei antud konkureeriva pakkumismenetluse raames, on see keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 128 kohaselt sellegipoolest siseturuga kokkusobiv, kui sellega ei kaasne ülemäärast hüvitamist. Nad väidavad ka, et komisjoni 2017. aasta otsuses ei ole kehtestatud maksimaalset tulumäära, mistõttu ei saa nende arvates välistada, et 9 % tulumäär jääb komisjoni poolt aastatel 2014–2020 lubatud tulumäärade vahemikku 10–11 % ja seega on abi siseturuga kokkusobiv.

(126) Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et abi ei moonuta põhjendamatult konkurentsi ega kaubandust. Andasoli äriühingute tootlikkus ei ole madal ja nende finantsseisund on hea ning Antinile abi andmise tulemuseks ei ole märkimisväärse turujõu tekkimine, kaubavoogude muutumine, konkurentsidünaamika muutumine ega investeerimisühingu vee peal hoidmine. Lisaks ei nõustu need investorid komisjoni seisukohaga, et võrreldes teiste abisaajatega tuleneb Antinile vahekohtuotsusest täiendav kasu, sest Antinile makstav hüvitis ei välista teiste investorite võimalust nõuda riigisisese õiguse alusel hüvitist, mis võib olla isegi suurem kui Antini hüvitis.

7.2.7. *Märkused, mille kohaselt on vahekohtuotsus ja 2013. aasta kava kooskõlas 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste, 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega*

(127) Mõned isikud väitsid oma kirjalikes märkustes, et vahekohtuotsus on kooskõlas 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suunistega, asendades Hispaania poolt varasemate kavade alusel antud abi, mis nende arvates oli samade suuniste alusel siseturuga kokkusobiv. Täpsemalt väidavad need kolmandad isikud, et kuna 2013. aasta kava alusel antav abi on varasemate kavade alusel antud toetusest märksa väiksem, asendatakse vahekohtuotsusega vaid osa varasemate kavade ja 2013. aasta kava alusel antud rahalise toetuse vahest ning varasemate kavade tulemuseks ei olnud ülemäärane hüvitamine. Nende isikute arvates järeldub sellest, et vahekohtuotsusega ei nähta Antinile ette ülemäärast hüvitist. Sellele põhjendusele tuginedes väidavad need isikud, et vahekohtuotsusest tulenev abi on proportsionaalne. Samamoodi väidavad need isikud, et hulk sarnaseid vahekohtuotsuseid (millel on sarnane õiguslik alus nagu käesolevas asjas kõne all oleval vahekohtuotsusel) ei too kaasa abisaajatele ülemäärase hüvitise maksmist ja need on 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste kohaselt proportsionaalsed.

([85]) Keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suunised (EÜT C 37, 4.2.2001, lk 3).

([86]) Selle väite toetuseks hindab kolmas isik kolme Hispaania valitsusasutuse koostatud analüüsi (riikliku energiakomisjoni aruanne 3/2007, IDAE analüüs taastuvenergia arendamise majandusliku raamistiku kohta – investeerimiskulud, tasuvus ja stiimulid kontsentreeritud päikeseenergia sektoris (riikliku energiakomisjoni korraldatud konverents taastuvenergia tegeliku arendamise ja arengu teemal Hispaanias Madridis 11. detsembril 2007) ning CNMC 2018. aasta oktoobri aruanne, milles hinnatakse kapitali kaalutud keskmist hinda Hispaanias taastuvenergiasse tehtud investeeringute puhul).

(128) Lisaks väidavad need kolmandad isikud, et vahekohtuotsus on taastuvenergia valdkonnale kasulik, sest edastab potentsiaalsetele taastuvenergiasse investeerijatele olulise sõnumi: Hispaania poolt vahekohtuotsuse alusel tehtav võimalik makse näitaks, et Hispaania on valmis täitma energiaharta lepingust tulenevaid rahvusvahelisi kohustusi, ning avaldaks positiivset mõju õiguskindlusele ja prognoositavusele. Asjaolu, et vahekohtuotsuste alusel tehakse maksed investoritele, mitte taastuvenergiarajatistele, kajastab nende kolmandate isikute arvates majanduslikku tegelikkust.

7.2.8. *Märkused, mille kohaselt võib vahekohtuotsust hinnata ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel*

(129) Mõned kolmandad isikud väidavad, et isegi kui vahekohtuotsuse kokkusobivust siseturuga tuleks hinnata eraldiseisvalt, on komisjon fossiilkütustel töötavate elektrijaamade ennetähtaegse sulgemisega seotud kahjude hüvitamise juhtudel hinnanud abi kokkusobivust vahetult ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel, sest hüvitise määramist ei olnud võimalik paigutada asjaomaste abisuuniste kohaldamisalasse.

7.2.9. *Märkused, mille kohaselt ei ole abi kooskõlas keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega*

(130) Üks kolmas isik on seisukohal, et abi andmise aeg on kuupäev, mil vahekohus tegi vahekohtuotsuse, st 15. juuni 2018, ning seega tuleks meetme kokkusobivust siseturuga hinnata keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste alusel.

(131) Lisaks väidab see isik, et abi ei ole kooskõlas keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktidega 23 ja 31, kuna vahekohtuotsuse täitmine ei tooks kaasa suuremat panust liidu keskkonnaeesmärkide saavutamisse. Abi andmise eesmärk oleks energiaharta lepingust tulenevate rahvusvaheliste kohustuste täitmine Hispaania poolt. Selle isiku arvates ei vasta meede keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suuniste punktis 49 sätestatud ergutava mõju nõuetele, sest Antini rajatised jätkasid taastuvatest energiaallikatest energia tootmist vaatamata sellele, et 2007. aasta kava muutmise tõttu vähenes toetuse summa. Lõpuks väidab see isik, et meede ei ole keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 69 kohaselt proportsionaalne, sest vahekohtuotsusest tulenev tasu arvutati diskonteeritud rahavoogude meetodi kohaselt ja ületab mõistlikku investeeringutasuvust, mille Hispaania kehtestas taastuvenergia tootjatele tegevusabi kava raames. See asjaolu kinnitab kolmanda isiku sõnul ka teatatud meetme diskrimineerivat laadi, kuna meede ei ole kättesaadav kõigile investoritele ja suurendab seega Antini sisemist tulumäära üle Hispaania taastuvenergiasektoris täheldatud tavapärase tulumäära.

7.2.10. *Kolmandate isikute esitatud muud märkused*

(132) Mitu kolmandat isikut väidavad, et käesoleval juhul ei soovi meetmest teatav asutus teatatud meetmele loa andmist, ning nende arvates võib Hispaania kuritarvitada teatamismenetlust ning rikkuda hea halduse ja lojaalse koostöö põhimõtteid, väites, et teatav teave ei ole tema käsutuses. Nende kolmandate isikute sõnul takistab Hispaania seeläbi teatatud abimeetme heakskiitmist komisjoni poolt. Lisaks väidavad mitu kolmandat isikut, et investoritel on õiguspärane ootus, et energiaharta lepingu vahekohtuklausel on kehtiv ning et energiaharta lepingu alusel moodustatud vahekohtute otsused on siduvad nii liidu õiguse kui ka rahvusvahelise õiguse seisukohast, kuna i) liit on olnud energiaharta lepingu osaline üle 25 aasta (alates 1994. aastast) ega ole lisanud reservatsioone seoses ELi-siseste vahekohtumenetlustega, ii) *Achmea* põhimõte kehtestati 2018. aasta märtsis ning kujutab endast liidu õiguse uut tõlgendust, millel ei ole tagasiulatuvat jõudu, ([87]) iii) energiaharta lepingu artiklis 26 sätestatud vahekohtuklausli alusel on lahendatud märkimisväärne arv vahekohtuasju, milles osalesid ELi investorid ja liikmesriigid, ilma et komisjon oleks osutanud ELi-siseste vahekohtumenetluste keelule, samuti iv) õiguskindluse põhimõtte tõttu ja v) tuginedes väljakujunenud kohtupraktikale, mille kohaselt on abisaajal õiguspärane ootus, kui ta on juba pikka aega enne komisjoni poolt abimeetme hindamist pöördumatult seotud projektiga, mille jaoks abi anti.

([87]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2012, Mitteldeutsche Flughafen AG *vs.* komisjon, C-288/11, ECLI:EU:C:2012:821; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. oktoober 2002, Aéroports de Paris *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617.

(133) Mitu muud kolmandat isikut väidavad, et Hispaania ja komisjoni lähenemisviis käesolevas menetluses loob pretsedendi, mis nende arvates kahjustab õigusriiki ja investeerimiskliimat liidus. Lisaks väidavad need isikud, et komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses esitatud seisukoht tooks kaasa vastuolud ülemaailmsete institutsioonidega (nt Maailmapank), kolmandate riikide kohtutega ja enam kui 50 taastuvenergia-investorist koosneva konsortsiumiga.

8. ANTINI MÄRKUSED

8.1. Märkused abi olemasolu kohta

8.1.1. *Märkused, mille kohaselt ei hõlma vahekohtuotsus riigiabi*

(134) Antin viitab komisjoni poolt menetluse algatamise otsuse põhjendustes 73–77 esitatud kaalutlustele, mille kohaselt vastavalt kohtuotsusele *Asteris* tuleb selleks, et riigisisese õiguse alusel makstud kahjuhüvitis kujutaks endast riigiabi, kahjuhüvitisega korvata ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi. Ta leiab, et kui hüvitisega (milleks käesoleval juhul on vahekohtuotsus) korvatakse riigisisese õiguse (milleks käesoleval juhul on energiaharta leping, mis muutus riigisisese õiguse osaks, kui Hispaania selle ratifitseeris) alusel võetud meede, mis kas ei kujuta endast riigiabi või mille näol on tegemist olemasoleva abiga, siis ei ole see meede vastuolus liidu (riigiabialase) õigusega ja seega ei ole selle meetme eest makstav hüvitis riigiabi. Neist kaalutlustest lähtudes väidab Antin, et vahekohtuotsusest võib riigiabi tuleneda ainult siis, kui varasemad kavad kujutasid endast kas ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi. Lisaks väidab Antin, et vahekohtuotsust tuleks igal juhul hinnata varasemate kavade osana, sest sellega kinnitati tema olemasolevat õigust saada toetust varasemate kavade alusel. Kuna varasemad kavad ei kujutanud endast riigiabi, ei kujuta ka vahekohtuotsus endast abi.

(135) Eelkõige väidab Antin, et varasemad kavad ei hõlmanud riigi ressursside eraldamist, kuna meetme kvalifitseerimisel riigiabiks tuleb lähtuda abi andmise ajal kehtinud kohtupraktikast. Varasemate kavade kehtestamise ajal kehtinud kohtupraktika kohaselt ei hõlmanud varasemate kavade alusel toetuse andmise mehhanism riigi ressursse. Antin väidab, et varasemate kavade rahastamismehhanism, mis kehtestati juba 1997. aastal, ent igal juhul hiljemalt 2007. aastal, ei hõlmanud selle mehhanismi rakendamise ajal ja kuni 2014. aastani kehtinud kohtupraktika kohaselt riigi ressursse ([88]). Täpsemalt väidab Antin, et CNMC roll piirdus võrgutasude kogumisega ja nende jaotamisega toetusesaajatele. CNMC-l ei olnud mingit kaalutlusõigust jaotada neid rahalisi vahendeid muul kui seaduses ette nähtud eesmärgil ega muuta maksete suurust, mis tähendab, et asjaomased vahendid ei kuulunud ühelgi ajahetkel CNMC-le ega olnud tema käsutuses. Seega puudub riigil kontroll nende rahaliste vahendite üle. Antini sõnul ei ole 2014. aastal kehtinud kohtupraktika ([89]) varasemate kavade hindamisel asjakohane, sest need kavad ei olnud 2014. aastal enam jõus. Isegi kui hinnata varasemaid kavasid käesoleva otsuse vastuvõtmise ajal kehtiva kohtupraktika alusel, ei hõlmanud need riigi ressursse, sest nende rahastamismehhanism on sarnane Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas *EEG* ([90]) hinnatud mehhanismiga.

(136) Lisaks väidab Antin, et isegi kui vahekohtuotsust tuleb hinnata varasematest kavadest eraldi, ei tulene sellest riigiabi, sest vahekohtuotsuse tegemise ainus põhjus on kahju, mida Antinile põhjustas energiaharta lepingu rikkumine Hispaania poolt, ja selle kahju hüvitamine ei anna kohtuotsuse *Asteris* kohaselt Antinile eelist. Vahekohtuotsuse kompenseerivat olemust kinnitab ka asjaolu, et energiaharta lepingu artikli 26 kohane vaidluste lahendamise kord puudutab ainult investoreid, mitte varasemate kavade alusel toetuse saajaid. Nimelt tehti vahekohtuotsus investorite

([88]) Antini sõnul on selleks kohtuotsus *PreussenElektra* (vt Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160).
([89]) Antini sõnul on selleks kohtumäärus *Elcogas* (vt Euroopa Kohtu 22. oktoobri 2014. aasta kohtumäärus kohtuasjas Elcogás SA *vs.* Administración del Estado ja Iberdrola SA, C-275/13, ECLI:EU:C:2014:2314).
([90]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 28. märts 2018, Saksamaa *vs.* komisjon, C-405/16, ECLI:EU:C:2019:268.

(Antin) kasuks, mitte varasemate kavade raames toetuse saajate, st Andasoli äriühingute kasuks. Peale selle väidab Antin, et hüvitise määramine rahvusvaheliste õigusnormide (st energiaharta lepingu) ja mitte riigisiseste õigusnormide alusel ei muuda selle olemust kahjuhüvitisena ning et igal juhul on vahekohtuotsus kooskõlas kahju hüvitamist käsitlevate asjakohaste riigisiseste õigusnormidega.

(137) Lõpuks väidab Antin, et tema 45 % osalus kummaski Andasoli äriühingus on puhtalt finantsinvesteering, sest ta ei juhi Andasoli äriühinguid; seetõttu ei ole Antin ettevõtja ja seega ei kuulu tema kasuks tehtud vahekohtuotsus riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse.

8.1.2. *Märkused, mille kohaselt ei ole vahekohtuotsus omistatav Hispaaniale*

(138) Antin väidab, et kuna varasemad kavad ei hõlmanud riigi ressursse, ei ole tegemist riigiabiga ja omistatavuse hindamine ei ole asjakohane. Kui aga vahekohtuotsust hinnatakse varasematest kavadest eraldi, ei saa vahekohtuotsuse omistatavus põhineda Hispaania ühinemisel ICSIDi konventsiooniga või energiaharta lepinguga, sest Antini sõnul ei ole komisjon menetluse algatamise otsuses viidanud, et aluseks olev kava on ICSIDi konventsioon või energiaharta leping. Vastupidi, nagu võib järeldada menetluse algatamise otsuse põhjendustest 10 ja 36–44, on komisjon eeldanud, et vahekohtuotsus on kas ise sihtotstarbeline meede või sellega taastatakse varasemad kavad.

(139) Peale selle väidab Antin, et võttes arvesse Hispaaniale rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, ei saa Hispaania otsustada vahekohtuotsuse alusel makset mitte teha. Täpsemalt väidab ta, et juriidiliste kohustuste olemasolu korral ei saa asuda seisukohale, et nende täitmiseks on nõutav „otsus“. Asjaolu, et vahekohtuotsusest teatamisel palus Hispaania konkreetselt, et komisjon ei kiidaks seda heaks, tõendab Antini arvates seda, et Hispaanial ei ole vahekohtuotsuse alusel makse tegemise üle otsustamisel mingit kaalutlusõigust.

8.1.3. *Märkused, mille kohaselt ei moonuta vahekohtuotsus konkurentsi*

(140) Antin väidab, et kui vahekohtuotsust hinnatakse varasematest kavadest eraldi, ei moonuta see konkurentsi ega mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust, sest Antin müüs Andasoli jaamadesse tehtud investeeringu 2017. aasta augustis ning sellest ajast peale ei ole ta investeerinud liidu energiasektorisse ega oma osalust üheski selles sektoris tegutsevas äriühingus liidus.

8.1.4. *Märkused, mille kohaselt juhul, kui varasemad kavad hõlmasid riigiabi, on tegemist olemasoleva abiga*

(141) Antin väidab, et isegi kui varasemad kavad kujutasid endast riigiabi, oleks tegemist olemasoleva abiga (kuna 10-aastane aegumistähtaeg on möödunud), mis tähendab tema arvates seda, et vahekohtuotsusega ei korvata ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi.

(142) Täpsemalt väidab Antin, et vahekohtuotsus on lahutamatult seotud varasemate kavadega ja seega tuleb asuda seisukohale, et abi anti 1997. aastal, mil kehtestati esimene kava, või hiljemalt 1998. aastal, mil seda kava kuningliku dekreediga 2818/1998 esimest korda rakendati. Tema arvates möödus aegumistähtaeg 2008. aastal ning varasemates kavades 2004. ja 2007. aastal tehtud muudatused ei ole sisulised muudatused, mis mõjutaksid kokkusobivuse analüüsi, ja need ei õigusta olemasoleva abi kvalifitseerimist uueks abiks.

(143) Lisaks väidab Antin, et isegi kui varasemates kavades 2004. ja 2007. aastal tehtud muudatused leitakse mõjutavat nende kavade kokkusobivust siseturuga, oleks ikkagi tegemist olemasoleva abiga, kuna aegumistähtaeg lõppes vastavalt 2014. ja 2017. aastal ning seega enne seda, kui vahekohtuotsusest komisjonile 2019. aastal teatati.

(144) Antin väidab, et kuna kohtuotsuse *Asteris* kohaselt kujutab kahju hüvitamine endast riigiabi ainult juhul, kui sellega korvatakse ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut abi, siis asjaolu, et varasemate kavade alusel Antinile antud toetuste näol on tegemist olemasoleva abiga, tähendab seda, et vahekohtuotsus ei kujuta endast riigiabi. Teise võimalusena väidab ta, et isegi kui asuda seisukohale, et vahekohtuotsus kujutab endast riigiabi, siis asjaolu, et varasemad kavad (õigemini varasemate kavade alusel Antinile antud üksiktoetused) kujutavad endast olemasolevat abi, tähendab seda, et ka vahekohtuotsus kujutab endast olemasolevat abi.

8.1.5. *Märkused, mille kohaselt juhul, kui vahekohtuotsus hõlmab abi, on see abi seaduslik*

(145) Antin väidab, et kuna vahekohtuotsusest ei tulene riigiabi, ei ole rakendamiskeeld kohaldatav, ent isegi kui asuda seisukohale, et vahekohtuotsusest tuleneb riigiabi, ei olnud vahekohtul mingit kohustust oma menetlust peatada.

8.1.6. *Märkused, mille kohaselt anti abi siis, kui Antin sai varasemate kavade alusel toetust*

(146) Antin väidab, et kuna vahekohtuotsus tehti selleks, et taastada varasematest kavadest tulenevad õigused, anti abi siis, kui Antin sai varasemate kavade alusel toetust. Tema arvates ei ole õige asuda seisukohale, et abi anti siis, kui vahekohus tegi vahekohtuotsuse ([91]). Lisaks väidab Antin, et kui kohtumenetluses esitatud taotlust maksta välja osa saamata jäänud riigiabist tuleb käsitada aluseks oleva abi osana, mitte eraldi abina, ei saa ka kohtuotsust, mis annab õiguse sellele riigiabi osale, käsitada eraldi abi andmisena ([92]). Seega ei saa asuda seisukohale, et sellise kohtuotsusega antakse uut abi või et sellise kohtuotsuse tegemise kuupäev on abi andmise kuupäev.

8.2. **Märkused abi kokkusobivuse kohta siseturuga**

8.2.1. *Märkused, mille kohaselt ei kujuta vahekohtuotsus endast siseturuga kokkusobimatut riigiabi*

(147) Antin väidab, et kui Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses *Komstroy*, et energiaharta lepingu alusel tehtud vahekohtuotsused on kehtetud, siis oli tegemist *obiter dictum*'iga, millel puudub õigusjõud, ning see väide põhines teoreetilisel juhtumil, mis ei kuulu kunagi liidu õiguse kohaldamisalasse. Lisaks väidab Antin, et Euroopa Kohus ei võtnud oma *arvamuses 1/20* seisukohta küsimuses, kas ajakohastatud energiaharta lepingu eelnõu on kooskõlas liidu õigusega ja kas võimalik energiaharta lepingu kohaselt makstav hüvitis võib kujutada endast riigiabi.

(148) Antin väidab ka, et *Achmea* põhimõtte kohaldamine ei saa käesoleval juhul automaatselt tähendada vahekohtuotsuse kokkusobimatust siseturuga. Tema arvates on see nii seetõttu, et kui madalama astme liidu õigus (käesoleval juhul energiaharta leping) on vastuolus liidu esmase õigusega (käesoleval juhul *Achmea* põhimõte koos riigiabi eeskirjadega), tuleb vastuolulised sätted omavahel ühitada, selle asemel et eeldada, et liidu esmane õigus on automaatselt ülimuslik liidu muu õiguse suhtes, mis põhineb energiaharta lepingul.

(149) Peale selle väidab Antin, et kohtupraktika tõlgendamine selliselt, et energiaharta lepingu vahekohtuklausel rikub liidu esmase õiguse sätteid, oleks vastuolus õiguskindluse põhimõttega ja investorite õiguspärase ootusega käesolevas asjas, kuna komisjon kirjutas energiaharta lepingule alla 1994. aastal, esitamata vahekohtuklausli suhtes mingeid reservatsioone. Antin väidab, et 1994. aastal energiaharta lepingu allkirjastamisele eelnenud läbirääkimistel nõudis liit esialgu sellise tingimuse lisamist, et energiaharta lepingu vahekohtuklausel ei ole kohaldatav ELi-siseste vaidluste suhtes, kuid liit loobus sellest nõudest, kui ta 1994. aastal lepingu allkirjastas. Hiljem väitis komisjon energiaharta

([91]) Antin viitab Üldkohtu 18. juuni 2019. aasta otsusele liidetud kohtuasjades T-624/15, T-694/15 ja T-704/15, European Food jt *vs.* komisjon, ECLI:EU:T:2019:423, milles Üldkohus leidis, et Micula vahekohtuotsusega seotud abi anti aluseks oleva kava kehtetuks tunnistamise päeval, kuna just see kehtetuks tunnistamine andis Micula vahekohtuotsuse saamise õiguse.

([92]) Antin viitab Euroopa Kohtu (suurkoda) 12. jaanuari 2023. aasta otsusele liidetud kohtuasjades C-702/20 ja C-17/21, SIA „DOBELES HES" ja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, ECLI:EU:C:2023:1.

lepingu läbivaatamist käsitlevatel läbirääkimistel, et selline tingimus tuleks lisada läbivaadatud energiaharta lepingusse. Antini arvates näitas see lähenemisviis, et kohtuotsuses *Achmea* kehtestatud põhimõte kajastab uut tõlgendust, millel ei saa olla tagasiulatuvat jõudu. Antin väidab ka, et õiguspärane ootus vahekohtumenetluse õiguspärasuse suhtes põhineb nende juhtumite arvul, kus ELi investorid on saanud energiaharta lepingu artikli 26 alusel vahekohtuotsuse liikmesriigi vastu, ilma et komisjon oleks esitanud vastuväiteid või neid vahekohtuotsuseid vaidlustanud (riigiabi- või rikkumismenetluse algatamise teel). Sellega seoses juhib Antin tähelepanu ka tõsistele majanduslikele tagajärgedele, mis investoritele vahekohtuklausli kehtetuse korral tekiksid, arvestades heas usus tehtud investeeringute suurt hulka.

(150) Lisaks väidab Antin, et tema õiguspärase ootuse aluseks on asjaolu, et komisjon ei algatanud varasemate kavade suhtes ametlikku uurimist enne, kui Hispaania teatas 2019. aastal vahekohtuotsusest, kuigi komisjon oli neist kavadest teadlik ([93]). Pealegi oli Antin taastuvenergia-taristuprojektidega pöördumatult seotud juba alates 2011. aastast, st enne seda, kui varasemad kavad tunnistati 2013. aastal kehtetuks või kui 2018. aasta juunis tehti vahekohtuotsus, ja seetõttu oli tal õiguspärane ootus tema õiguse suhtes tugineda energiaharta lepingu vahekohtuklauslile ([94]).

8.2.2. *Märkused, mille kohaselt ei kaasne vahekohtuotsusega kodakondsuse alusel diskrimineerimist*

(151) Antin väidab, et vahekohtuotsust tuleks pidada varasemate kavade osaks ja seetõttu ei kaasne sellega diskrimineerimist, sest kõik investorid, kes vastavad kava asjaomastele tingimustele, võivad kavast kasu saada. Komisjoni väide, et eri investorite (eriti Hispaania investorite) diskrimineerimine seisneb selles, et kõigil investoritel, kes said varasemate kavade raames toetust, ei pruugi olla energiaharta lepingust tulenevat juurdepääsu rahvusvahelisele vahekohtule, põhineb Antini arvates vääral eeldusel, et energiaharta leping moodustab varasemate kavade osa või et energiaharta leping võib olla iseenesest riigiabi andmise aluseks. Antini sõnul ei ole lisaks välistatud, et Hispaania investorid võivad kahju hüvitamise taotlemiseks tugineda liikmesriigi õigusele või mis tahes muule vaidluste lahendamise mehhanismile, millega nad võivad olla nõustunud.

(152) Peale selle väidab Antin, et isegi kui pidada energiaharta lepingut varasemate kavade osaks, tähendab komisjoni argument kodakondsuse alusel diskrimineerimise kohta pigem diskrimineerimist investori asukoha alusel. Selline diskrimineerimine ei ole Antini arvates vastuolus aluslepingute ühegi sättega. Riigiabi on olemuslikult diskrimineeriv, sest seda antakse abi andvas liikmesriigis asuvatele äriühingutele.

(153) Lõpuks väidab Antin, et kui vahekohtuotsust tuleb käsitleda sihtotstarbelise üksikabina, eraldiseisvalt varasematest kavadest, siis ei ole tegemist diskrimineerimisega, sest seda ei saa võrrelda mõne teise toetusega.

8.2.3. *Märkused, mille kohaselt varasemad kavad on 2001. ja 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste kohaselt siseturuga kokkusobivad*

(154) Antin on seisukohal, et kui vahekohtuotsus leitakse hõlmavat riigiabi, ei tohiks selle kokkusobivust siseturuga hinnata vahekohtuotsuse tegemise ajal kehtinud suuniste alusel. Vastupidi, komisjon peaks hindama vahekohtuotsust varasemate kavade osana ja kohaldama suuniseid, mis kehtisid siis, kui Antinile anti abi varasemate kavade alusel.

([93]) Antin viitab komisjoni 7. detsembri 2005. aasta teatise KOM(2005) 627 „Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetamine“ lehekülgedele 10, 22 ja 28, komisjoni 4. veebruari 2014. aasta otsusele C(2013) 7743 final riigiabi SA.36559 kohta (C3/2007, ELT L 205, 12.7.2014) ning komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendusele 107.

([94]) Antin viitab järgmistele kohtuotsustele: kohtuotsus, Üldkohus, 15. november 2018, World Duty Free Group, SA, varem Autogrill España, SA *vs.* komisjon, T-219/10 RENV, ECLI:EU:T:2018:784; kohtuotsus, Üldkohus, 15. november 2018, Deutsche Telekom AG *vs.* komisjon, T-207/10, ECLI:EU:T:2018:786; kohtuotsus, Üldkohus, 15. november 2018, Banco Santander, SA *vs.* komisjon, T-227/10, ECLI:EU:T:2018:785; kohtuotsus, Üldkohus, 15. november 2018, Axa Mediterranean Holding, SA *vs.* komisjon, T-405/11, ECLI:EU:T:2018:780; kohtuotsus, Üldkohus, 15. november 2018, Banco Santander, SA ja Santusa Holding, SL *vs.* komisjon, T-399/11 RENV, ECLI:EU:T:2018:787.

(155) Antin väidab, et vahekohtuotsus soodustab taastuvenergia tootmist kui majandustegevust ega johtu pelgalt Hispaania poolt ICSIDi konventsiooni kohaste kohustuste täitmisest. Ta on seisukohal, et kui käsitada vahekohtuotsust nii, et see kinnitab olemasolevat õigust saada abi varasemate kavade alusel, siis antakse abi taastuvenergiasse investeerimiseks. Lisaks, isegi kui vahekohtuotsust käsitletakse eraldiseisvana, on Hispaanial ICSIDi konventsioonist tulenev hüvitamiskohustus tekkinud (ja võib tekkida ainult) Antini poolt taastuvenergia tootmise tõttu. Seega on taastuvenergia tootmine ainus asjakohane aluseks olev tegevus hüvitissumma siseturuga kokkusobivuse hindamisel.

(156) Antin väidab, et ta viib ellu taastuvenergiaga seotud tegevust, sest teda võib pidada tegelevaks Andasoli äriühingute tegevusega, st taastuvenergia tootmisega, ja seega moodustab ta koos Andasoli äriühingutega „ühe ettevõtja". Andasoli äriühingutes 45 % osaluse omandamise tulemusel teostab Antin koos äriühingutega RREEF Infrastructure (G.P.) Limited ja RREEF Pan-European Infrastructure Two Lux S.à.r.l. ühist juhtimiskontrolli. Lisaks on Antini arvates kunstlik väita, et investor osaleb taastuvenergia tootmises ainult siis, kui ta moodustab koos elektrijaamaga ühe majandusüksuse või haldab elektrijaama, kuna jaama käitav äriühing on vaid vahend toetuse saamiseks, samas kui investor võtab enda kanda kõik riskid ja teeb elektrijaama käitamiseks olulisi otsuseid. Seega, kui komisjon lubab anda abi taastuvelektrijaama käitavale äriühingule, tuleb seda abi pidada taastuvenergia tootmist soodustavaks, olenemata sellest, kas tulud lähevad jaama käitavale äriühingule või otse aktsionärile. Antini sõnul näib igal juhul, et komisjoni otsustuspraktikas ei pruukinud paljudel abisaajatel olla osalust elektrijaamades või juhtimiskontrolli nende üle ning teatava minimaalse osaluse omamine elektrijaamas ei ole kunagi olnud taastuvenergia valdkonnas abi andmise tingimuseks. Lõpuks väidab Antin, et juhul, kui Antin ja Andasoli äriühingud moodustavad ühtse majandusüksuse, siis ei oma tähtsust asjaolu, et Antin, kes ostis Andasoli äriühingud 2011. aastal, müüs need 2017. aastal maha. Võimalik hüvitis tuleb maksta Antinile, sest ta tasus Andasoli äriühingute turuväärtuse eest eeldusel, et saab kogu abisumma.

(157) Sellega seoses märgib Antin, et asjaolu, et teatav toetus on tehniliselt suunatud elektrienergia tootmisele maagaasist, ei mõjuta hinnangut siseturuga kokkusobivusele, sest maagaasi kasutamine on ajaliselt piiratud ja seotud tõhususe kaalutlustega. Pealegi kasutavad peaaegu kõik varasemate kavade ja 2013. aasta kava alusel abi saajad lühiajaliselt mingil määral gaasi ning komisjon on paljudel juhtudel lubanud anda abi ka gaasiküttel töötavatele elektrijaamadele.

(158) Seoses ergutava mõjuga väidab Antin, et kuivõrd ta täitis varasemate kavade nõudeid, tuleks lugeda, et ka vahekohtuotsusel on ergutav mõju.

(159) Antini väitel on varasemad kavad 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste kohaselt siseturuga kokkusobivad, sest Hispaania poolt varasemate kavade raames kavandatud tulumäär oli kooskõlas tulumääraga, mille komisjon on muude taastuvenergia toetuskavade puhul 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste alusel aastatel 2001–2009 tavapäraselt heaks kiitnud. Kavas 2004. ja 2007. aastal tehtud muudatused ei mõjuta seda hinnangut.

(160) Antini hinnangul on varasemad kavad ka 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suuniste kohaselt proportsionaalsed, kuna Hispaania poolt aastateks 2008–2013 kavandatud tulumäär oli 7–10 %, jäädes allapoole 10–13 % tulumäära, mille komisjon on samal ajavahemikul muude taastuvenergia toetuskavade puhul heaks kiitnud.

(161) Antin väidab, et kui hindamisel lähtutakse keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistest, ei tuleks ergutavat mõju hinnata keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste jao 3.2.4.2 alusel, sest vahekohtuotsus on osa varasematest kavadest, mitte eraldi teatamisele kuuluv abi, ning Andasoli jaamade võimsus ei ületa 250 MW, nagu on nõutud keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktis 20. Seoses proportsionaalsusega väidab Antin, et asjaolu, et abi antakse vahekohtuotsuse, mitte konkureeriva pakkumismenetluse kaudu, ei saa muuta abi siseturuga kokkusobimatuks. Antin väitel lähtuti vahekohtuotsuse arvutuses tasust, mida Antin oleks pidanud saama varasemate kavade alusel (st tasust, mida Antin oleks saanud, kui varasemad kavad oleksid kehtinud). Seega koosneb see turuhinnast ja lisatasust, mis on korrutatud asjaomaste aastate arvuga, ning asjaolu, et lisatasud on liidetud üheks summaks, ei muuda hüvitise olemust. Antin väidab, et kuigi abi ei anta konkureeriva pakkumismenetluse raames, on see keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 128 kohaselt sellegipoolest siseturuga kokkusobiv, kui see ei too kaasa ülemäärast hüvitamist, ning et kuna komisjoni 2017. aasta otsuses ei ole kehtestatud maksimaalset tulumäära, ei saa välistada, et komisjon kiidab 9 % tulumäära heaks, võttes arvesse tema otsustuspraktikat aastatel 2014–2020.

(162) Lisaks väidab Antin, et abi ei moonuta põhjendamatult konkurentsi ja kaubandust, sest selle tulemuseks ei ole märkimisväärse turujõu tekkimine, kaubavoogude muutumine, konkurentsidünaamika muutumine ega investeerimisühingu vee peal hoidmine. Eelkõige väidab Antin, et tema enda ja Andasoli äriühingute tootlikkuse tase ei ole madal ning et nende finantsseisund on hea. Pealegi ei taga vahekohtuotsusega seotud abi Antinile põhjendamatut tulu, kuna see jääb tulumäärade piiresse, abi andmine ei kesta ebamõistlikult kaua (ainult kasutusea jooksul) ning sellega ei kaasne ristsubsideerimise ega tehnoloogilise neutraalsusega seotud ohtu. Samuti ei taga vahekohtuotsusega seotud abi Antinile ega Andasoli äriühingutele suuremat turuosa.

(163) Lõpuks väidab Antin, et isegi kui vahekohtuotsuse kokkusobivust siseturuga tuleb hinnata eraldiseisvalt, on komisjon fossiilkütustel töötavate elektrijaamade ennetähtaegse sulgemisega seotud kahjude hüvitamise juhtudel hinnanud abi kokkusobivust vahetult ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel, kui hüvitise määramist ei olnud võimalik paigutada asjaomaste abisuuniste kohaldamisalasse.

8.3. **Muud märkused**

(164) Antin väidab, et Hispaania ei teatanud vahekohtuotsusest selleks, et see heaks kiidetaks, ja võib seega kuritarvitada teatamismenetlust ning rikkuda hea halduse ja lojaalse koostöö põhimõtteid, jättes esitamata vajaliku teabe ja takistades teatatud abimeetme heakskiitmist komisjoni poolt.

9. **HISPAANIA MÄRKUSED KOLMANDATE ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA**

(165) Hispaania ametiasutused saatsid oma vastuse kolmandate isikute esitatud märkustele 3. jaanuaril 2023, 27. novembril 2023 ja 29. jaanuaril 2024.

9.1. **Märkused abi olemasolu puudutavate märkuste kohta**

(166) Vastuseks kolmandate isikute väidetele, et vahekohtuotsus ei hõlma riigiabi, kordab Hispaania komisjoni 2017. aasta otsuses esitatud põhjendusi, milles komisjon tuletas meelde (põhjendus 165), et igasugune hüvitis, mille vahekohus määrab investorile põhjusel, et Hispaania on teatatud kavaga (2013. aasta kava) muutnud toetuskava (2007. aasta kava), kujutab endast iseenesest riigiabi.

(167) Lisaks kordas Hispaania, et kohtupraktika kohaselt antakse abi vahekohtuotsuse tegemise kuupäeval, sest õigus saada hüvitist kahju eest, mis vahekohtumenetluse hagejatele väidetavalt tekkis riigiabikava kehtetuks tunnistamise tõttu, antakse üksnes vahekohtuotsusega ([95]).

([95]) Hispaania viitab 25. jaanuari 2022. aasta kohtuotsusele European Food jt *vs.* komisjon, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50.

9.2. **Märkused abi siseturuga kokkusobivust puudutavate märkuste kohta**

(168) Vastuseks kolmandate isikute märkustele kohtuotsuse *Komstroy* asjakohasuse kohta märkis Hispaania, et Euroopa Kohus on kinnitanud, et energiaharta lepingu alusel vahekohtu tehtud ELi-sisese vahekohtuotsuse alusel antav abi ei ole kooskõlas liidu õigusega, sest selline vahekohus ei ole osa liidu kohtusüsteemist ning sellest tuleneb vastuolu ELi lepingu artikli 19 lõikega 1 ning ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344 ([96]).

9.3. **Märkused abi olemasolu puudutavate märkuste kohta**

(169) Vastuseks kolmandate isikute argumentidele, mille kohaselt kaotatud või vähendatud stiimulite tõttu vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitis ei kujuta endast riigiabi või kujutaks endast igal juhul olemasolevat abi, tuletasid Hispaania ametiasutused meelde, et kohtuotsuses *Micula*, mis on käesoleva juhtumiga suuresti sarnane, lükkas Euroopa Kohus tagasi seisukoha, et abi, mida antakse hüvitise näol, mis on asjaomase kava kehtetuks tunnistamise tõttu välja mõistetud ELi-sisese kahepoolse investeerimislepingu alusel tehtud vahekohtuotsusega, võiks pidada antuks kõnealuse kava kehtetuks tunnistamise ajal. Vastupidi: Euroopa Kohus selgitas, et abisaaja omandab õiguse sellele abile vahekohtuotsuse alusel ja vahekohtuotsuse tegemise ajal ([97]).

(170) Lisaks märkisid Hispaania ametiasutused, et Euroopa Kohus on otsustanud, et niivõrd, kuivõrd vahekohtuotsus on vastuolus liidu õigusega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344, ei saa sellel olla mingit mõju ja seda ei saa täitmisele pöörata ([98]). Hispaania väidab lisaks, et käesoleval juhul kehtib sama põhimõte ja abi ei saa anda viisil, mis on vastuolus ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344.

(171) Vastuseks kolmandate isikute väidetele kohtuotsuse *Asteris* asjakohasuse kohta väidavad Hispaania ametiasutused, et hüvitist ühise põllumajanduspoliitika raames maksmata jäänud abi eest, mille liidu kohtud on tunnistanud ebaseaduslikuks, ei saa samastada energiaharta lepingu kohase ELi-sisese investeerimisalase vahekohtuotsusega. Sellega seoses juhivad Hispaania ametiasutused tähelepanu *Micula* kohtuasjale, milles Euroopa Kohus selgitas, et ELi-sisene investeerimisalane vahekohtumenetlus on olemuslikult vaidluste lahendamise süsteem, mis asub väljaspool liikmesriikide kohtusüsteeme, ning liigitas sellise vahekohtuotsuse riigiabiks.

(172) Vastuseks kolmandate isikute väidetele, et 2007. aasta kava ja varasemad kavad kujutavad endast olemasolevat abi, väidavad Hispaania ametiasutused, et komisjoni 2017. aasta otsuses analüüsiti kogu hüvitist, mida abisaajad said nii 2007. kui ka 2013. aasta kava alusel.

(173) Vastuseks kolmandate isikute märkustele, milles seati kahtluse alla vahekohtuotsuse omistatavus Hispaaniale, toetavad Hispaania ametiasutused komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses esitatud põhjendusi.

(174) Vastuseks kolmandate isikute argumentidele meetme mõju kohta siseturule selgitavad Hispaania ametiasutused, et Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses *Micula*, ([99]) et ELi-sisesed vahekohtuotsused, mis on tehtud liidu kohtusüsteemi mittekuuluva mehhanismi raames, kujutavad endast siseturuga kokkusobimatut abi, mistõttu nende mõju turule ei oma tähtsust. Hispaania ametiasutused väidavad, et igal juhul nähtub komisjoni 2017. aasta otsusest, et nii 2007. kui ka 2013. aasta kava võisid moonutada konkurentsi siseturul.

([96]) Hispaania viitab kohtuotsustele *Komstroy* ja *Achmea*.
([97]) Hispaania viitab 25. jaanuari 2022. aasta kohtuotsusele European Food jt *vs.* komisjon, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punkt 125.
([98]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punktid 42–44.
([99]) Hispaania viitab 25. jaanuari 2022. aasta kohtuotsusele European Food jt *vs.* komisjon, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50.

(175) Vastuseks kolmandate isikute argumentidele, mis puudutavad vahekohtuotsusega abi andmist, viitavad Hispaania ametiasutused kohtupraktikale, ([100]) milles kinnitatakse, et abi andmise kuupäeva kindlaksmääramisel on otsustavaks kriteeriumiks see, kui abisaajatel tekib õigus abi saada ja riigil tekib vastav kohustus abi anda.

(176) Vastuseks kolmandate isikute märkustele, mis puudutavad kohtuotsuse *Dobeles Hes* ([101]) asjakohasust, väidavad Hispaania ametiasutused, et selles küsimuses tehti kohtulahend eelotsusetaotluse kontekstis, mis esitati seoses riigiabi puudutava vaidlusega liikmesriigi halduskohtutes. Hispaania sõnul ei ole sellised liikmesriikide kohtutes menetletavaid kahju hüvitamise nõudeid käsitlevad lahendid käesolevas menetluses asjakohased ning riigisisesest õigusnormist tuleneva hinna väljamõistmist eristatakse investeerimisalasest vahekohtuotsusest, millega tunnistatakse teatavaid summasid muudetud või kehtetuks tunnistatud riigisisese õigusnormi kohaldamise tõttu. Seetõttu on Hispaania ametiasutused seisukohal, et kolmandate isikute väited, mis on seotud liikmesriikide kohtutega, ei ole investeerimisalaste vahekohtuotsuste kontekstis kohaldatavad.

9.4. **Märkused abi siseturuga kokkusobivust puudutavate märkuste kohta**

(177) Vastuseks kolmandate isikute märkustele kohtuotsuse *Komstroy* ja *arvamuse 1/20* asjakohasuse kohta selgitavad Hispaania ametiasutused, et kohtupraktikas on esitatud energiaharta lepingu ja eelkõige selle artikli 26 autoriteetsed tõlgendused, mille kohaselt vahekohtumenetluse kaudu vaidluste lahendamise mehhanism ei saa olla kohaldatav ELi-siseste vaidluste suhtes, sest see oleks vastuolus ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344. Hispaania ametiasutused rõhutavad, et Euroopa Kohtu sedastuse kohaselt on see põhimõte kohaldatav ka energiaharta lepingu suhtes.

(178) Vastuseks kolmanda isiku väidetele, et vastavalt kohaldatavatele komisjoni suunistele kujutavad nii vahekohtuotsus kui ka 2013. aasta kava endast siseturuga kokkusobivat abi, väidavad Hispaania ametiasutused, et energiaharta lepingul põhinevad ELi-sisesed vahekohtuotsused on ilmselgelt vastuolus liidu õigusega. Lisaks selgitavad Hispaania ametiasutused, et vahekohtuotsuste tegemise kuupäeva käsitlevast kohtupraktikast ([102]) tulenevalt on käesoleval juhul ekslikud kõik väited vahekohtuotsuse võimaliku kooskõla kohta enne seda kuupäeva kehtinud suunistega (nimelt 2001. aasta keskkonnaalase riigiabi suunistega ja 2008. aasta keskkonnaalase riigiabi suunistega).

(179) Vastuseks kolmanda isiku väidetele, mis puudutavad vahekohtuotsuse proportsionaalsust vastavalt keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistele, väidavad Hispaania ametiasutused, et esitatud analüüs on puudulik ja ebausaldusväärne. Lisaks väidavad Hispaania ametiasutused, et vastupidiselt selle kolmanda isiku seisukohale puudub vahekohtuotsusel ergutav mõju ja see ei too taastuvatele energiaallikatele mingit kasu, küll aga võib see moonutada konkurentsi siseturul, olles seega vastuolus keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega.

9.5. **Märkused kolmandate isikute muude märkuste kohta**

(180) Vastuseks kolmandate isikute märkustele nende õiguspäraste ootuste kohta väidavad Hispaania ametiasutused, et käesoleval juhul ei saa komisjoni hinnangut muuta investorite ootuste alusel. Lisaks väidab Hispaania, et kohtupraktika kohaselt ei saa liidu õiguse aluspõhimõtted, nagu õiguskindlus ja õiguspärane ootus, takistada liikmesriike võtmast meetmeid varem antud stiimulite vähendamiseks või tühistamiseks ([103]).

([100]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 25. jaanuar 2022, European Food jt *vs.* komisjon, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punktid 123–125.

([101]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 12. jaanuar 2023, liidetud kohtuasjad C-702/20 ja C-17/21, SIA „DOBELES HES“ ja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, ECLI:EU:C:2023:1.

([102]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 25. jaanuar 2022, European Food jt *vs.* komisjon, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punktid 118, 123–126 ja 152.

([103]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. aprill 2021, Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) jt (C-798/18), Athesia Energy Srl jt (C-799/18) *vs.* Ministero dello Sviluppo economico, Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA, liidetud kohtuasjad C-798/18 ja C-799/18, ECLI:EU:C:2021:280; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. juuli 2019, Agrenergy Srl ja Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 ja C-287/18, ECLI:EU:C:2019:605; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. september 2009, Plantanol GmbH & Co. KG *vs.* Hauptzollamt Darmstadt, C-201/08, ECLI:EU:C:2009:539.

(181) Vastuseks kolmandate isikute märkustele, mis puudutavad teatamisprotsessi kuritarvitamist, väidavad Hispaania ametiasutused, nad täitsid ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevat teatamiskohustust, et tagada komisjoni ainupädevus riigiabi läbivaatamisel ja järgida komisjoni 2017. aasta otsuses sisalduvat juhist peatada vahekohtuotsuste alusel maksete tegemine, kui puudub riigiabi luba.

(182) Vastuseks kolmanda isiku väidetele, et vastavalt kohaldatavatele komisjoni suunistele oli 2007. aasta kava siseturuga kokkusobiv, väidavad Hispaania ametiasutused, et see hinnang on asjakohatu käesolevas menetluses, milles hinnatakse vahekohtuotsuse kokkusobivust siseturuga.

10. MEETME HINDAMINE

10.1. Abi olemasolu

(183) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.

(184) Meede kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel, kui see vastab neljale kumulatiivsele tingimusele. Esiteks peab meede olema omistatav riigile ja rahastatud riigi ressurssidest. Teiseks peab meede andma abisaajale eelise. Kolmandaks peab meede soodustama teatud ettevõtjaid või majandustegevust (st eelis peab olema valikuline). Neljandaks peab meede potentsiaalselt kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust ja moonutama või ähvardama moonutada konkurentsi siseturul.

(185) Menetluse algatamise otsuses (põhjendustes 71–88) tegi komisjon esialgse järelduse, et vahekohtuotsus kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Allpool jao 10.1 ülejäänud osas selgitatud põhjustel järeldab komisjon, et vahekohtuotsus ning igal juhul vahekohtuotsuse rakendamine või täitmine või selle alusel makse tegemine (edaspidi „rakendamine“) kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

10.1.1. *Riigile omistatavus ja riigi ressursid*

Omistatavus

(186) Liidu kohtute praktika kohaselt peab selleks, et valikuline eelis kujutaks endast ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, see muu hulgas olema riigile omistatav ([104]). Samuti tuleb märkida, et kui eelise annab avaliku sektori asutus, on see eelis oma olemuselt omistatav riigile ([105]).

(187) Nagu põhjenduses 65 selgitati, allkirjastas Hispaania energiaharta lepingu 17. detsembril 1994 ja ratifitseeris selle 11. detsembril 1997 ning leping jõustus Hispaania suhtes 16. aprillil 1998. Hispaania on ka selgitanud, et seaduslikult sõlmitud rahvusvahelised lepingud muutuvad vastavalt Hispaania põhiseaduse artikli 96 lõikele 1 Hispaania õiguskorra osaks, kui need on Hispaanias ametlikult avaldatud. Energiaharta lepingu ratifitseerimine

([104]) Kohtuotsus, Üldkohus, 5. aprill 2006, Deutsche Bahn AG *vs.* komisjon, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, punkt 101.
([105]) Kohtuotsus, Üldkohus, 15. detsember 2021, Oltchim *vs.* komisjon, T-565/19, ECLI:EU:T:2021:904, punkt 160. Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 206.

Hispaania poolt avaldati Hispaania ametlikus väljaandes 17. märtsil 1998 (*17. detsembril 1994 Lissabonis koostatud energiaharta lepingu ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokolli ratifitseerimiskiri*, vt ka põhjendus 65). Hispaania allkirjastas ICSIDi konventsiooni 21. märtsil 1994 ja ratifitseeris selle 17. septembril 1994. ICSIDi konventsiooni ratifitseerimine Hispaania poolt avaldati Hispaania ametlikus väljaandes 13. septembril 1994 (*Washingtonis 18. märtsil 1965 vastu võetud riigi ja teiste riikide kodanike vaheliste investeerimisalaste vaidluste lahendamise konventsiooni ratifitseerimiskiri*).

(188) Vahekohus tegi vahekohtuotsuse nende lepingute tõlgenduse alusel, mille Hispaania oli allkirjastanud ja ratifitseerinud ning mis alates nende avaldamisest Hispaania ametlikus väljaandes moodustasid seega Hispaania õiguskorra osa. Hispaania otsustas vabatahtlikult allkirjastada ja ratifitseerida energiaharta lepingu ja ICSIDi konventsiooni ning võtta need üle oma riigisisesesse õigusesse (vt põhjendus 187 ja jagu 5.4). Vahekohtuotsuse tegemine oli seega võimalik põhjusel, et Hispaania otsustas allkirjastada ja ratifitseerida energiaharta lepingu ja ICSIDi konventsiooni: see, et vahekohus oleks pidanud oma pädevusest loobuma, kuna Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei kohaldata energiaharta lepingu artiklit 26 liidusiseselt, ei muuda seda asjaolu. Vahekohtuotsus on omistatav Hispaaniale.

(189) Igal juhul märgib komisjon, et vahekohtuotsuse rakendamine on omistatav Hispaaniale ka allpool esitatud põhjustel (vt põhjendused 190–191).

(190) Kuna vahekohtuotsus on vastuolus ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344, ELi lepingu artikliga 19 ning autonoomia ja vastastikuse usalduse üldpõhimõtetega, ei saa sellel olla ELi õiguskorras mingit mõju ja Hispaania ei või seda rakendada. Vahekohtuotsuse võimalik rakendamine sellest keelust hoolimata tähendaks otseselt Hispaania ametiasutuste autonoomset otsust. See kehtib juhul, kui Hispaania teeb vahekohtuotsuse alusel vabatahtlikult väljamakse, samuti juhul, kui Hispaania püüab esialgu vaidlustada vahekohtuotsuse tunnustamist ja täitmist liikmesriigi või kolmanda riigi kohtus ning ei hoia ära vara arestimist või otsustab teha vahekohtuotsuse alusel väljamakse, et vältida vara avastamist ja lõpuks sellise vara arestimist, mis ei ole kaitstud riikliku puutumatusega ([106]). Lisaks märgib komisjon täielikkuse huvides, et vahekohtuotsuse tunnustamine või täitmine Hispaania kohtu poolt oleks samuti omistatav Hispaaniale, kuna kõigi riigiorganite, sealhulgas riigisiseste kohtute teod on omistatavad riigile.

(191) Samadel põhjustel leidis Üldkohus kohtuotsuses *Micula*, et riik „osaleb“ paratamatult, kui ta maksab vahekohtuotsuses ette nähtud hüvitise välja ([107]). Lisaks märgib komisjon täielikkuse huvides, et vahekohtuotsuse tunnustamine või täitmine Hispaania kohtu poolt oleks samuti omistatav Hispaaniale, kuna kõigi riigiorganite, sealhulgas riigisiseste kohtute teod on omistatavad riigile.

(192) Ükski huvitatud kolmandate isikute esitatud väide ei sea kahtluse alla järeldust, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on omistatav Hispaaniale.

(193) Esiteks ja vastupidiselt sellele, mida väidavad mõned kolmandad isikud, ei muuda asjaolu, et vahekohtuotsuse tegi investori ja riigi vahelises vaidluses vahekohus, mitte riigisisene kohus, komisjoni järeldust abi omistatavuse kohta ega välista otsuse ja igal juhul selle rakendamise omistatavust Hispaaniale. Vahekohus kinnitas oma pädevust vahekohtuotsuse tegemiseks, tuginedes energiaharta lepingu artiklile 26 ja ICSIDi konventsioonile, millele vahekohus saab viidata üksnes seetõttu, et Hispaania otsustas need rahvusvahelise õiguse aktid allkirjastada ja ratifitseerida. Pealegi, kui aktsepteerida sellist õiguslikku põhjendamist, mille tulemuseks on omistatavuse puudumine käesoleva juhtumi kontekstis, siis võimaldaks see liikmesriikidel hoida kõrvale riigiabi kontrollimisest, kui nad tuginevad investori ja riigi vahelistele vahekohtumenetlustele või võtavad endale rahvusvahelise kohustuse rakendada teatavat riigiabimeedet ([108]). Selline põhjendus kahjustab liidu õiguse ja eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 107 mõjusust ning tuleb seega tagasi lükata.

([106]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punktid 201–221.

([107]) *Ibidem*.

([108]) Vt selle kohta kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 217.

(194) Teiseks, mis puudutab põhjendustes 99 ja 138 esitatud kolmandate isikute väiteid, et vahekohtuotsuse omistatavus ei saa põhineda Hispaania ühinemisel ICSIDi konventsiooniga või energiaharta lepinguga, sest menetluse algatamise otsuses ei osutata sellele, et aluseks olev kava on ICSIDi konventsioon või energiaharta leping, siis komisjon ei pea seda väidet asjakohaseks küsimuses, kas vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on omistatavad Hispaaniale. Asjaolu, et meede on individuaalne, ei välista, et see tuleneb Hispaania poolt vabatahtlikult sõlmitud rahvusvaheliste lepingute (ebaõigest) kohaldamisest investori ja riigi vahelise vaidluse lahendamiseks moodustatud vahekohtu poolt. Menetluse algatamise otsuses (põhjenduses 82) viidati abimeetme omistatavuse esialgsel hindamisel selgelt Hispaania vabatahtlikule nõusolekule sõlmida ICSIDi konventsioon ja energiaharta leping.

(195) Kolmandaks märgib komisjon, et kolmandate isikute väide (vt põhjendused 100 ja 139), mille kohaselt ei ole vahekohtuotsus omistatav Hispaaniale, sest rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustuste tõttu ei oleks Hispaanial vahekohtuotsuse alusel makse tegemise osas kaalutlusõigust, ei ole põhjenduses 193 esitatud põhjustel põhjendatud. Esiteks ei saa sellist seisukohta aktsepteerida, kuna see võimaldaks tegelikult kõigil liikmesriikidel hoida kõrvale riigiabi kontrollimisest, kui nad võtavad endale rahvusvahelise kohustuse rakendada teatavat riigiabimeedet ([109]). Teiseks, nagu meenutati põhjenduses 11, on kohtupraktikas sedastatud, et liikmesriigi ja teisest liikmesriigist pärit investori vahelises vaidluses tehtud vahekohtuotsus, nagu käesoleval juhul, on vastuolus liidu õigusega ning seetõttu ei saa sellel olla mingit mõju ja seda ei saa täita ([110]). Järelikult peab Hispaania jätma vahekohtuotsuse kohaldamata ja tal ei ole kohustust seda rakendada või täita ega selle alusel makset teha ([111]). Kolmandaks, ainus olukord, mille puhul kohtupraktikas on tunnistatud, et liikmesriigi võetud meede ei ole omistatav liikmesriigile, on see, kus liidu õigus kohustab liikmesriiki meedet kehtestama, jätmata liikmesriigile mingit kaalutlusõigust. Käesoleval juhul on selge, et see nii ei ole. Eespool toodut arvesse võttes järeldab komisjon, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on omistatav Hispaaniale.

Riigi ressursid

(196) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabina käsitada üksnes otseselt või kaudselt riigi ressurssidest antavaid eeliseid ([112]).

(197) Käesoleval juhul hõlmab vahekohtuotsus Hispaania kohustust maksta: i) vahekohtu poolt vahekohtuotsuses arvutatud hüvitise kogusumma (st 101 miljonit eurot hüvitisena selle eest, et ta rikkus energiaharta lepingu artikli 10 lõiget 1, kuna ei kohelnud Antini investeeringuid õiglaselt ja võrdselt); ii) vahekohtuotsusele eelnevad intressid; ja iii) vahekohtuotsusele järgnevad intressid, mis tuleb ümber arvutada vastavalt tegelikule maksekuupäevale (vt jagu 5.6).

(198) Teate esitamise ajal hindas Hispaania vahekohtuotsusele eelnevate intresside summaks ajavahemiku 20. juuni 2014 – 15. juuni 2018 eest 8 686 086 eurot ja vahekohtuotsusele järgnevate intresside summaks ajavahemiku 15. juuni 2018 – 31. märts 2019 eest 1 810 978 eurot.

(199) Hispaania ametiasutused selgitasid, et kui vahekohtuotsuse alusel tuleks teha väljamakse, rahastataks seda Hispaania riigi üldeelarvest ning seda ei kanta otse elektrisüsteemi kuludesse ja seetõttu ei jää see elektriarvete kaudu otseselt elektri lõpptarbijate kanda (vt jagu 5.6).

([109]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 217.

([110]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punktid 42–44.

([111]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 214.

([112]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. jaanuar 1978, Van Tiggele, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, punktid 25 ja 26; kohtuotsus, Üldkohus, 12. detsember 1996, Air France *vs.* komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 63.

(200) Käesoleva otsuse tegemise ajaks ei ole Hispaania ühtegi makset teinud, muu hulgas seetõttu, et see oleks vastuolus liidu õigusega. Kuna aga Antin on teinud katseid vahekohtuotsus täitmisele pöörata, on siiski tõsine oht, et Hispaania peab investeerima riigi ressursse vahekohtuotsuse alusel makse tegemiseks. Sellest ohust piisab riigi ressursside olemasolu tuvastamiseks ([113]). Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et riigi ressursside tuvastamisel ei oma tähtsust, kas riigi ressursside selline kasutamine rikuks liidu või liikmesriigi õigust. Otsustav on see, et meede on tekitanud tagajärgi ([114]). Kuna abiga kaasneb oht, et Hispaania teeb otsese makse oma eelarvest, leiab komisjon, et vahekohtuotsust ja igal juhul selle rakendamist, mis seisneb otsese makse tegemises, rahastatakse riigi ressurssidest.

Järeldus riigile omistatavuse ja riigi ressursside kohta

(201) Eeltoodu põhjal teeb komisjon järelduse, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on omistatav Hispaania riigile ja seda rahastatakse riigi ressurssidest ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

10.1.2. *Eelis ja valikulisus*

Majanduslik eelis

(202) Eelis ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on igasugune majanduslik kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, st riigi sekkumiseta ([115]). Meetme täpne vorm ei oma tähtsust selle kindlakstegemisel, kas meetmega antakse ettevõtjale majanduslik eelis ([116]).

(203) Selleks, et hinnata, kas liikmesriik on andnud ettevõtjale eelise, tuleb ettevõtja finantsolukorda pärast meetme võtmist võrrelda finantsolukorraga, milles ta oleks olnud, kui meedet ei oleks võetud ([117]).

(204) Lisaks on mõiste „eelis“, mis kuulub lahutamatult meetme riigiabiks kvalifitseerimise juurde, objektiivset laadi ega sõltu asjaomase meetme võtjate kaalutlustest. Nii ei mõjuta riigi meetmega taotletud eesmärkide laad ja meetme põhjendused seda, kas meede kvalifitseeritakse riigiabiks. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 ei eristata riigipoolseid sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratletakse neid nende mõju põhjal ([118]).

([113]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2019, Arriva Italia Srl, Ferrotramviaria SpA, Consorzio Trasporti Aziende Pugliesi (CO.TRA.P) *vs.* Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, C-385/18, ECLI:EU:C:2019:1121, eelkõige punktid 35–36, milles Euroopa Kohus selgitas järgmist: „(35) Mis teisena puudutab nõuet, et eelis peab olema antud otseselt või kaudselt riigi ressurssidest, siis tuleb tõdeda, et asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole 70 miljoni euro suurune summa sisuliselt Itaalia riigieelarvest välja läinud ja seega ei ole selle liikmesriigi eelarvele kulu tekitatud, ei tähenda iseenesest, et sellist summat ei saa käsitada „riigi ressurssidena“, eriti juhul, kui potentsiaalne koormus Itaalia riigieelarvele tekitati 2016. aasta stabiilsusseaduse artikli 1 lõikega 867. (36) Selles osas tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et alates hetkest, mil isikule antakse riigisiseste õigusaktide alusel õigus riigi ressurssidest abi saada, tuleb abi pidada antuks, mistõttu kõnealuste ressursside tegelik üleandmine ei ole määrava tähtsusega (vt selle kohta 21. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, punkt 40).“

([114]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. september 2024, Covestro jt *vs.* komisjon, C-790/21 P ja C-791/21 P, ECLI:EU:C:2024:792, punkt 172, koos täiendavate viidetega.

([115]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. juuli 1996, SFEI jt, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 1999, Hispaania *vs.* komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

([116]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 84.

([117]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. juuli 1974, Itaalia *vs.* komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.

([118]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 25. jaanuar 2022, Euroopa Komisjon *vs.* European Food SA jt, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punkt 122 ja seal viidatud kohtupraktika.

(205) Käesoleval juhul on selge, et vahekohtuotsuse või igal juhul selle rakendamise tulemusel paraneb Antini finantsolukord võrreldes tema finantsolukorraga ilma vahekohtuotsuseta. Nimelt mõistis vahekohus Antinile välja 101 miljonit eurot, millele lisanduvad intressid (Hispaania hinnangul on vahekohtuotsusele eelnevate intresside summa ajavahemiku 20. juuni 2014 – 15. juuni 2018 eest 8 686 086 eurot ja vahekohtuotsusele järgnevate intresside summa ajavahemiku 15. juuni 2018 – 31. märts 2019 eest on 1 810 978 eurot, vt jagu 5.6).

(206) Lisaks anti vahekohtuotsusega Antinile õigus, mida ta tavalistes turutingimustes ei oleks saanud ja millel on lisaks ka rahaline väärtus. Selle rahalise väärtuse saaks sobivate maksete eest üle kanda ka teistele toetusesaajatele ([119]).

(207) Tavalistes turutingimustes, st ilma vahekohtuotsuseta, mis põhineb Hispaania poolt energiaharta lepingu (ja ICSIDi konventsiooni) allkirjastamisel ja ratifitseerimisel, ei oleks Antinil õigust sellisele hüvitisele nagu see, mis mõisteti talle välja vahekohtuotsusega, ja tal puuduks õigus, mille alusel taotleda rakendamist ([120]).

(208) Vastupidiselt Antini väidetele ei tulene vahekohtuotsusest Hispaania õigusvastase meetme eest määratud hüvitist, mis Euroopa Kohtu praktika ja eelkõige kohtuotsuse *Asteris* kohaselt ei kujutaks endast majanduslikku eelist. Antin väidab, et 2007. aasta kava muutmisel ja 2013. aasta kavaga asendamisel rikuti energiaharta lepingu artiklit 10. See argument tuleb aga kahel põhjusel tagasi lükata.

(209) Esiteks, nagu on märgitud komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendustes 157–166, ei rikutud 2007. aasta kava muutmisega ja 2013. aasta kavaga asendamisega liidu õigusest tulenevaid õiguspärase ootuse ja õiguskindluse üldpõhimõtteid ega energiaharta lepingu artiklit 10. Üldkohus on kohtuotsuses *Aquind* kinnitanud komisjoni seisukohta, et energiaharta lepingu artikkel 10 kajastab liidu õiguse üldiseid õiguspärase ootuse ja õiguskindluse põhimõtteid ning sellel ei saa olla laiemat või teistsugust tähendust, mis seaks kahtluse alla liidu õiguskorra autonoomia ([121]).

(210) Teiseks, nagu Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses *Anie*, kohaldatakse energiaharta lepingu artiklit 10 üksnes „teiste“ lepinguosaliste investorite suhtes, mis välistab liidu investorid ([122]).

(211) Antini argument, mille kohaselt selleks, et vahekohtuotsus oleks riigiabi, tuleb tõendada, et 2007. aasta kava kujutas endast ebaseaduslikku riigiabi, põhineb seega ekslikul eeldusel.

(212) Igal juhul tuleb sellega seoses meenutada liidu kohtute praktikat, milles on sedastatud, et kui riigisiseste õigusnormidega on kindlaks määratud „riigiabi“ ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, siis sellise summa väljamõistmine, mida kohtus nende õigusnormide alusel nõuti, kujutab endast samuti sellist abi ([123]). Nimelt tuleb kohtupraktika kohaselt küll teha vahet õigusvastasest tegevusest tuleneva kahju hüvitamise nõuetel ja õigusnormide alusel tasumisele kuuluvate summade maksmise nõuetel, ([124]) kuid juhul, kui kohtu kaudu – isegi formaalselt kahjuhüvitisena – nõutavad summad vastavad sellise eelise väljamaksmisele, mida hageja õigusnormide

([119]) Komisjon märgib, et mõnel juhul on Hispaania poolt 2007. aasta kavas tehtud regulatiivsete muudatuste tõttu langetatud vahekohtuotsused kantud üle teistele ettevõtjatele, kes ei olnud vahekohtumenetluse osalised ja keda võib pidada vahekohtuotsuse õigusjärglaseks, näiteks äriühingule Blasket Renewables (vt tsiviilasi nr 21-3249, Blasket Renewable Invs. *vs.* Hispaania Kuningriik, 665 F. Supp. 3d 1, D.D.C. 2023).

([120]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 84.

([121]) Kohtuotsus, Üldkohus, 8. veebruar 2023, Aquind *vs.* komisjon, T-295/20, ECLI:EU:T:2023:52, punktid 145–153.

([122]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. aprill 2021, Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) jt, liidetud kohtuasjad C-798/18 ja C-799/18, ECLI:EU:C:2021:280, punktid 67–71.

([123]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. jaanuar 2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, ECLI:EU:C:2023:1, punkt 65, ning kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 174.

([124]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. september 1988, Asteris jt, 106–120/87, ECLI:EU:C:1988:457, punktid 25 ja 26 ning seal viidatud kohtupraktika. Vt ka kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 172.

alusel nõuab, ei ole hagi eesmärk hüvitada kahju, mis on eraldiseisev kahjust, mis seisneb selle eelise täielikus maksmata jätmises, millele hageja arvas samade õigusnormide alusel õigust omavat ([125]). Abisaaja ei saa riigiabi käsitlevate eeskirjade tõhusast kohaldamisest kõrvale hoida, saades ilma riigiabi käsitlevale liidu õigusele tuginemata kahju hüvitamise otsuse, mille mõju võimaldab tal lõpuks jätkata kõnealuse abi rakendamist mitme aasta jooksul ([126]).

(213) Esiteks, nagu on selgitatud käesoleva otsuse põhjendustes 61–63, arvutati Antinile vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitis kõigi nende rahavoogude nüüdisväärtusena, mida investor oleks saanud elektrijaama kasutusea jooksul (25 aastat) juhul, kui Hispaania ei oleks 2007. aasta kava kehtetuks tunnistanud. Seega hüvitatakse vahekohtuotsusega Antinile 2007. aasta kava kehtetuks tunnistamine. Teisisõnu taastatakse vahekohtu määratud hüvitise maksmisega olukord, milles hagejad oleksid olnud juhul, kui 2007. aasta kava, mis kujutab endast ebaseaduslikku riigiabi, oleks kehtima jäänud.

(214) Teiseks kujutab 2007. aasta kava allpool esitatud põhjustel endast ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mis on pealegi ebaseaduslik.

a) 2007. aasta kava raames toetuse saajatele maksti hüvitist määral, millega ületati tulu, mida nad oleksid turult saanud tavalistes tingimustes, st 2007. aasta kava puudumisel. Seega andis see kava eelise. Nimelt on kuninglikus dekreedis, millega kehtestati 2007. aasta kava, sätestatud, et „vähese arengu tõttu edendamist vajava tehnoloogia puhul, nagu biogaas või päikese-soojuselektrienergia, tõuseb tulumäär rajatiste puhul, mis otsustavad varustada turustajaid, 8 %ni ja hulgimüügiturul osalejate puhul 7–11 %ni“. 2007. aasta kavaga suurendati seega selliste investeeringute kasumlikkust võrreldes turutuluga, et anda eelis. Niisiis anti 2007. aasta kavaga eelis ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

b) 2007. aasta kavaga soodustati üksnes valitud toetusesaajate poolt taastuvatest energiaallikatest ja jäätmetest elektrienergia tootmist ning tõhusat koostootmist. Seega oli 2007. aasta kavaga antud eelis valikuline.

c) 2007. aasta kava alusel antud toetus oli omistatav riigile, kuna see kehtestati seaduse ja rakendusdekreetidega (vt põhjendus 20).

d) 2007. aasta kava rahastamismehhanism (vt põhjendused 20–28) hõlmas riigi ressursse. Nagu Hispaania märkis, oli 2007. aasta kava rahastamismehhanism sisuliselt sama, mida Euroopa Kohus hindas Hispaania elektrisüsteemi kulusid käsitlevas kohtumääruses *Elcogás* ja mille puhul leiti, et seda rahastatakse riigi ressurssidest ([127]). Seega kehtivad käesolevas asjas samad kaalutlused, mis on esitatud kohtumääruses *Elcogás*. Riik võtab vastu võrgutasude süsteemi rakendamiseks vajalikud õigusnormid ja kehtestab metoodika nende tasude arvutamiseks, kusjuures neist tasudest tulenevaid kohustuslikke kulusid peavad kandma kõik elektritarbijad ja võrgukasutajad. Lisaks haldab tasude süsteemi riigiasutus – Hispaania reguleeriv asutus CNMC. Riik määratleb ka toetusesaajad, kohaldatavad matemaatilised valemid ja arvelduskorra, lähtudes

([125]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. jaanuar 2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, ECLI:EU:C:2023:1, punktid 61 ja 62. Vt ka kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 173.

([126]) Vt selle kohta analoogia alusel kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. november 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, punktid 42–44, ning kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 175.

([127]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 22. oktoober 2014, Elcogás SA *vs.* Administración del Estado ja Iberdrola SA, C-275/13, ECLI:EU:C:2014:2314, vt eelkõige punktid 24–33.

eelnevalt kindlaks määratud objektiivsetest parameetritest. Pealegi on Euroopa Kohus pärast kohtumäärust *Elcogás* sedastanud, et vahendeid, mida rahastatakse liikmesriigi õigusnormides sätestatud kohustuslike tasude kaudu ning hallatakse ja jagatakse kooskõlas nende õigusnormidega, võib pidada riigi ressurssideks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses isegi juhul, kui neid haldavad üksused, mis ei ole riigiorganid ([128]). Euroopa Kohus on otsustanud, et määrav kriteerium hinnalisa kvalifitseerimisel riigi ressursside hulka kuuluvaks maksuks on see, et see hinnalisa kujutab endast ühepoolselt seadusega kehtestatud tasu, mida tarbijad on kohustatud maksma. Hispaania on kinnitanud (vt põhjendus 25), et tarbijad olid seaduse kohaselt kohustatud rahastama 2007. aasta kava kulusid. Seega rahastati 2007. aasta kava riigi ressurssidest.

e) Elektrienergia on olnud konkurentsile avatud sektor ja sellega on liikmesriikide vahel laialdaselt kaubeldud. Seetõttu moonutas 2007. aasta kava tõenäoliselt konkurentsi elektriturul ja kahjustas liikmesriikidevahelist kaubandust.

(215) Eeltoodu põhjal tuleb seega järeldada, et 2007. aasta kava kujutas endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Lisaks, kuna Hispaania rakendas 2007. aasta kava ilma komisjoni teavitamata ja komisjonilt luba saamata, kujutas see endast ebaseaduslikku abi (vt põhjendus 18). Komisjon märgib, et Hispaania ametiasutused ei vaidle sellele järeldusele vastu (vt põhjendus 25).

(216) Ainuüksi saamata jäänud tulu hüvitamine vastavalt vahekohtuotsusele ja igal juhul vahekohtuotsuse rakendamine kujutab endast igal juhul majanduslikku eelist, mis tavalistes turutingimustes ja ilma vahekohtuotsuseta ei ole kättesaadav. Pealegi ei tehtud vahekohtuotsust tavalistes turutingimustes, sest see on jaos 10.4.1 selgitatud põhjustel vastuolus liidu õigusega. Seega, olenemata sellest, kas 2007. aasta kava on käsitatav riigiabina, tuleb tõdeda, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine kujutab endast eelist ([129]).

(217) Seepärast järeldab komisjon, et vahekohtu määratud hüvitis kujutab endast Antinile antud majanduslikku eelist, mida Antin tavalistes turutingimustes ei oleks saanud. Samuti saaks Antin anda hüvitise saamise õiguse ja seega vahekohtuotsusest tuleneva majandusliku eelise üle mõnele teisele isikule. Seetõttu leiab komisjon, et vahekohtuotsust ja igal juhul selle rakendamist tuleb pidada Antini majanduslikuks eeliseks.

(218) Täielikkuse huvides lisab komisjon, et vahekohtuotsus kujutab endast Antinile antud eelist vaatamata sellele, et see on iseenesest vastuolus liidu õigusega ja seda ei saa liidu õiguse alusel täita. Otsustavaks teguriks selle kindlaksmääramisel, kas meede on riigiabi, ja eelkõige selle üle otsustamisel, kas meetmest tuleneb abisaaja soodsam kohtlemine võrreldes teistega, on meetme tagajärjed ([130]). Asjaolu, et meede on vastuolus liidu muude õigusnormidega peale ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108, ei välista seega meetme kvalifitseerimist riigiabiks, kui meede tekitab tagajärgi ega ole tunnistatud ei kehtetuks ega õigusvastaseks ja seega kohaldamisele mittekuuluvaks ([131]). Käesoleval juhul on vahekohtuotsus olemas ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud. Vaatamata sellele, et vahekohtuotsus on vastuolus liidu õigusega (vt jagu 10.4), võib vahekohtuotsusel olla mõju, nagu näitavad ka Antini algatatud menetlused (vt jagu 5.8).

([128]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 28. märts 2019, Saksamaa Liitvabariik *vs.* Euroopa Komisjon, C-405/16 P, ECLI:EU:C:2019:268, punkt 58 koos täiendavate viidetega.

([129]) Vt selle kohta liidetud kohtuasjad T-624/15 RENV, T-694/15 RENV ja T-704/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 166.

([130]) Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania *vs.* Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika.

([131]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. detsember 2016, komisjon *vs.* Aerlingus ja Ryanair, liidetud kohtuasjad C-164/15 P ja C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, punktid 68 ja 69.

(219) Seoses argumentidega (vt põhjendused 85–88 ja 134–135), et vahekohtuotsus võib kujutada endast riigiabi üksnes juhul, kui aluseks olev kava, mida vahekohtuotsusega korvatakse, kujutab endast kas ebaseaduslikku või siseturuga kokkusobimatut riigiabi (ja et kuna 2007. aasta kava ei kujutanud endast riigiabi, siis ei ole ka vahekohtuotsuse näol tegemist riigiabiga), märgib komisjon, et see argument ei saa paika pidada, sest eelis, mis kuulub lahutamatult meetme riigiabiks kvalifitseerimise juurde, on objektiivset laadi mõiste ega sõltu asjaomase meetme võtjate kaalutlustest, ning ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 ei eristata riigi sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratletakse neid nende mõju põhjal (vt põhjendus 204).

(220) Lisaks tuletab komisjon meelde, et käesoleval juhul ei ole aluseks olevaks kavaks, mille muutmist vahekohtuotsusega korvatakse, mitte varasemad kavad, millele viitasid kolmandad isikud ja mis hõlmavad erinevaid alates 1997. aastast võetud meetmeid, vaid konkreetselt 2007. aasta kava. Vahekohtuotsuses kohaldati diskonteeritud rahavoogude meetodit, et võrrelda 2007. aasta muutmata kava kohast olukorda olukorraga, mis tekkis seoses vaidlustatud meetmetega, st 2012.–2013. aastal tehtud muudatustega ([132]). Seega ei mõjutanud enne 2007. aasta kava kehtestatud meetmed või muudatused vahekohtumenetlust, mille raames käsitleti üksnes 2007. aasta kava sätteid. Menetlus, mille tulemusena tehti vahekohtuotsus, ei hõlmanud 2007. aasta kavale eelnenud meetmeid.

(221) Komisjon tuletab ka meelde, et 2007. aasta kava kujutas endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt põhjendus 214).

(222) Igal juhul ei saa need argumendid seada kahtluse alla järeldust, et vahekohtuotsusest tuleneb majanduslik eelis, nagu on osutatud põhjenduses 217.

(223) Lisaks, nagu Üldkohus otsustas kohtuotsuses *Micula*, ei ole vahekohtu määratud hüvitise kvalifitseerimisel oluline, kas see hüvitis vastab ebaseadusliku või siseturuga kokkusobimatu abi tühistamise eest makstavale hüvitisele või mitte, ning selles osas on ainus asjasse puutuv küsimus see, kas määratud hüvitis võib kujutada endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Üldkohus leidis kohtuotsuses *Micula*, et selle kohtuasja hagejatele antud eelis seisnes vahekohtuotsuse alusel määratud hüvitise maksmises ([133]). Argumendid, mis puudutavad 2007. aasta kava võimalikku kokkusobivust siseturuga, kui sellest kavast oleks komisjonile viimase loa saamiseks teatatud, ei ole seega käesoleval juhul asjakohased.

Ettevõtjale antud majanduslik eelis

(224) Komisjon märgib, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine annab eelise Antinile, kes vastupidiselt Antini ja kolmandate isikute märkustes väidetule (vt põhjendused 90 ja 137) on ettevõtja, kes tegeleb majandustegevusega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(225) Euroopa Kohtu järjekindla praktika kohaselt on ettevõtja majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist ([134]). Konkreetse üksuse kvalifitseerimine ettevõtjaks sõltub seega täielikult tema tegevuse laadist ja täpsemalt sellest, kas tegemist on majandustegevusega. Lisaks on Euroopa Liidu Kohus järjepidevalt sedastanud, et turul kaupade ja teenuste pakkumist hõlmav tegevus on majandustegevus.

(226) Nagu on märgitud põhjenduses 52, on käesoleval juhul Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. Luksemburgis asutatud äriühing. Antin Energia Termosolar B.V. on Madalmaades asutatud äriühing, mis kuulub täielikult äriühingule Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. Mõlemad äriühingud on Prantsusmaal asutatud riskikapitalifondi Antin Infrastructure Partners majandusüksused, mida kasutati investeeringute tegemiseks Hispaanias ([135]).

([132]) Vahekohtuotsuse punkt 538.

([133]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punktid 162 ja 164.

([134]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. september 2000, Pavlov jt, liidetud kohtuasjad C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze SpA jt, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107. Vt ka komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1).

([135]) Vahekohtuotsuse punktid 2 ja 249.

(227) Kuna Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V on äriühingud, mis on tegelenud investeerimisega, eelkõige Hispaania energiasektoris, eesmärgiga teenida investoritele atraktiivset riskiga korrigeeritud tulu, tuleb asuda seisukohale, et nad on pakkunud turul teenuseid ja seega tegelenud majandustegevusega. Seega on nad ettevõtjad ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Valikulisus

(228) Selleks et kuuluda ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, peab riigi meede soodustama „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist". Seega ei kuulu riigiabi mõiste alla mitte kõik meetmed, millega antakse ettevõtjale majanduslik eelis, vaid üksnes need, millega antakse majanduslik eelis valikuliselt teatavatele ettevõtjatele või ettevõtjate kategooriatele või majandussektoritele.

(229) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt piisab üksikabi korral põhimõtteliselt majandusliku eelise tuvastamisest, et kinnitada eeldust, et tegemist on valikulise meetmega. See kehtib sõltumata sellest, kas asjaomastel turgudel on võrreldavas olukorras olevaid ettevõtjaid ([136]).

(230) Käesoleval juhul saab vahekohtuotsusega ja igal juhul selle rakendamisega hüvitise ainult Antin (vt põhjendused 61 ja 62). Vahekohtuotsusest või igal juhul selle rakendamisest tulenev eelis on valikuline, kuna see antakse ainult teatavatele ettevõtjatele, täpsemalt Antinile, samas kui teised ettevõtjad, kes on selles sektoris või muudes sektorites sarnases õiguslikus ja faktilises olukorras, ei vasta selle saamiseks vajalikele tingimustele ega saa seega sama eelist.

(231) Ei ole oluline, kas teised investorid oleks võinud saada (või said) sarnase vahekohtuotsuse, nagu väitsid mõned kolmandad isikud (vt jagu 7.2.3). Esiteks kujutab iga vahekohtuotsus endast eraldi meedet, mis põhineb eraldi õigustoimingul, mis omakorda põhineb eraldi õiguslikul hinnangul, andes isikule, kelle kasuks see tehakse, eraldiseisva ja iseseisva juriidilise õiguse. Teiseks ei olnud kõigil 2007. aasta kava alusel toetuse saajatel võimalik saada samasugust või isegi võrreldavat vahekohtuotsust. Nimelt ei olnud Hispaanias asutatud investorid hõlmatud kaitsega, millele oli energiaharta lepingu alusel õigus välisinvestoritel, ja ühesuguseid vahekohtuotsuseid tehtud isegi kõigi nende investorite kasuks, kes leiti kuuluvat energiaharta lepingu kohaldamisalasse. Kolmandaks ja igal juhul tegutsesid kõik need investorid taastuvenergia valdkonnas ja seega jääb vahekohtuotsus valikuliseks, nagu olid valikulised ka 2007. aasta kava ja 2013. aasta kava.

Järeldus eelise ja valikulisuse kohta

(232) Eeltoodu põhjal teeb komisjon järelduse, et vahekohtuotsusest ja igal juhul selle rakendamisest tuleneb Antinile valikuline eelis ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

10.1.3. *Konkurentsi moonutamine ja kaubanduse kahjustamine*

(233) Riigi võetud meedet käsitatakse meetmena, mis moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, kui see võib parandada abisaaja konkurentsipositsiooni võrreldes teiste ettevõtjatega, kellega ta konkureerib ([137]). Konkurentsi moonutamist ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses eeldatakse seega siis, kui riik annab ettevõtjale rahalise eelise liberaliseeritud sektoris, kus on või võiks olla konkurents ([138]). Konkurentsi kahjustava eelise andmine ettevõtjale võib tavaliselt kahjustada ka liikmesriikidevahelist kaubandust. Liikmesriikidevahelist kaubandust kahjustatakse juhul, kui meede tugevdab abi saava ettevõtja konkurentsipositsiooni võrreldes teiste liidusisesel turul konkureerivate ettevõtjatega ([139]).

([136]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. juuni 2015, komisjon *vs.* MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60.

([137]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. september 1980, Phillip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11; kohtuotsus, Üldkohus, 15. juuni 2000, Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne, ECLI:EU:T:2000:151, punkt 80.

([138]) Kohtuotsus, Üldkohus, 15. juuni 2000, Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne, ECLI:EU:T:2000:151, punktid 141–147; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

([139]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. mai 2019, Achema AB jt *vs.* Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK), C-706/17, ECLI:EU:C:2019:407, punkt 92 ja seal viidatud kohtupraktika.

(234) Käesoleval juhul on vahekohtuotsusest ja igal juhul selle rakendamisest kasu saavad äriühingud Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. ettevõtjad (vt põhjendus 227), kelle majandustegevus seisneb investeerimises, eelkõige taristusse ja energeetikasse liidus (vt põhjendus 51). Energeetika- ja investeerimissektorid on liberaliseeritud sektorid, kus valitseb ELi-sisene konkurents. Seega võib igasugune Antinile antud eelis moonutada konkurentsi ja tugevdada Antini konkurentsipositsiooni võrreldes teiste liidusiseses kaubanduses konkureerivate ettevõtjatega.

(235) Sellest tulenevalt järeldab komisjon, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja moonutada või ähvardada moonutada konkurentsi siseturul.

10.1.4. *Järeldus abi olemasolu kohta*

(236) Eeltoodu põhjal teeb komisjon järelduse, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

10.2. **Uus abi**

(237) Mõned kolmandad isikud väidavad oma märkustes, et kui vahekohtuotsust käsitatakse abina, ei kujuta see endast uut abi nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti c tähenduses. Nende sõnul tuleks vahekohtuotsust pidada olemasolevaks abiks nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti iv tähenduses, sest vahekohtuotsuse tegemist ei saa käsitada 2007. aasta kavast eraldiseisva abina ning kuna 2007. aasta kava alusel Antinile antud abi on olemasolev abi, tuleks ka vahekohtuotsust pidada olemasolevaks abiks (vt jagu 7.1.3).

(238) Selle väite puhul tõlgendatakse aga valesti Antini poolt vahekohtuotsuse alusel saadud hüvitisega seotud ametliku uurimise ulatust. Mis tahes kaalutlused selle kohta, kas 2007. aasta kava kujutab endast olemasolevat abi, ei ole vahekohtuotsuse puhul olemasoleva abi tuvastamisel määrava tähtsusega, sest nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artikli 17 lõike 2 kohaselt algas vahekohtuotsuse aegumistähtaeg alates vahekohtuotsuse vastuvõtmisest (st 15. juunist 2018). Antinil ei olnud õigust saada 2007. aasta kava alusel mingeid makseid lisaks nendele maksetele, mida ta sai enne selle kava muutmist 2013. aastal. Kui mõni selline makse tehakse, põhineks see seega üksnes vahekohtuotsusel, mitte olemasolevatel õigustel. Vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine kujutab endast seega uut abi.

(239) Komisjon tuletab meelde, et see järeldus on kooskõlas Euroopa Kohtu järeldustega kohtuasjas *Micula*, kus ta sedastas, et „asjaomase kahjuhüvitise saamise õiguse [andis] ainult see vahekohtuotsus, milles vahekohtumenetluse hagejate nõuet rahuldades mitte ainult ei tuvastatud selle õiguse olemasolu, vaid ka määrati kindlaks kahjuhüvitise suurus“ ([140]). Selles kohtuasjas märkis Euroopa Kohus, et „õigus saada hüvitist kahju eest, mis vahekohtumenetluse hagejate väitel tekkis neil seetõttu, et kõnealune maksustiimulite kava tunnistati kahepoolset investeerimislepingut väidetavalt rikkudes kehtetuks, anti alles vahekohtuotsusega. Nimelt, alles vahekohtumenetluse tulemusel, mille need hagejad sel eesmärgil algatasid kahepoolse investeerimislepingu artiklis 7 sisalduva vahekohtuklausli alusel, saavutasid vahekohtumenetluse hagejad selle kahjuhüvitise tegeliku maksmise“ ([141]). Seepärast leidis Euroopa Kohus, et „Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas […], et vaidlusaluses otsuses käsitletud riigiabi anti päeval, mil kõnealune maksustiimulite kava tunnistati kehtetuks“ ([142]). Vastupidiselt teatavate kolmandate isikute väidetele oleks käesoleval juhul ekslik asuda seisukohale, et vaidlusalune abi anti 2007. aasta kava vastuvõtmisega.

(240) Lisaks, nagu on juba välja toodud käesoleva otsuse jaos 10.1, vastab vahekohtuotsus ise riigiabi olemasolu tingimustele ja selle kvalifitseerimine riigiabiks ei sõltu 2007. aasta kava kvalifitseerimisest.

(241) Mis puudutab argumenti, et vastavalt kohtuotsusele *Dobeles Hes* ([143]) ei saa vahekohtuotsust pidada 2007. aasta kavast eraldiseisva abi andmiseks (vt põhjendused 146 ja 176), siis komisjon märgib, et selles kohtuotsuses käsitletud juhtum erineb faktiliselt käesolevast juhtumist ega ole seega võrreldav. Nimelt sedastas Euroopa Kohus kohtuotsuses *Dobeles Hes*, et riigiabi ei saa kohtuotsusega tuvastada eraldiseisvalt liikmesriigi õigusnormides ette nähtud hinnaeelisest selles mõttes, et kui liikmesriigi õigusnormid, millega nähakse ette seaduslik õigus saada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia eest suurendatud tasu, kujutavad endast „riigiabi“ ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, siis tuleb kohtule esitatud nõudeid seda õigust täielikult kasutada käsitada kui nõudeid tasuda selle riigiabi saamata jäänud osa, mitte aga kui nõudeid, et kohus, kelle poole pöörduti, määraks eraldi riigiabi ([144]). Käesoleval juhul aga ei tulene vahekohtu määratud hüvitis õigusest, mis oli Hispaania õigusnormides juba kehtestatud olenemata vahekohtuotsusest. Vastupidi, vahekohtuotsusega korvatakse Antinile ebaseadusliku abikava tühistamine ja õigus hüvitisele tuleneb otseselt vahekohtuotsusest. Peale selle ei ole vahekohus liikmesriigi kohus. Ka sel põhjusel ei ole kohtuotsus *Dobeles Hes* käesolevas asjas kohaldatav.

(242) Viimasena tuleb märkida, et erinevalt huvitatud isikute väidetest ei hakka määruse (EL) 2015/1589 artikli 17 lõike 2 kohane aegumistähtaeg abikava puhul kulgema alates abikava kehtestamisest. Nagu nähtub selle sätte sõnastusest, hakkab aegumistähtaeg kulgema hoopis abikava alusel abi andmise päevast. See on päev, mil äriühing omandab õiguse individuaalsele maksele, st päev, mil makse tuleb teha. Seega maksete puhul, mis oleks tulnud teha pärast 2013. aasta muudatusi, võis aegumistähtaeg hakata kulgema kõige varem alates päevast, mil need maksed kuulunuks tasumisele ([145]).

10.3. **Abi ebaseaduslikkus**

(243) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt ei tohi asjaomane liikmesriik kavandatavat meedet rakendada enne, kui komisjoni menetluse tulemusena on tehtud lõplik otsus.

([140]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 25. jaanuar 2022, Euroopa Komisjon *vs.* European Food SA jt, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punkt 125.
([141]) *Ibid.*, punkt 124.
([142]) *Ibid.*, punkt 127.
([143]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 12. jaanuar 2023, SIA „DOBELES HES“ ja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, liidetud kohtuasjad C-702/20 ja C-17/21, ECLI:EU:C:2023:1.
([144]) Vt selle kohtuotsuse punkt 79.
([145]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. detsember 2011, France Télécom *vs.* komisjon, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, punkt 82; kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 12. jaanuar 2023, SIA „DOBELES HES“ ja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, liidetud kohtuasjad C-702/20 ja C-17/21, ECLI:EU:C:2023:1, punktid 108–110.

(244) Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et otsustav kriteerium selle kuupäeva kindlaksmääramisel, millal konkreetse meetmega anti abisaajatele riigiabi saamise õigus, on see, kui abisaajatel tekib konkreetne õigus seda abi saada ja riigil tekib sellele õigusele vastav kohustus nimetatud abi anda. Just sel kuupäeval võib selline meede tekitada konkurentsimoonutusi, mis võivad kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ([146]).

(245) Käesoleval juhul tehti vahekohtuotsus 15. juunil 2018 ja seda parandati kirjavigade tõttu 29. jaanuaril 2019. Kuna 15. juunil 2018 kuulutatud vahekohtuotsusega mõisteti Hispaanialt Antini kasuks välja 101 miljoni euro suurune hüvitis (29. jaanuaril 2019 parandatud summa) koos sellelt summalt arvestatud intressidega, anti Antinile õigus vahekohtuotsusega määratud hüvitisele sel kuupäeval. Kuna vahekohus leidis, et energiaharta leping oli asjaomase vaidluse suhtes kohaldatav, tuleneb energiaharta lepingu artikli 26 lõikest 8, et vahekohtumenetluse tulemus on Hispaaniale siduv ning õigus saada vahekohtuotsuse kohast abi tekkis Antinil seega 15. juunil 2018, mistõttu ka vahekohtuotsuse kohast abi anti samal kuupäeval (st 15. juunil 2018 (vt ka jagu 10.2)).

(246) Hispaania teatas vahekohtuotsusest 17. aprillil 2019 ja praeguse seisuga kättesaadava teabe põhjal ei ole Hispaania seda rakendanud ega täitnud ega selle alusel makset teinud.

(247) Kuna abi anti 15. juunil 2018, enne kui komisjon selle heaks kiitis, leiab komisjon, et abi, mis tuleneb vahekohtuotsusest ja igal juhul selle rakendamisest, on ebaseaduslik.

(248) Täielikkuse huvides märgib komisjon, et vastupidiselt kolmandate isikute väitele ei ole Hispaania teatamine „kuritarvitav". Kõnealusest abist teatamisel täitis Hispaania ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevat kohustust ja seda ei saa juba olemuslikult pidada õiguse kuritarvitamiseks.

(249) Igal juhul kujutaks vahekohtuotsuse rakendamine pärast käesoleva otsuse vastuvõtmist endast samuti ebaseaduslikku abi.

10.4. **Abi kokkusobivus siseturuga**

(250) Arvestades, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb selline meede keelata, välja arvatud juhul, kui seda võib pidada siseturuga kokkusobivaks vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 2 või artikli 107 lõikele 3.

(251) Alustuseks tuletab komisjon meelde, et selle hindamisel, kas meede on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 või artikli 107 lõike 3 alusel siseturuga kokkusobiv, lasub tõendamiskohustus põhimõtteliselt liikmesriigil ([147]). Käesoleval juhul ei ole Hispaania esitanud ühtegi argumenti, mis õigustaks meedet ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 või artikli 107 lõike 3 alusel.

(252) Lisaks sellele, et komisjon tuletas menetluse algatamise otsuses meelde, et siseturuga kokkusobivuse tõendamise kohustus lasub Hispaanial, pidas ta täielikkuse huvides asjakohaseks viia omal algatusel läbi kokkusobivuse hindamine ning ta väljendas oma esialgseid kahtlusi meetme kokkusobivuse suhtes siseturuga, pidades silmas i) liidu õiguse võimalikku rikkumist abimeetmega (menetluse algatamise otsuse põhjendused 96–102) ja ii) abimeetme mittevastavust siseturuga kokkusobivuse kriteeriumidele, mis on esitatud taastuvenergia jaoks antava tegevusabi suhtes kohaldatavates riigiabisuunistes (vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 108–154).

(253) Allpool esitatud põhjustel jääb komisjon oma järelduse juurde, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine ei ole siseturuga kokkusobiv, sest sellega rikutakse liidu õigust.

([146]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 25. jaanuar 2022, Euroopa Komisjon *vs.* European Food SA jt, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, punkt 123.

([147]) Kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 12. september 2007, Olympiaki Aeroporia Ypiresies *vs.* komisjon, T-68/03, ECLI:EU:T:2007:253, punkt 34.

10.4.1. *Liidu õiguse rikkumine*

(254) Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt „ei saa abi tunnistada siseturuga kokkusobivaks, kui abi ise või mõni selle osa rikub liidu õiguse sätteid või üldpõhimõtteid […]. Nimelt, kui abi tingimused on nii lahutamatult seotud abi eesmärgiga, et neid ei ole võimalik eraldi hinnata, tuleb nende mõju abi kui terviku kokkusobivusele või kokkusobimatusele tingimata hinnata ELTL artiklis 108 sätestatud menetluse kohaselt“ ([148]).

(255) Kõigepealt tuletab komisjon meelde liidu kohtute seisukohta, et rahvusvaheline leping ei või kahjustada aluslepingutes kindlaks määratud pädevuse jaotust ja sellest tulenevalt ka liidu õigussüsteemi autonoomiat, mille austamise peab Euroopa Kohus tagama ([149]). See põhimõte on sätestatud eelkõige ELi toimimise lepingu artiklis 344, mille kohaselt liikmesriigid kohustuvad aluslepingute tõlgendamist või kohaldamist käsitlevaid vaidlusi lahendama ainult aluslepingutes ette nähtud meetoditega ([150]).

(256) Liidu õiguskorra eripärade ja autonoomia säilitamise tagamiseks on aluslepingutes kehtestatud kohtusüsteem, mille eesmärk on kindlustada liidu õiguse tõlgendamise järjepidevus ja ühtsus ([151]). Selles kontekstis on liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesanne ELi lepingu artikli 19 lõike 1 kohaselt tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning nende õiguste kohtulik kaitse, mis on liidu õigusega isikutele antud ([152]). Sel viisil kavandatud kohtusüsteemi alustala on ELi toimimise lepingu artiklis 267 ette nähtud eelotsusemenetlus, mille eesmärk on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise dialoogi loomise teel tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus ning võimaldada seeläbi kindlustada selle järjepidevus, täielik õigusmõju ja autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomane olemus ([153]).

(257) Nagu on selgitatud põhjendustes 9–11, on Euroopa Kohtu praktika kohaselt ELi lepingu artikliga 19, ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344 ning liidu õiguskorra autonoomia üldpõhimõttega vastuolus rahvusvahelises lepingus sisalduv säte, mille kohaselt võib selle lepingu osaliseks oleva liikmesriigi investor vaidluse korral, mis puudutab investeeringuid teises selle lepingu osaliseks olevas liikmesriigis, pöörduda viimati nimetatud liikmesriigi vastu vahekohtusse, mille pädevust see liikmesriik on kohustunud tunnustama ([154]).

(258) Sellise lepingu sõlmimisega nõustuvad lepingu osaliseks olevad liikmesriigid nimelt eemaldama vaidlused, mis võivad puudutada liidu õiguse kohaldamist või tõlgendamist, omaenda kohtute pädevusest ja seega kohtuliku kontrolli süsteemist, mille nad ELi lepingu artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt on kohustatud liidu õigusega hõlmatud valdkondades kehtestama. Seetõttu võib selline leping viia olukorrani, kus neid vaidlusi ei lahendata viisil, mis tagab liidu õiguse täieliku toime ([155]).

(259) Käesoleval juhul puudutab vahekohtuotsus ühelt poolt liikmesriigi ja teiselt poolt kahe teise liikmesriigi kahe investori vahelist vaidlust ning see tehti menetluses, mis algatati vastavalt energiaharta lepingu artiklis 26 sätestatud investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismile.

([148]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 31. jaanuar 2023, komisjon *vs.* Anthony Braesch jt, C-284/21 P, ECLI:EU:C:2023:58, punktid 96 ja 97 (vt ka seal viidatud kohtupraktika).
([149]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika. Vt ka kohtuotsus *Komstroy*, punkt 42.
([150]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punkt 32. Vt ka kohtuotsus *Komstroy*, punkt 42.
([151]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punkt 35. Vt ka kohtuotsus *Komstroy*, punkt 45.
([152]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punkt 36. Vt ka kohtuotsus *Komstroy*, punkt 45.
([153]) Vt kohtuotsus *Achmea*, punkt 37. Vt ka kohtuotsus *Komstroy*, punkt 46.
([154]) Vt kohtuotsus *Achmea* ja kohtuotsus *Komstroy*; kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749.
([155]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika.

(260) Nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 10 ja nagu Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses *Komstroy*, moodustab energiaharta leping – liidu poolt selle sõlmimist heaks kiitva õigusakti tõttu ja vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 216 – osa liidu õiguskorrast, nii et energiaharta leping ise on liidu õigusakt ([156]). Seetõttu peaks iga energiaharta lepingu alusel moodustatud vahekohus tõlgendama ja isegi kohaldama liidu õigust ([157]).

(261) Lisaks, nagu Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses *Komstroy*, ei ole selline *ad hoc* vahekohus nagu käesolevas asjas kõne all oleva vahekohtuotsuse otsuse teinud vahekohus liikmesriigi kohtusüsteemi osa. See tähendab, et seda vahekohut ei saa kvalifitseerida liikmesriigi kohtuks ELi toimimise lepingu artikli 267 tähenduses ja seega ei ole tal õigust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust liidu õiguse tõlgendamise kohta ([158]). Kuna liidu õigusega oleks vastuolus see, kui ühe liikmesriigi investor saaks kasutada seda vahekohtumehhanismi vaidluses, mis puudutab tema poolt teises liikmesriigis tehtud investeeringut, leidis Euroopa Kohus, et energiaharta lepingu artiklit 26 tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav sellises olukorras, st ELi-siseses vaidluses.

(262) Eeltoodu põhjal ja vastupidiselt mitme huvitatud kolmanda isiku esildistes esitatud väitele tuleb asuda seisukohale, et kõnealuse vahekohtuotsuse tegemiseni viinud menetlusel puudus õiguslik alus. Energiaharta lepingu artikkel 26 ei ole kohaldatav liikmesriigi ja teiste liikmesriikide investorite vahelise vaidluse suhtes, mis puudutab viimaste poolt esimeses liikmesriigis tehtud investeeringut, nagu käesolevas asjas kõne all olev vaidlus. Hispaania ei ole kunagi teinud ettepanekut selliste vaidluste lahendamiseks vahekohtus. Seega puudub vahekohtumenetluse kokkulepe ja mittekohaldatava sätte alusel moodustatud vahekohus ei ole nõuetekohaselt moodustatud. Käesolevas asjas sellegipoolest moodustatud vahekohtul on puudused, mille Euroopa Kohus määratles kohtuotsuses *Komstroy*. See vahekohus moodustati ICSIDi konventsiooni artikli 37 lõike 2 punkti b alusel, millega muudeti ICSIDi konventsioon kohaldatavaks tema otsuste, sealhulgas käesolevas asjas kõne all oleva vahekohtuotsuse kohtuliku kontrolli suhtes. ICSIDi konventsiooni artiklites 52, 53 ja 54 on ette nähtud vaid piiratud kontroll otsuste üle, muu hulgas seoses vahekohtu pädevusega. Seega tuleb asuda seisukohale, et vahekohtu tehtud vahekohtuotsus ei kuulu kontrollimisele liikmesriigi kohtu poolt, kes saaks tagada liidu õiguse täieliku järgimise.

(263) Seega, isegi kui jätta kõrvale asjaolu, et vahekohtuotsus on õigusliku aluse puudumise tõttu tühine, tuleb seda pidada liidu õigusega vastuolus olevaks. Sellel ei saa olla mingit mõju ja seda ei saa väljamõistetud hüvitise saamiseks täitmisele pöörata ([159]).

(264) Eespool toodut arvesse võttes järeldab komisjon, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine rikub liidu õigust, eelkõige ELi lepingu artikli 19 lõiget 1, ELi toimimise lepingu artikleid 267 ja 344 ning liidu õiguskorra autonoomia üldpõhimõtet.

10.4.2. *ELi toimimise lepingu artikli 351 kohaldamatus*

(265) ELi toimimise lepingu artiklis 351 on sätestatud, et „[a]luslepingute sätted ei mõjuta õigusi ja kohustusi, mis tulenevad […] ühinevate riikide puhul enne nende ühinemise kuupäeva sõlmitud lepingutest ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahel“.

([156]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 23.
([157]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 50.
([158]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punktid 52 ja 53.
([159]) Kohtumäärus, Euroopa Kohus, 21. september 2022, Romatsa jt, C-333/19, ECLI:EU:C:2022:749, punktid 42 ja 43; deklaratsioon, mis käsitleb *Komstroy* kohtuasjas Euroopa Kohtu tehtud otsusest tulenevaid õiguslikke tagajärgi ja ühist arusaama energiaharta lepingu artikli 26 kohaldamatusest ELi-siseste vahekohtumenetluste alusena (ELT L, 2024/2121, 6.8.2024).

(266) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELi toimimise lepingu artikli 351 esimese lõigu eesmärk täpsustada vastavalt rahvusvahelise õiguse põhimõtetele, et liidu aluslepingute kohaldamine ei mõjuta asjaomase liikmesriigi kohustust järgida varasemast lepingust tulenevaid kolmandate riikide õigusi ja täita sellest tulenevaid kohustusi ([160]). ELi toimimise lepingu artikli 351 esimese lõigu eesmärk on seega kaitsta kolmandate riikide õigusi, võimaldades asjaomastel liikmesriikidel täita oma kohustusi, mis neil varasema rahvusvahelise lepingu kohaselt lasuvad ([161]). Teisest küljest ei luba see liikmesriikidel tugineda sellistest lepingutest tulenevatele õigustele oma riigisisestes suhetes liiduga ([162]).

(267) Lisaks on kohtupraktikas sedastatud, et selleks, et liidu õigusnorm kaotaks ELi toimimise lepingu artikli 351 esimese lõigu alusel rahvusvahelise lepingu tõttu oma õigusmõju, peavad olema täidetud kaks tingimust: leping peab olema sõlmitud enne ELi aluslepingute jõustumist asjaomases liikmesriigis ja asjaomasel kolmandal riigil peavad olema sellest tulenevad õigused, mille järgimist ta võib kõnealuselt liikmesriigilt nõuda ([163]).

(268) Käesoleval juhul, nagu on selgitatud joonealuses märkuses 4, allkirjastasid liit ja Hispaania energiaharta lepingu 1994. aasta detsembris (ja Luksemburg ja Madalmaad, kus Antin on asutatud, tegid seda 17. detsembril 1991) ning see jõustus pärast ratifitseerimist 1998. aasta aprillis. Hispaania allkirjastas ICSIDi konventsiooni 21. märtsil 1994 ja see jõustus pärast ratifitseerimist 17. septembril 1994. Luksemburgi suhtes jõustus ICSIDi konventsioon 29. augustil 1970 ja Madalmaade suhtes 14. oktoobril 1966. Seega sõlmiti energiaharta leping ja ICSIDi konventsioon pärast 1958. aastat (Luksemburgi ja Madalmaade suhtes ELi toimimise lepingu artikli 351 kohaldamise seisukohast asjakohane aeg) ja pärast Hispaania ühinemist liiduga, mis toimus 1986. aastal. ELi toimimise lepingu artiklis 351 sätestatud esimene tingimus ei ole seega ühegi võimaliku asjaosaliste konfiguratsiooni puhul täidetud.

(269) Lisaks on energiaharta lepingu artikkel 26 kohtuotsuse *Komstroy* kohaselt kavandatud reguleerima kahepoolseid suhteid ([164]). Samamoodi on ICSIDi konventsiooni eesmärk vaatamata sellele, et see on mitmepoolne, reguleerida konventsiooniosaliste kahepoolseid suhteid analoogselt kahepoolse lepinguga. Kuigi ICSIDi konventsiooni sõlminud kolmandatel riikidel võib olla huvi, et Hispaania täidaks oma kohustusi teise liikmesriigi ees, täites vastavalt selle konventsiooni sätetele konventsiooni kohaldamisalasse kuuluva vahekohtuotsuse, ei saa sellist puhtfaktilist huvi samastada ELi toimimise lepingu artikli 351 esimese lõigu tähenduses „õigusega“, mis võiks anda alust selle sätte kohaldamiseks ([165]). Seega ei vasta energiaharta leping ega ICSID konventsioon ka teisele ELi toimimise lepingu artiklis 351 sätestatud tingimusele.

(270) Seetõttu tuleb järeldada, et ELi toimimise lepingu artikkel 351 ei ole käesoleva juhtumi puhul asjakohane ning et ELi toimimise lepingu artikkel 351 ei muuda komisjoni poolt põhjenduses 264 esitatud järeldust, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine rikub liidu õigust.

10.4.3. *Õiguspärase ootuse puudumine*

(271) Mitu huvitatud kolmandat isikut väidavad oma kirjalikes märkustes, et komisjoni otsus, milles leitakse, et vahekohtuotsus ei ole siseturuga kokkusobiv, kuna see ei ole kooskõlas liidu õigusega, rikuks õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet.

([160]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. september 2011, komisjon *vs.* Slovakkia, C-264/09, ECLI:EU:C:2011:580, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 74.

([161]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV ja T-694/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika.

([162]) *Ibid.*, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika.

([163]) *Ibid.*, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika.

([164]) Vt kohtuotsus *Komstroy*, punkt 64.

([165]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV, T-694/15 RENV ja T-704/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika.

(272) Õiguspärase ootuse kaitse põhimõte on liidu õiguse aluspõhimõte, mis võimaldab igal ettevõtjal, kellele mõni institutsioon on tekitanud teatava õigustatud ootuse, sellele ootusele tugineda ([166]). Kui aga ettevaatlik ja mõistlik ettevõtja oleks võinud ette näha, et institutsioonid võtavad meetme, mis võib mõjutada tema huve, ei saa ta selle meetme vastuvõtmise korral siiski sellele põhimõttele tugineda ([167]).

(273) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tuginemise õiguse puhul, et täidetud on kolm tingimust. Esiteks peavad ametiasutused olema andnud huvitatud isikule pädevatest ja usaldusväärsetest allikatest pärit täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid kinnitusi. Niisuguse kinnitusena on käsitatav mis tahes vormis edastatud täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave. Teiseks peavad need kinnitused olema sellised, et isikul, kellele need on antud, tekib õiguspärane ootus. Kolmandaks peavad antud kinnitused olema kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega ([168]).

(274) Mis puudutab esimest tingimust, siis komisjon ei ole kunagi andnud kinnitusi, mis oleksid võinud tekitada Antinil õiguspärase ootuse, et vahekohtuotsus ei kujuta endast riigiabi või et igal juhul peab komisjon vahekohtuotsust ja selle rakendamist seaduslikuks ja siseturuga kokkusobivaks riigiabiks.

(275) Vastupidi, oma 2017. aasta otsuses, st enne vahekohtuotsuse tegemist, märkis komisjon selgelt, et „igasugune hüvitis, mille vahekohus määrab investorile põhjusel, et Hispaania on teatatud kavaga muutnud toetuskava, kujutab endast iseenesest riigiabi“ ([169]). Kuna vahekohtud ei ole pädevad tunnistama riigiabi siseturuga kokkusobivaks – see kuulub komisjoni ainupädevusse –, oleks ettevaatlik ja mõistlik ettevõtja võinud eeldada, et iga selline vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitis kujutab endast ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt teatamisele kuuluvat riigiabi ja selle suhtes kehtib rakendamiskeeld. Seega ei antud investoritele täpset, tingimusteta ja ühtelangevat teavet, mis võinuks tekitada neil õiguspärase ootuse.

(276) Lisaks märgib komisjon, et õiguspärast ootust ei saa tekkida liidu aktide puhul, millega rikutaks liidu õigust. Nagu on selgitatud põhjendustes 10–12, on vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine vastuolus ELi lepingu artikli 19 lõikega 1, ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344 ning liidu õiguskorra autonoomia üldpõhimõttega. Seetõttu ei saa kõnealune meede tekitada õiguspärast ootust.

(277) Eespool kirjeldatu põhjal leiab komisjon, et õiguspärase ootuse põhimõte ei muuda järeldust, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on vastuolus liidu õigusega ning on seetõttu siseturuga kokkusobimatu.

10.4.4. *Järeldus abi kokkusobivuse kohta siseturuga*

(278) Eespool esitatud kaalutluste põhjal järeldab komisjon, et vahekohtuotsus ja igal juhul selle rakendamine on vastuolus liidu õigusnormidega, eelkõige ELi lepingu artikli 19 lõikega 1 ning ELi toimimise lepingu artiklitega 267 ja 344, aga ka liidu õiguskorra autonoomia üldpõhimõttega. Ilma et oleks vaja uurida, kas abi kujutab endast diskrimineerimist kodakondsuse alusel, rikkudes ELi toimimise lepingu artiklit 18, või kas see on kooskõlas riigiabisuunistega, mida kohaldatakse taastuvenergia jaoks antava abi suhtes, tuleb järeldada, et kõnealune meede ei ole siseturuga kokkusobiv ja seega ei saa seda lubada.

([166]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV, T-694/15 RENV ja T-704/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 228 ja seal viidatud kohtupraktika.
([167]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. oktoober 2024, European Food SA jt *vs.* Euroopa Komisjon, T-624/15 RENV, T-694/15 RENV ja T-704/15 RENV, ECLI:EU:T:2024:659, punkt 229 ja seal viidatud kohtupraktika.
([168]) *Ibid.*, punkt 230 ja seal viidatud kohtupraktika.
([169]) Komisjoni 2017. aasta otsuse põhjendus 165.

11. VAHEKOHTUOTSUSE RAKENDAMISE TAKISTAMINE JA ABI TAGASINÕUDMINE

(279) ELi toimimise lepingu ja liidu kohtute väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et asjaomane liikmesriik peab seda abi muutma või selle andmise lõpetama ([170]). Samuti on liidu kohtud korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on kehtestatud selleks, et taastada varasem olukord ([171]).

(280) Sellega seoses on liidu kohtud sedastanud, et see eesmärk on täidetud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud, loobudes sel moel eelisest, mis tal siseturul konkurentide ees oli, ja abi andmisele eelnenud olukord on taastatud ([172]).

(281) Kooskõlas kohtupraktikaga on nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([173]) artikli 16 lõikes 1 sätestatud, et „kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada […]“.

(282) Nagu Euroopa Kohus on otsustanud, tuleb ebaseaduslik abi tagasi nõuda ka äriühingult, kes jätkab seda abi saanud ettevõtja majandustegevust, kui on tuvastatud, et see äriühing kasutab tegelikult nimetatud abiga seotud konkurentsieelist ([174]). Sellega seoses otsustas Euroopa Kohus, et „liikmesriigi ametiasutused ja kohtud [peavad] abi tagasinõudmise ülesande täitmisel selleks, et tagada komisjoni tagasinõudeotsuse, milles on täpselt kindlaks määratud abisaaja, täieulatuslik toime ja kõrvaldada tõhusalt abi saamisega seotud konkurentsieelisest tingitud konkurentsimoonutus, tegema kindlaks mõne teise ettevõtja kui see, kes oli tagasinõudeotsuses kindlaks määratud, juhul kui asjaomase abiga seotud eelis on pärast tagasinõudeotsuse vastuvõtmist tegelikult sellele teisele ettevõtjale üle kantud“ ([175]).

(283) Käesoleval juhul tuleneb eelnevatest järeldustest, et Hispaania peab nõudma tagasi abi, mis võib olla makstud Antinile või mis tahes kolmandale isikule, kes on omandanud või võib omandada vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused. Komisjoni käsutuses oleva teabe põhjal on vahekohtuotsus küll tehtud ja kõnealune abi on Antinile määratud, kuid Hispaania ei ole seda abi välja maksnud ega vahekohtuotsust täitnud ega rakendanud ([176]). Seega ei ole komisjonile kättesaadava teabe põhjal riigiabi tegelikult välja makstud ja kui Hispaania ei maksa vahekohtuotsusega välja mõistetud hüvitist ka tulevikus, ei ole abi vaja tagasi nõuda.

(284) Sellega seoses peab Hispaania lisaks sellele, et ta ise ei rakenda ega täida vahekohtuotsust ega tee selle alusel ühtegi makset, tagama, et alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast ei toimu vahekohtuotsuse rakendamist ega täitmist ega selle alusel maksete tegemist ka muul viisil. Kui selline maksmine, täitmine või rakendamine leiab aset, nõuab Hispaania tagasi kõik kõnealuse maksmise, rakendamise või täitmise tulemusena tegelikult üle kantud summad ([177]). Sellega seoses nõuab Hispaania tagasi abi, mis on vahekohtuotsuse alusel makstud Antinile või mis tahes kolmandale isikule, kes on omandanud või võib omandada vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused.

([170]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 1973, komisjon *vs.* Saksamaa, 70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.
([171]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 1990, Belgia *vs.* komisjon, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66.
([172]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, Belgia *vs.* komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.
([173]) Vt joonealune märkus 60.
([174]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. jaanuar 2025, Scai Srl *vs.* Regione Campania, C-588/23, ECLI:EU:C:2025:23, punkt 40; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 7. märts 2018, SNCF Mobilités *vs.* komisjon, C-127/16 P, ECLI:EU:C:2018:165, punktid 104 ja 106.
([175]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. jaanuar 2025, Scai Srl *vs.* Regione Campania, C-588/23, ECLI:EU:C:2025:23, punkt 46.
([176]) Vt ka käesoleva otsuse jagu 10.3.
([177]) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks võtab Hispaania ka kõik asjakohased meetmed, et takistada Antinil ja kolmandatel isikutel, kes võivad omandada või on omandanud vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused, taotleda vahekohtuotsuse tunnustamist, täitmisele pööramist ja täitmist liidu liikmesriikides või kolmandates riikides.

(285) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks võtab Hispaania ka kõik asjakohased meetmed, et takistada Antinil ja kolmandatel isikutel, kes on omandanud või võivad omandada vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused, taotleda vahekohtuotsuse tunnustamist, täitmisele pööramist ja täitmist liidu liikmesriikides või kolmandates riikides.

(286) Lisaks tuleb märkida, et ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest tuleneb, et liikmesriigid ja eelkõige liikmesriikide kohtud peavad võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada liidu õiguse, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklites 107 ja 108 sisalduvate riigiabi käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamine ja mõjusus ([178]). Sama lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt peavad liikmesriikide kohtud võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada ELi lepingu artikli 19 lõike 1, ELi toimimise lepingu artiklite 267 ja 344 ning liidu õiguskorra autonoomia põhimõtte kohaldamine ja mõjusus ([179]). Seega nõuab lojaalse koostöö põhimõte käesoleval juhul, et liikmesriikide kohtud, sealhulgas Hispaania-välised kohtud, ei tunnustaks, täidaks ega rakendaks vahekohtuotsust ning võtaks kõik vajalikud meetmed, et takistada vahekohtuotsuse tunnustamist, täitmist ja rakendamist (näiteks kohustades nende jurisdiktsioonis asuvaid ettevõtjaid lõpetama kõik menetlused, mille eesmärk on taotleda vahekohtuotsuse tunnustamist või täitmist teistes jurisdiktsioonides, ning kohustades neid maksma trahvi, kui nad ei täida korraldust sellised menetlused lõpetada).

12. **JÄRELDUS**

Komisjon järeldab, et vahekohtuotsusest ja igal juhul selle rakendamisest tuleneb riigiabi, mis ei ole siseturuga kokkusobiv, kuna see põhineb energiaharta lepingu tõlgendusel, mis on vastuolus liidu õigusega. Seetõttu peab Hispaania makstud abi tagasi nõudma, sealhulgas mis tahes kolmandalt isikult, kes on omandanud või võib omandada vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused. Lisaks sellele, et Hispaania ise ei rakenda ega täida vahekohtuotsust ega tee selle alusel ühtegi makset, peab ta tagama, et alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast ei toimu vahekohtuotsuse rakendamist ega täitmist ega selle alusel maksete tegemist ka muul viisil, ning nõudma tagasi sellise rakendamise, täitmise või maksmise tulemusena tegelikult üle kantud summad. ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks võtab Hispaania ka kõik asjakohased meetmed, et takistada Antinil ja kolmandatel isikutel, kes on omandanud või võivad omandada vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused, taotleda vahekohtuotsuse tunnustamist, täitmisele pööramist ja täitmist liidu liikmesriikides või kolmandates riikides,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Vahekohtuotsus, mille Rahvusvahelise Investeeringuvaidluste Lahendamise Keskuse egiidi all moodustatud vahekohus tegi ettevõtjate Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. kasuks vahekohtumenetluses, mille osalised olid ühelt poolt *Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V.* ning teiselt poolt *Hispaania* (ICSIDi kohtuasi nr ARB/13/31), kujutab endast Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mis on siseturuga kokkusobimatu.

([178]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. märts 2024, Euroopa Komisjon *vs.* Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, C-516/22, ECLI:EU:C:2024:231, punktid 93–99.

([179]) Selles kontekstis on üks Madalmaade kohus (*Rechtbank Amsterdam*) menetluses Koninkrijk Spanje *vs.* AES SOLAR ENERGY COOPERATIEF U.A., AMPERE EQUITY FUND B.V. i) otsustanud, et ELi-sisene vahekohtuotsus, mis tehti põhjusel, et Hispaania rikkus energiaharta lepingut, kujutab endast liidu õiguse kohaselt ebaseaduslikku riigiabi, kuni Euroopa Komisjon ei ole seda heaks kiitnud; ii) tunnistanud, et kahjuhüvitise sissenõudmine kõnealuse vahekohtuotsuse alusel on vastuolus liidu õigusega seni, kuni riigiabimenetlus on pooleli; ning iii) kohustanud kostjaid tasuma Hispaaniale võimaliku summa, mis võidakse Hispaanialt kostja (või tema võimaliku õigusjärglase) kasuks välja mõista, kui vahekohtuotsuse täitmisele pööramise tulemuseks on Hispaania tegelik makse ning Euroopa Komisjon ei ole veel teinud otsust selle kohta, kas vahekohtuotsusest tuleneb liidu õiguse kohaselt ebaseaduslik riigiabi.

Igal juhul on selle vahekohtuotsuse rakendamine või täitmine või selle alusel makse tegemine, mille Rahvusvahelise Investeeringuvaidluste Lahendamise Keskuse egiidi all moodustatud vahekohus tegi ettevõtjate Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. kasuks vahekohtumenetluses, mille osalised olid ühelt poolt *Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V.* ning teiselt poolt *Hispaania*, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mis on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

Hispaania Kuningriik ei maksa artiklis 1 nimetatud abi välja ja tagab, et alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast ei maksta artiklis 1 nimetatud abi välja.

Artikkel 3

Hispaania Kuningriik võtab kõik asjakohased meetmed, et takistada ettevõtjatel Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. ning mis tahes kolmandal isikul, kes on omandanud või võib omandada artiklis 1 osutatud vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused, taotleda vahekohtuotsuse tunnustamist, täitmisele pööramist või täitmist Euroopa Liidu liikmesriikides või kolmandates riikides.

Artikkel 4

Hispaania Kuningriik nõuab tagasi võimalikud artiklis 1 osutatud abi maksed, mis on tehtud ettevõtjatele Antin Infrastructure Services Luxembourg S.à.r.l. ja Antin Energia Termosolar B.V. või mis tahes kolmandale isikule, kes on omandanud või võib omandada artiklis 1 osutatud vahekohtuotsuse või sellest tulenevad õigused, sealhulgas kolmandates riikides toimuvast sundtäitmisest tulenevad maksed.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Brüssel, 24. märts 2025

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Valdis DOMBROVSKIS